

Förutsättningar och resultat 2023

Analysrapport för Varbergs kommunala förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola
och fritidshem

**VARBERGS
KOMMUN**

Sammanfattning

Förutsättningar och resultat är en analysrapport för de kommunala verksamheterna förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. Fokus är på resultatutvecklingen och elevernas skolsituation där analysen syftar till att förstå hur olika förutsättningar påverkar måluppfyllelsen. Nedan sammanfattas de slutsatser som dragits utifrån årets uppföljning.

Lägre måluppfyllelse för årskurs 9

Läsåret 2022/23 har meritvärdet, gymnasiebehörigheten och andelen som uppnått kunskapskraven i alla ämnen minskat för årskurs 9.

Varierad måluppfyllelse för årskurs 6–8

Måluppfyllelsen har minskat för årskurs 6 och är stabil över tid för årskurs 7. Årskurs 8 visar på positiv utveckling.

Positiva tendenser i måluppfyllelse för årskurs 1–5

Generellt sett så når de flesta eleverna godtagbara kunskaper i årskurs 1–5. Måluppfyllelsen för årskurs 1–5 visar på positiva tendenser.

Elevernas skolsituation

Det finns både positiva och mindre positiva tendenser avseende elevernas skolsituation. Eleverna i de yngre åldrarna tenderar att må bättre och upplever en högre grad av trygghet jämfört med eleverna i de äldre årskurserna. Noterbart är att området trygghet visar på en positiv trend.

Andelen behörig personal minskar, personaltätheten förbättras något

Varbergs kommun har en hög andel behörig personal i samtliga verksamheter, trenden är att den behöriga personalen minskar samtidigt som personaltätheten förbättras.

Analysen visar på följande utvecklingsområden:

- Likvärdig måluppfyllelse mellan årskurser, skolor och elevgrupper
- Jämställdhet
- Ökad samsyn kring begrepp
- Stärka en främjande och positiv skolkultur

Nationella och lokala mål

Det systematiska kvalitetsarbetet syftar till att analysera måluppfyllelse både för nämndens mål och nationella mål. Processerna i kvalitetsarbetet belyser flera mål samtidigt och analysen berör därför många områden. I årets *Förutsättningar och resultat* är de fetstilade nationella målen nedan de som är i förgrunden, tillsammans med alla tre nämndsmål. Rapporten är en del i att följa upp målen. Bedömning av nämndsmålen måluppfyllelse i sin helhet görs i nämndens årsredovisning.

Normer och värden

Kunskaper

Elevernas ansvar och inflytande

Skola och hem

Övergång och samverkan

Skolan och omvärlden

Bedömning och betyg

Rektorns ansvar

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning.....	7
1.1. Processen Förutsättningar och resultat	7
1.2. Underlag för analys	7
1.3. Disposition.....	9
2. Förskola.....	10
2.1. Barn i förskola	10
2.2. Personalresurser	11
2.3. Barngrupper och närvarotider	14
2.4. Roller i förskolan	15
2.5. Måluppfyllelse i förskolan.....	16
2.6. Särskilt stöd.....	17
2.7. Insatser för ökad kvalitet i förskolan.....	18
2.7.1. Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan	18
2.7.2. Flerspråkande och interkulturalitet i förskolan	20
2.7.3. NPF-satsningen	20
2.7.4. Underlag redovisning statsbidrag kvalitetshöjande åtgärder	21
3. Förskoleklassen.....	23
3.1. Antal elever	23
3.2. Personalresurser	24
3.3. Läsa – Skriva – Räkna – Garantin	25
3.4. Övergångar	26
4. Grundskola.....	27
4.1. Elever	27

4.2.	Personalresurser	28
4.3.	Måluppfyllelse – omdömen, prov och betyg.....	30
4.3.1.	Årskurs 1–3, måluppfyllelse	30
4.3.2.	Årskurs 4–6, måluppfyllelse	35
4.3.3.	Årskurs 7–8, måluppfyllelse	40
4.3.4.	Årskurs 9, fördjupad statistik av måluppfyllelse.....	43
4.3.5.	Olika elevgruppers resultat i årskurs 9.....	48
4.3.6.	Årskurser med utmanande måluppfyllelse.....	55
4.4.	Elevernas skolsituation.....	56
4.4.1.	Skolinspektionens skolenkät.....	56
4.4.2.	Elevhälsoenkäten	58
4.4.3.	Fördjupning måluppfyllelse årskurs 8 och elevernas upplevelse av sin skolsituation.....	63
4.4.4.	Närvaro och frånvaro	63
4.4.5.	Kränkande behandling och kränkingsanmälningar	64
4.4.6.	Särskilt stöd.....	65
4.4.7.	Elevhälsa och flexteam	66
4.5.	Övergripande utvecklingsprocesser.....	67
4.5.1.	Fördjupning: Läsning i Varberg	68
4.5.2.	Fördjupning: MASIV	69
5.	Anpassad grundskola.....	71
5.1.	Elever	71
5.2.	Personal och organisation.....	73
5.3.	Måluppfyllelse.....	75
5.4.	Gemensamt utvecklingsarbete med Falkenbergs anpassade grundskola	77

5.4.1.	Uppföljning av samarbetet för läsår 2022/23	77
6.	Fritidshem	80
6.1.	Antal elever i fritidshem	80
6.2.	Personalresurser	81
6.1.	Barngrupper i fritidshem.....	83
6.2.	Insatser för ökad kvalitet i fritidshemmet	83
7.	Sammanfattning, resultat och utvecklingsområden.....	85
7.1.	Resultat	85
7.2.	Förutsättningar	86
7.3.	Utvecklingsområden	87
8.	Källförteckning.....	89

1. Inledning

Varje huvudmän inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen (4 kap. 3 § skollagen). Förskole- och grundskoleförvaltningen har under 2023 haft två övergripande rapporter för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete – *Värden och lika möjligheter* med utgångspunkt i tillgänglig utbildning i förskola och skola, och denna rapport *Förutsättningar och resultat* som följer betyg och andra resultat i relation till olika förutsättningar för skolorna.

1.1. Processen Förutsättningar och resultat

Förutsättningar och resultat syftar till att följa upp och analysera resultat i det pedagogiska uppdraget; såsom betyg, personalresurser, resursfördelning samt barnens och elevernas skolsituation i stort. Kvantitativa jämförelser för att undersöka mönster och samband mellan förutsättningar och resultat är i fokus.

I årets process har uppföljningen av respektive skolform löpt parallellt och alla resultat har sammanställts i en samlad rapport för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Varje år identifieras några mönster utifrån den kvantitativa uppföljningen. Dessa mönster fördjupas i kvalitetsdialoger med rektorer, vilket ligger till grund för analys.

Analys och sammanfattning

Analys av kvalitet och utvecklingsområden har genomförts av förvaltningens kvalitetsteam utifrån statistiska mönster över tid och rektorerens beskrivningar. Fokus är förvaltningsövergripande resultat men fördjupningar görs på enhetsnivå.

För att förstå skolornas måluppfyllelse i relation till olika förutsättningar använder förvaltningen ett femårigt genomsnitt av grundskolornas måluppfyllelse i stora delar av analysen. Det stödjer analysen av långsiktiga systemeffekter som olika förutsättningar kan påverka.

I slutsatserna sammanfattas avgörande förutsättningar och fortsatta utvecklingsområden som har betydelse för resultatutvecklingen i Varbergs kommunala förskola, anpassad grundskola, grundskola och fritidshem.

1.2. Underlag för analys

Kommunal och nationell statistik

Statistiken som används är i första hand nationell jämförbar statistik som publiceras av Skolverket och Kolada¹. Statistik som inte publiceras nationellt, eller ännu inte

¹ Kolada är en statistisk databas och tjänst från *Rådet för främjande av kommunala analyser, RKA*, som är en ideell förening som bildats i samarbete mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR.

hade hunnit uppdateras vid rapportens slutförande, baseras på kommunens olika systemstöd och beslutsstödsystem för elevgrupper, omdömen, betyg, prov, personella resurser samt ekonomi. Då olika statistikällor används skiljer sig resultat för samma årskurs i vissa fall.

Förvaltningens hälsoenkät

Resultat från hälsoenkät för elever i förskoleklass, årskurs 1, 4, och 8 genomförs årligen. Ett urval av enkätfrågor med fokus på trygghet, trivsel och mående har analyserats för att fånga upplevelsen hos eleverna.

Efter genomförd elevenkät möter skolsköterska elev, alternativt elev och vårdnadshavare, för ett hälsosamtal där enkätsvaren går igenom och följs upp. Om en elev har missuppfattat ett begrepp eller frågan som helhet så kan svaren ändras. Det är i hälsosamtalet som skolsköterskan följer upp elevernas mående och får kunskap om eleven får den hjälp eller det stöd som eleven har behov av.

Skolinspektionens skolenkät

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet. Skolenkäten är en del av denna granskning och används för att få en bild av hur skolan upplevs av elever, pedagogisk personal och vårdnadshavare.

Läs mer på Skolinspektionens webbplats: www.skolinspektionen.se/skolenkaten

Skolenkäten genomförs vartannat år per huvudman, Varberg deltog under våren 2023. Elever i årskurs 5 och 8, pedagogisk personal i grundskola, vårdnadshavare i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola har svarat på enkäten.

I arbetet med att genomföra och följa upp Skolenkäten har förskole- och grundskoleförvaltningens kvalitetsteam informerat och bistått rektor.

Workshop och kvalitetsdialoger

I september 2023 genomfördes en workshop med grundskolans rektorer, som använts som en grund för kommande kvalitetsdialoger, och också till viss del i analysen.

I oktober 2023 genomfördes kvalitetsdialoger tillsammans med förskolans rektorer. Syftet var att få en samlad nulägesbild kring förskolans arbete i relation till tre områden: *särskilt stöd, roller i förskolan och måluppfyllelse*.

I oktober 2023 genomfördes även kvalitetsdialoger med grundskolans rektorer. Där låg fokus på *fritidshemmet, läsa-, skriva-, räknagarantin, måluppfyllelse och organisation, elevhälsa och flex* samt *årskurser med utmanande måluppfyllelse*.

Statsbidraget kvalitetshöjande åtgärder i förskolan

För att följa upp statsbidraget om kvalitetshöjande åtgärder i förskolan har varje rektor fått skicka in svar på vad bidraget har använts till, syftet med åtgärden och vad resultatet blivit.

Förvaltningens riktade uppföljningar och analyser

Förvaltningen genomför flertalet uppföljningar och utvärderingar av olika insatser. I denna övergripande rapport har analyser från följande utvärderingar nyttjats

- Utvärdering av matematiksatsning i Varberg, Masiv, som genomförts under vår och sommar 2023.
- Nulägesanalys av Läsutveckling i Varberg, LiV läsår 2022-2023.
- Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan, utvärdering av insatsen 2020–2023
- Utvärdering av samarbetet för anpassad grundskola med Falkenbergs kommun, en utvärdering som har genomförts av de båda kommunerna.

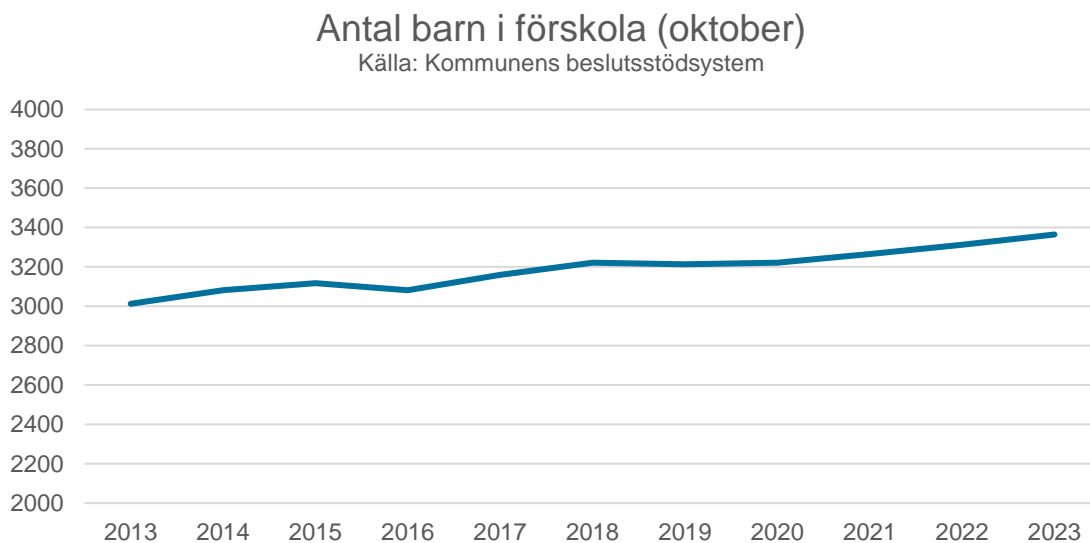
1.3. Disposition

Avsnitt 3 till 7 behandlar varsin verksamhetsform och är till största del av beskrivande karaktär. Rektorerens reflektioner och huvudmannens analyser återfinns i de olika avsnitten, och då i relation till respektive område som behandlas. I avsnitt 8 finns sammanfattande slutsatser utifrån årets process gällande förutsättningar och resultat.

2. Förskola

2.1. Barn i förskola

De senaste årens befolkningsökning i Varberg har inneburit ett ökat antal barn i förskolan i Varberg. Antalet barn i förskola har under de senaste tio åren ökat med cirka 10 procent från cirka 3 000 till cirka 3 300 barn. I diagrammet nedan redovisas totalt antal barn i förskola, det vill säga antalet barn i kommunal och fristående regi samt förskolor i annan kommun.

Andelen barn i fristående förskolor är cirka 20 procent. År 2022 var andelen barn i fristående regi i ungefär nivå med riket (cirka 21 procent) och kommunerna i Halland (cirka 19 procent), men något högre än liknande kommuner (cirka 13 procent).

Andelen barn som går i förskola i en annan kommun, både kommunala och fristående är 37 barn, vilket motsvarar cirka 1 procent.

Deltagandet i förskolan² i Varberg, det vill säga antalet barn 1–5 år som är folkbokförda i Varbergs kommun och inskrivna i förskolan, är cirka 88 procent (2022) jämfört med cirka 87 procent i hela riket³. De senaste fem åren har inskrivningsgraden i Varberg varit mellan 87–88 procent och inskrivningsgraden i riket varit mellan 86–87 procent. För 1-2 åringar i Varberg har inskrivningsgraden

² Från och med ett års ålder ska barn erbjudas förskola i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Från och med höstterminen det år barnet fyller tre år har alla barn dessutom rätt till så kallad allmän förskola. 8 kap. 4-5 §§ Skollagen (2010:800)

³ Källa: Kolada

stadigt ökat de senaste 5 åren, från 69,1 procent till 72,3 procent. Riket har den ökat från 70,1 till 71,1 procent. För 3-5 åringar har inskrivningsgraden i Varberg varierat från 86,2 till 87,6 procent, senaste mätpunkten år 2022 var den 87,3 procent. I riket har den ökat från 84,8 till 85,8 procent senaste fem åren. Liknande kommuner som Varberg har 0,3-0,4 procent högre inskrivningstal för 1-5, 1-2 och 3-5 åringar.

Förskola i kommunal regi

I oktober 2023 var 2662 barn inskrivna på 44 kommunala förskolor i Varberg. Detta är en ökning jämfört med oktober 2022 då motsvarande antal var 2623 barn⁴. Barnantalet på respektive förskola varierar mellan 16 barn och 227 barn. Totalt sett är cirka 12 procent av barnen deltidsbarn, dvs barnens veckotid på förskolan är högst 15 h per vecka. Andelen deltidsbarn varierar mellan 2 och 28 procent på respektive förskola.

Pedagogisk omsorg i kommunal regi

För förskolebarn och barn i skolålder som är i behov av omsorg på kvällar, nätter och helger erbjuder kommunen pedagogisk omsorg på Stenåsa förskola i Varbergs stad.

I oktober 2023 fanns 29 placerade barn i Stenåsa förskolas pedagogiska omsorg på kvällar, nätter och helger varav cirka 60 procent av barnen var förskolebarn och cirka 40 procent var skolbarn.

2.2. Personalresurser

Både forskning och nationella styrdokument lyfter fram personalens utbildning och kompetens samt personaltäthet som viktiga kvalitetsaspekter i förskolan.⁵

Förskollärare har ansvar för att arbetet i förskolan sker i enlighet med målen i läroplanen. Förskollärare har därmed ett särskilt ansvar i utbildningen som arbetslaget genomför gemensamt. I läroplanen som trädde i kraft från 2019 har förskollärarens uppdrag och ansvar förtydligats.⁶

Skolverkets lärarprognos visar att det råder stor brist förskollärare ur ett nationellt perspektiv och bristen kommer att kvarstå de kommande åren.⁷ Andelen heltidstjänster i förskolan med förskollärlig legitimation har minskat de senaste fem åren för kommunala förskolor i Varberg. 2018 var andelen 64 procent, 2022 var andelen 59 procent. För fristående förskolor i Varberg minskade motsvarande siffra mellan 2020 och 2021, och ökade mellan 2021 och 2022.

⁴ Källa: kommunens beslutsstödsystem

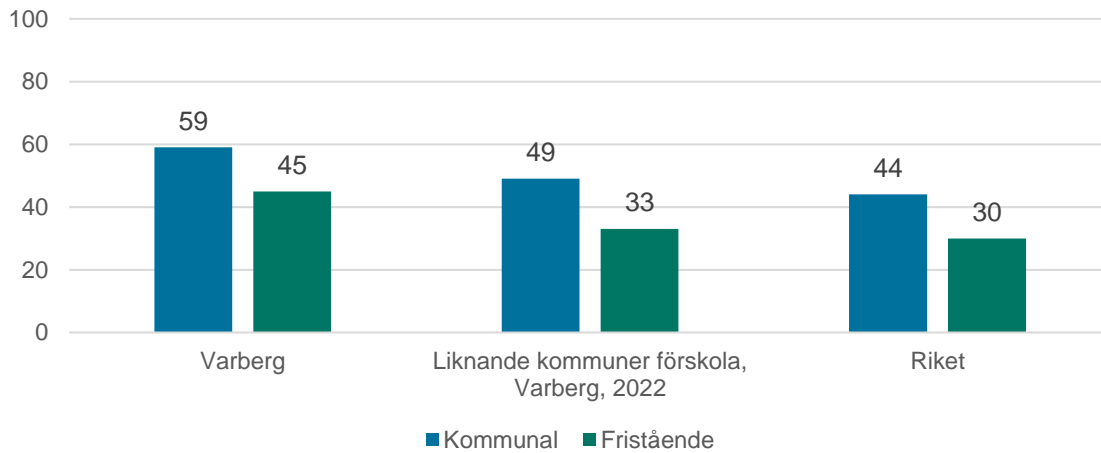
⁵ Skolverkets allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan (2017)

⁶ Skolverket (2018). Läroplan för förskolan Lpfö 18.

⁷ Skolverket (2021 b). *Lärarprognos 2021*.

Heltidstjänster med förskollärlägitimation, andel (procent)

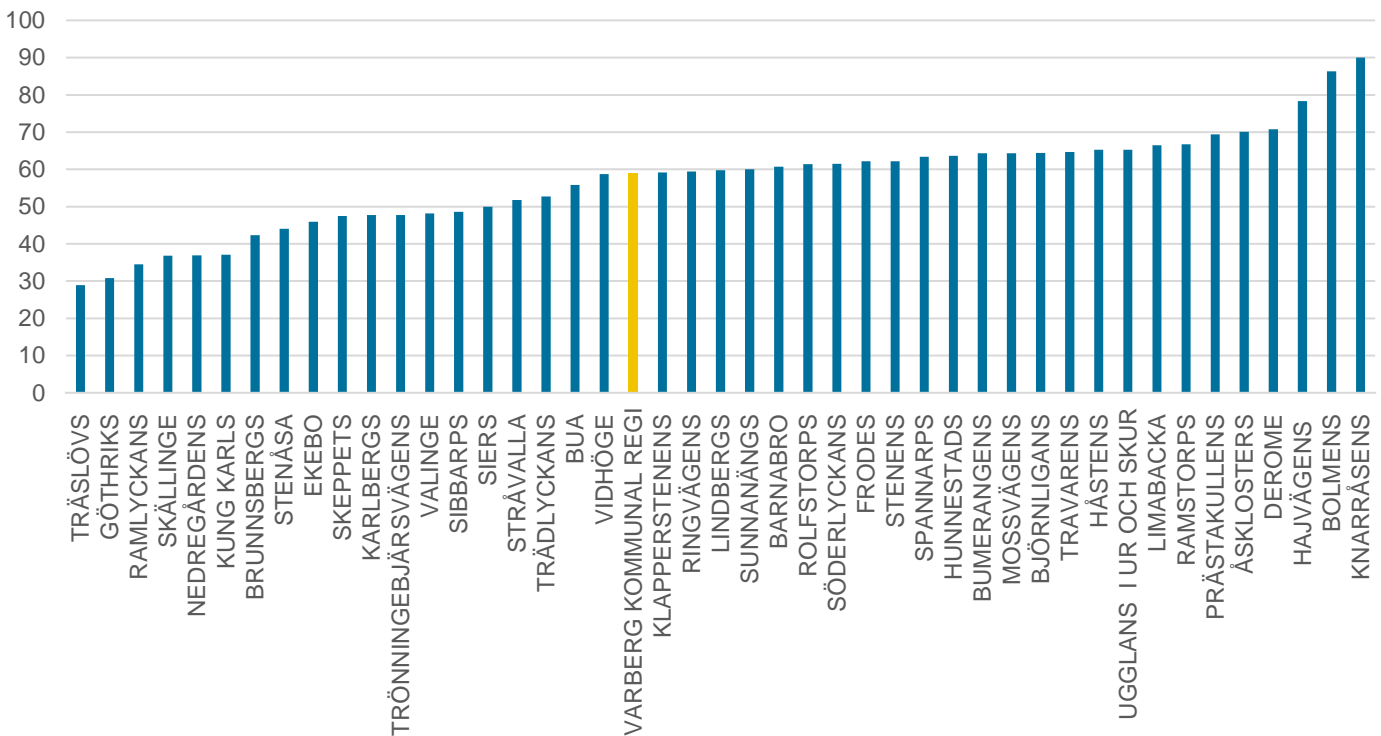
Källa: Kolada

I diagrammet nedan framgår andelen förskollärare per enhet i den kommunala förskolan i Varberg år 2022. Andelen förskollärare varierar mellan 29 procent och 90 procent mellan förskolorna. 38 av 44 av Varbergs kommunala förskolor har högre andel förskollärare än genomsnittet i riket.

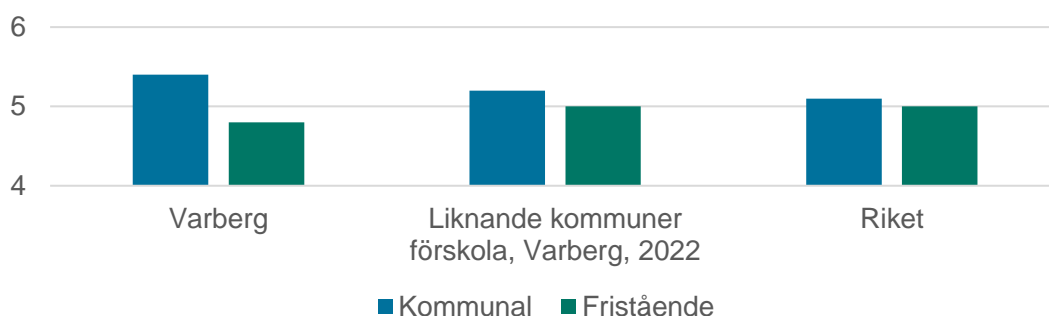
Andel (procent) av heltidstjänsterna med förskollärlägitimation (2022)

Källa: Kolada

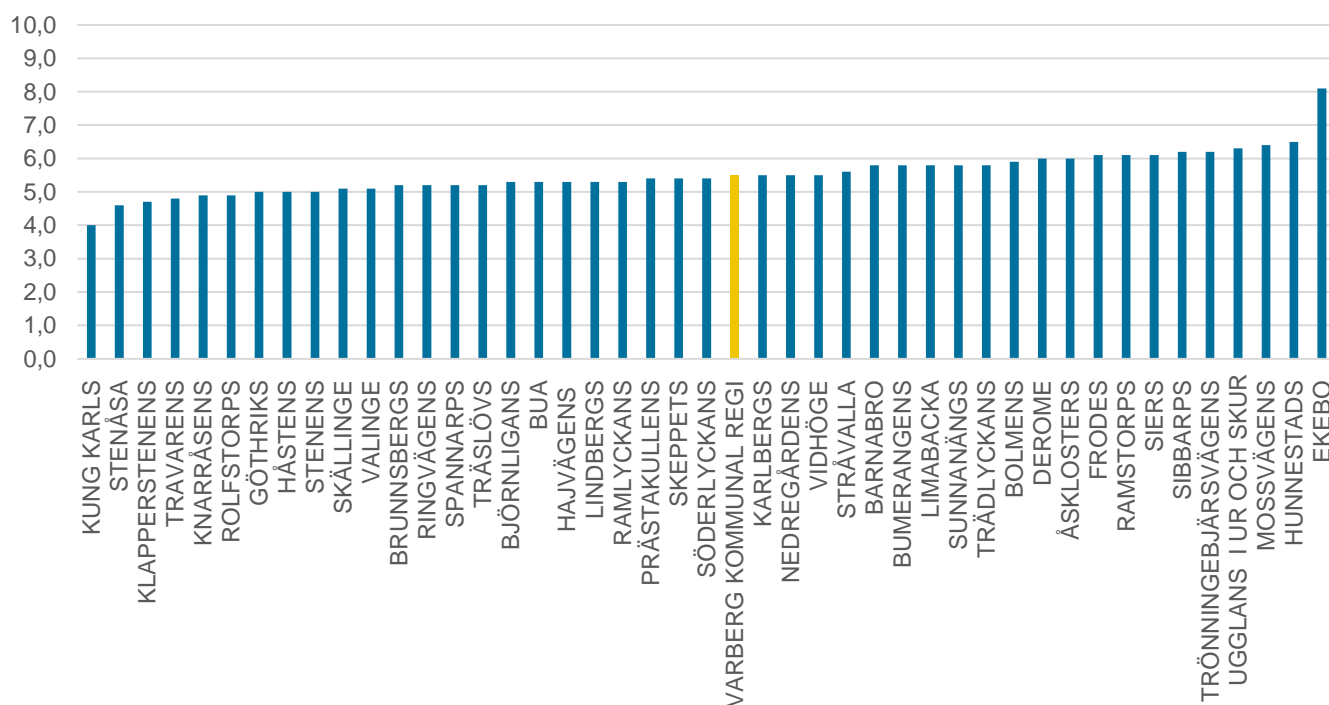
Personaltätheten är viktig för kvaliteten i förskolan och påverkar även omsorg samt samspelet och kommunikationen mellan barn och personal.⁸ I diagrammet nedan jämförs antalet barn per årsarbetare i förskolan i Varberg med liknande kommuner och kommunerna i riket. Den kommunala förskolan i Varberg har något fler barn per årsarbetare än jämförelsegrupperna. Antalet barn per årsarbetare i Varbergs kommunala förskolor har minskat senaste fem åren, från 5,9 år 2018 till 5,4 år 2022. Mellan 2020 och 2021 var det ett trendbrott och antalet barn per årsarbetare ökade, men år 2022 har det återigen minskat och är tillbaka på samma nivå som 2021.

Antal barn per årsarbetare (2022)
Källa: Kolada och Skolverket

I diagrammet nedan framgår personaltätheten per enhet i den kommunala förskolan i Varberg år 2022. Personaltätheten som här beskrivs som antal barn per

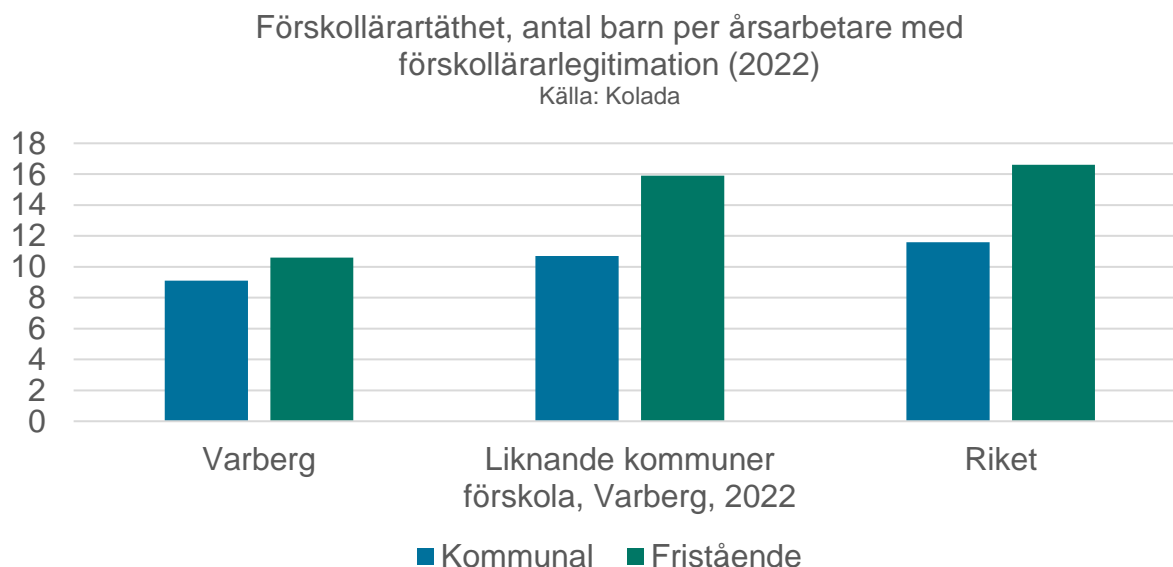
Personaltäthet (antal barn per årsarbetare), oktober 2022
Källa: Kolada

⁸ Skolverkets allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan (2017)
13 (90)

årsarbetare varierar mellan 4,0 och 8,1 mellan förskolorna. 9 av 44 av Varbergs kommunala förskolor har högre personaltäthet än genomsnittet i riket, det vill säga färre antal barn per årsarbetare.

I diagrammet nedan framgår att antalet barn per årsarbetare med förskollärlägitimation är lägre i Varberg än i liknande kommuner och i riket år 2022. Detta innebär att Varberg har relativt sett goda förutsättningar i genomförandet av läroplansuppdraget och undervisning i förskolan mot bakgrund av förskollärares utbildning och särskilda ansvar i utbildningen enligt läroplanen.

2.3. Barngrupper och närvarotider

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek.⁹ Gruppstorleken varierar utifrån barnens behov och verksamhetens förutsättningar där bland annat personalens utbildning och kompetens, personaltätheten, den fysiska miljön och barngruppens sammansättning påverkar vad som är en lämplig barngruppsstorlek. Barngruppens storlek, det vill säga antal barn per barngrupp, definieras av Skolverket som den grupp barnen ingår i större delen av dagen.¹⁰ Varje inskrivet barn räknas som ett barn, oavsett barnets närvarotid.

Skolverkets riktmärke för antal barn per barngrupp är 6–12 barn per barngrupp för barn i åldern 1–3 år, och 9–15 för barn i åldern 4–5 år¹¹.

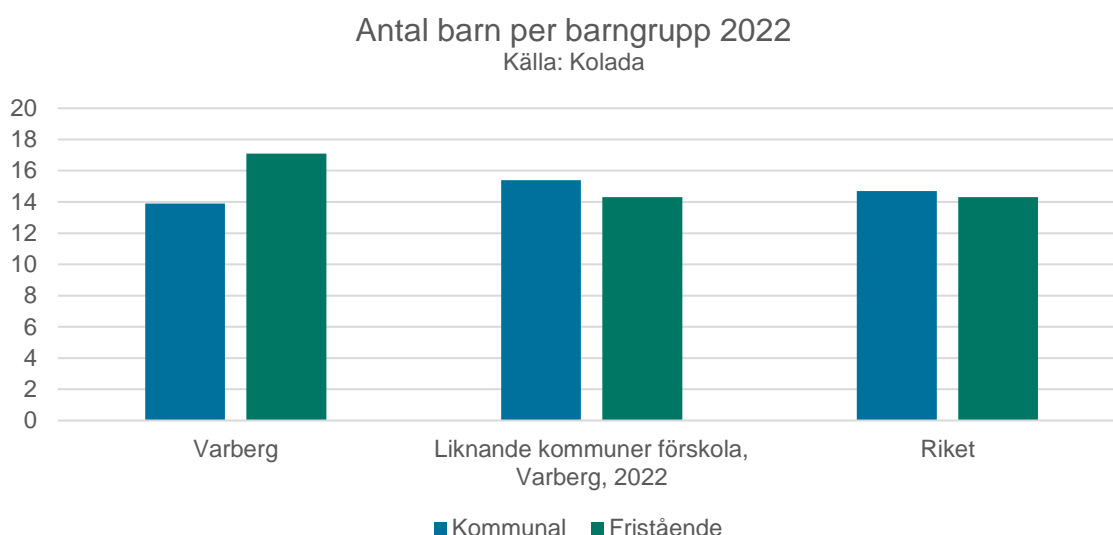
Antalet barn per barngrupp har enligt Skolverkets statistik minskat på ett nationellt plan de senaste tio åren. I diagrammet nedan redovisas den genomsnittliga

⁹ 8 kap. 8 § skollagen

¹⁰ Skolverket (2022). *Barn och personal i förskola – Hösten 2021*. Skolverket.se. [hämtad 2022-10-19]

¹¹ Skolverket (2023a) ”Rätt till förskola” [hämtad 2023-11-02]

barngruppsstorleken i Varberg jämförelse med liknande kommuner och i riket. Den genomsnittliga barngruppsstorleken i Varbergs kommunala regi är lägre än i fristående regi, genomsnittet i liknande kommuner och i riket. På kommunnivå finns tillgänglig statistik redovisad under perioden 2016–2022. I Varberg har antalet barn per barngrupp varierat under perioden men totalt sett minskat från 15,6 år 2016 till 13,9 år 2022. Barngrupp för 1-3 åringar har gått från 13 till 12 i Varberg, och barngrupp för 4-5 åringar från 16 till 14,9 under perioden 2016–2022. Barngrupperna i Varberg är lägre än i riket och liknande kommuner i samtliga fall.

Det genomsnittliga antalet barn per barngrupp som varierar mellan förskolorna i Varberg. Den genomsnittliga barngruppsstorleken varierar mellan cirka 9 och cirka 21 barn per barngrupp. Variationerna kan bland annat bero på hur förskolan har möjlighet att organisera sig utifrån exempelvis förskolans lokaler, samt att vad man tolkar som barngrupp för inrapporteringen mellan förskolor kan ha varierat.

Barnens närvarotider i förskolan ökar något över tid på kommunnivå, från 7,2 h per dag till 7,4 h.

2023: Den genomsnittliga närvarotiden hos alla närvarande barn från januari till september har varit ca 7,4 h med en variation 7,3 h och 7,7 h månaderna emellan.

2022: Den genomsnittliga närvarotiden hos alla närvarande barn har år 2022 varit ca 7,4 h med en variation 7,2 h och 7,5 h månaderna emellan.

2021 och 2020: Den genomsnittliga närvarotiden hos alla närvarande barn har år 2021 varit ca 7,2.

2.4. Roller i förskolan

I kvalitetsdialogen kring de olika rollernas betydelse i förskolan fokuserade rektorerna först och främst på de ledande rollernas betydelse. Rektorerna menar att det värderas högt med ledande uppdrag, det visar på att man satsar på kvalitet. De

betonar dock att alla i hela ledet är lika viktiga och har sina olika uppdrag och ansvar.

Rektorerna beskriver att förskollärare, barnskötare och till viss del barnvårdare har samma arbetsuppgifter. Både förskollärare och barnskötare genomför utvecklingssamtal och har lika mycket planeringstid. Den största skillnaden är att förskollärarna har högre förväntningar och krav på sig, samt oftast ett större ansvar. Rektorerna uppfattar att alla känner att arbets- och ansvarsfördelningen fungerar väl och att den sällan ifrågasätts av någon.

Rektorerna lyfter vikten av att bygga och leda en kultur där olika professioner arbetar tillsammans. Det är viktigt att skapa en dynamik som bidrar till ökad professionsglädje oavsett yrkesroll.

Rektorer lyfter de ledande rollerna inom förskolan och beskriver skillnaderna mellan dessa tydligare än mellan yrkesrollerna hos personalen i barngrupperna. Detta skulle kunna bero på att det är rektor som formulerar uppdragsbeskrivningen för de ledande rollerna, och att de arbetar i ett nära samarbete.

I läroplanen är det specificerat vilket ansvar som faller på förskollärare och vilket ansvar som faller på hela arbetslaget. Rektorerna beskriver i kvalitetsdialogen att de har högre krav och förväntningar på förskollärare, samt oftast ett större ansvar. Dock verkar arbetsuppgifterna och planeringstiden vara ungefär likadan för de olika arbetsrollerna. Ett utvecklingsområde inom förskolans verksamhet kan därför vara att precisera och se över ansvarsfördelningen mellan de olika rollerna i relation till planeringstid och förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

2.5. Måluppfyllelse i förskolan

Ett ämne som behandlades i förskolans kvalitetsdialoger är måluppfyllelse. Vad måluppfyllelse i förskolan är beskrivs olika av rektorer. Flera nämner att det är ett svårt och komplext begrepp, det är inte självklart vad måluppfyllelse i förskolan är. Måluppfyllelse nämns i relation till läroplanen, att måluppfyllelse kan handla om att stötta barnen socialt och emotionellt, barns intressen och kunskaper och sociala sammanhang. Vissa menar att måluppfyllelse är att följa upp de mål som verksamheten har satt upp, andra att det rör sig om en förflyttning i lärande och utveckling. Måluppfyllelse kan också vara att barnen får förutsättning för att lära.

Rektorerna ser en risk med att begreppet måluppfyllelse leder verksamheten till att fastna i konkreta mål att checka av, och att verksamheten söker efter mätbarhet. Det övergripande målet med förskolans verksamhet är att ge varje barn förutsättningar för utveckling och lärande samt lusten att lära i relation till läroplanen. Genom att dokumentera processer och barns förändrande kunnande synliggörs hur väl förskolan ger varje barn förutsättningar för detta. Dokumentation är fundamental för att kunna följa upp barns progression och därmed verksamhetens måluppfyllelse. Dokumentation på individnivå är ett förtydligande krav i förskolans läroplan sedan 2019.

Dokumentationen pekas ut som en viktig del för uppföljning också av rektorer, de lyfter dock att det finns en utmaning i kulturen att implementera detta. Även i de fall uppföljningen fungerar bra, påpekar flera rektorer att analysen brister.

Många nämner vikten av kompetent personal och ledande rollers (såsom utvecklingspedagoger, pedagogister och specialpedagoger) viktiga roll som ett stöd i arbetet med måluppfyllelse. Rektorer påpekar även vikten av att ha en samsyn kring begreppet.

Alla rektorer pratar inte om måluppfyllelse i direkt relation till målen i läroplanen. Måluppfyllelse som begrepp associeras ofta med mätbara mål på individnivå, men sådana ser inte läroplanens mål ut för förskolan. Därav är det inte lika tydligt att koppla ihop måluppfyllelse som begrepp med läroplanens mål. Däremot återkommer läroplanens innehåll i rektorernas diskussioner vilket indikerar att det arbete som utförs ligger i linje med läroplanen.

Det är ett utvecklingsområde att skapa förutsättningar för en samsyn på begreppet måluppfyllelse mellan förskolor, samt hur måluppfyllelse integreras med det systematiska kvalitetsarbetet. Detta för att möjliggöra en ökad kompetens i att följa upp och utveckla undervisningen utifrån förskolans måluppfyllelse. Förutsättningar måste även ges för pedagogernas kompetensförsörjning, dokumentation- och analysförmåga.

2.6. Särskilt stöd

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.¹² För att stödja pedagogernas arbete organiserar många förskolor för barnhälsamöten, och varje geografiskt team har tillgång till specialpedagog för stöd och handledning.

I förra årets rapport framkom det att det inte finns någon övergripande bild i Varberg av hur behoven av särskilt stöd ser ut, vilket gör det svårt att systematiskt följa, analysera och utveckla arbetet. Verktyg för dokumentation och uppföljning har ökat i användning, men genomsyrar ännu inte förskolans verksamhet fullt ut. Ett steg på vägen i att utveckla detta har varit genom en kvalitetsdialog där särskilt stöd var ett tema.

Inom förskolans kontext används begreppet *särskilt stöd* olika. Det beskrivs en osäkerhet kring vad särskilt stöd innebär i förskolan och några rektorer beskriver att begreppet är komplext och används med försiktighet eller inte alls. Särskilt stöd i förskolan sätts bland annat i relation till riktade insatser för enskilda barn, medicinska tillstånd, tilläggsbelopp, när en vuxen behöver vara nära eller samarbete med habiliteringen.

I dialogerna framkommer det att finns flera andra begrepp som också används. Begrepp som förekommer är bland annat: anpassningar, strategier, inkludering, scaffolding och tidiga insatser.

Flera rektorer uttrycker ett behov av att definiera de begrepp som används, till exempel tillgängliga lärmiljöer, anpassningar och särskilt stöd. De uttrycker ett behov av att använda begreppet särskilt stöd mer för att få samstämmighet i begreppet. Detta är något som personal kan behöva få ytterligare kunskaper kring.

När det gäller kartläggningar och dokumentation av anpassningar och särskilt stöd, beskriver flertalet rektorer att de har en insyn i detta arbete. I unikum finns möjlighet att dokumentera stödinsatser som görs i relation till anpassningar och särskilt stöd och att följa de pågående processerna. Stödinsatser i Unikum används i olika grad i dagsläget.

Barn i förskolan ska få det stöd som de har rätt till. Lärmiljöer och arbetssätt ska organiseras för att skapa förutsättningar för utveckling och lärande utifrån barnens behov och förutsättningar. Begreppet särskilt stöd används olika mycket. Det blev tydligt i dialogen att det florerar en mängd olika begrepp som kan avse samma sak. Det finns ett behov av en gemensam definition av vad särskilt stöd i förskolan är och när det ska användas. Detta skulle kunna förbättra likvärdigheten mellan förskolor i kommunen. När olika begrepp används finns det en risk för missförstånd när ett barn byter förskola, eller vid övergången till förskoleklass.

Särskilt stöd och måluppfyllelse kan relateras till varandra. Att måluppfyllelse är ett otydligt begrepp, kan därför bidra till att särskilt stöd är ett otydligt begrepp. När det finns mätbara mål på individnivå är det tydligt när ett barn inte når upp till det målet, och därmed kan vara i behov av stöd för att nå målet. Då målen i förskolan inte lika tydligt är mätbara på individnivå är det troligtvis inte lika självklart när ett barn är i behov av särskilt stöd. Därför är det viktigt med en samsyn både kring måluppfyllelse och särskilt stöd.

2.7. Insatser för ökad kvalitet i förskolan

2.7.1. Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan

Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA) är en insats som pågått i förskolan från och med hösten 2020 till och med våren 2023. Målet med insatsen var att alla barn ges möjlighet att utveckla sin identitet, ett nyanserat talspråk och ordförråd både på svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska¹³. Utvecklingsinsatsen bestod av en fördjupad del och ett nätverk. Fördjupningsdelen leddes av Anniqa Sandell Ring, Nationellt centrum för

¹³ Varbergs kommun 2022

svenska som andraspråk vid Stockholms universitet samt utvecklingsledare och författare¹⁴.

Under insatsen, främst år ett, samlades reflektioner in från lärledare. År två och tre genomfördes enkäter som låg till grund för utvärderingen av SKUA. Upplevelsen är att insatsen har gett ökad och fördjupad kompetens i ett språk-och kunskapsutvecklande arbetssätt i hög utsträckning. Dessa kompetenser rör både teoretiska kunskaper och kunskaper kopplat till det praktiska arbetet, till exempel hur arbetet med ord och begrepp kan stödja språklig utveckling för barn med svenska som förstaspråk och barn med annat modersmål

Ökning av kvalitet till följd av insatserna

En sammantagen slutsats är att det har skett en verksamhetsutveckling i förskolorna i relation till insatsens mål, att ge alla barn möjlighet att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd och att lärledare har fått kunskaper om hur andraspråksinlärning sker. Bland annat beskrivs insatsen ha gett verktyg och kunskaper kring hur arbetet med ord, begrepp och högläsning kan stödja barns språkliga utveckling, vilket ligger i linje med innehållet för insatsen.

Undervisningen tolkas också ha utvecklats på flera förskolor mot ett mer språkligt perspektiv, där språk sätts i relation till olika mål i förskolans läroplan.

Nätverk för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan

Hösten 2023 inleddes fortsättningen på nätverket för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan. Insatsen är en fortsättning på den utbildningsinsats som genomförts inom ramen för SKUA. Målet med nätverket är att alla barn ges möjlighet att utveckla sin identitet, ett nyanserat talspråk och ordförråd både på svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska.

Webbaserat material

Från och med hösten 2023 har kommunala förskolor i Varberg tillgång till ett webbaserat utbildningspaket som heter *Mångfaldens förskola*¹⁵. Det är en digital plattform som erbjuder lärledare möjlighet att fortsätta utveckla och arbete fördjupat med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan. Plattformen innehåller bland annat föreläsningar, material och filmer av och med Anniqa Sandell Ring. Tillgång till det webbaserade utbildningspaketet gäller under tre år och rektorer organiserar för vem/vilka som ska ha tillgång till materialet i hens enhet.

Kapprumsbibliotek

¹⁴ Anniqa Sandell Ring (2021) *Mångfaldens förskola – Flerspråkighet, omsorg och undervisning* Lund: Studentlitteratur

¹⁵ Utbildningspaketet kan genomföras via hemsidan förskoleutveckling.nu

Varbergs kommun har ansökt om medel från Varbergs Sparbank genom Sparbanksstiftelsen Varberg för att möjliggöra påfyllnad av kapprumsbiblioteken och bredda utbudet av böcker på kommunala förskolor. Arbetet med påfyllnad av kapprumsbiblioteken för befintliga kapprumsbibliotek samt inrättandet av nya kapprumsbibliotek vid de förskolor som saknades påbörjades hösten 2023. Projektet pågår under läsåren 2023/23 samt 2024/25.

Syftet med kapprumsbiblioteken är ökad tillgänglighet för vårdnadshavare att låna hem barnlitteratur samt en ökad medvetenhet hos vårdnadshavare och förskolepersonal kring högläsning och samtal i samband med läsning.

2.7.2. Flerspråkande och interkulturalitet i förskolan

Detta är en utvecklingsinsats som riktar sig till personal i förskolan som möter och undervisar flerspråkiga barn. Målet är att deltagarna får fördjupad kunskap om flerspråkande, interkulturalitet och svenska som andraspråk i förskolan och består av föreläsningar, workshops och gruppreflectioner.

Flerspråkande och interkulturalitet genomförs läsåret 2023/24 för tredje året i rad. Det började som en insats riktad mot grundskolan, men utvecklades till att samma upplägg med ett annat innehåll även kom att ske för förskolan.

2.7.3. NPF-satsningen

Under 2022 startade en utvecklingsinsats med syfte att öka kompetensen inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) på Varbergs kommunala förskolor. Insatsen finns tillgänglig i digital form på medarbetarwebben och är uppbyggd som moduler där förskolorna bland annat kan ta del av föreläsningar och stöd kring det kollegiala arbetet utifrån modulerna. Målet är att deltagarna ska utveckla en grundläggande förståelse för NPF och ge dem inblick i hur det kan vara att leva med NPF samt kännedom om anpassningar och struktur som kan ge förutsättningar att skapa en tillgänglig lärmiljö.

Flera rektorer beskriver att de har arbetat med NPF-satsningen på sina enheter. Satsningen beskrivs likt en bank med kunskaper som några rektorer använder sig av i sitt systematiska kvalitetsarbete.

Modulerna beskrivs användas som resurs på olika sätt. Rektorer nämner att de har valt ut delar ur satsningen, moduler, som passar med det utvecklingsområde som man har. Några rektorer beskriver att de har arbetat fördjupat med satsningen under en längre tid.

Att arbeta med de moduler som finns i NPF-satsningen beskrivs av några rektorer ha bidragit till förändrat agerande i praktiken, i kollegiala samtal och i arbetet tillsammans med barnen. Rektorerna lyfter även vikten av att få möjlighet att arbeta med detta under längre tid.

2.7.4. Underlag redovisning statsbidrag kvalitetshöjande åtgärder

År 2022 fanns det möjlighet att ansöka om ett statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Statsbidraget ska ha använts för insatser som genomförts under perioden 1 januari – 31 december 2022.

Statsbidraget får användas till:

- Att möjliggöra att barngrupperna har en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan.
- Att bibehålla eller rekrytera personal i förskolan.
- Kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i barngrupper i förskolan.

Huvudmannen har följt upp vad statsbidraget har använts till genom att be förskolorna beskriva vilka insatser som genomförts, syftet till att insatsen genomförts samt beskriva på vilket sätt det ökat kvaliteten i verksamheten.

Genomförda insatser

Underlaget visar på att bidraget till största del har använts för personalen på olika sätt, vilket också är i linje med vad bidraget var tänkt att användas till. Det är huvudsakligen tre områden inom personal som bidraget använts till: utvecklingsledare, kompetensutveckling och vikariepool.

Flera förskolor har använt bidraget till att anställa en utvecklingsledare, pedagogista eller annan ledande roll, alternativt utökat en befintlig tjänst inom detta.

På många förskolor gått till att kompetensutveckla den befintliga personalen. Exempel på kompetensutvecklande insatser som genomförts är mer handledning i arbetslaget, mer systematik i handledningen, stärka arbetet med lärmiljöer eller stärka personalens kunskap om NPF.

En tredje punkt som tas upp flera gånger i underlaget är att bidraget har använts till att införa en intern vikariepool på förskolan, eller utöka den befintliga poolen. Att ha en vikariepool kan också möjliggöra för personalen att ta del av kompetensutvecklande insatser.

Att säkerställa barngruppers storlek är den punkt som är minst synlig i underlaget, men lyfts av några rektorer. Då det till stor del har att göra med personalen kan minskningen av barngruppernas storlek även vara en indirekt effekt av de andra insatserna. Att notera är att vissa förskolor har genomfört flera av ovanstående insatser, samt att insatserna kan gå hand i hand med varandra.

Bakgrund och syfte till genomförda insatser

Flera rektorer lyfter behovet av att höja kompetensen bland personalen som ett syfte till att genomföra insatserna. Det finns ett behov av handledning, i relation till undervisning, systematiskt kvalitetsarbete och forskning och beprövad erfarenhet.

Handledningen har riktats både mot befintlig personal och nyanställda. Flera rektorer beskriver att de har använt statsbidraget till att utöka vikariepoolen. Syftet med vikariepoolen har varit att öka kvaliteten i verksamheten. Genom att ha tillgång till vikarier vid frånvaro är verksamheten inte lika känslig för frånvaro.

Ökning av kvalitet till följd av insatserna

Det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats och prioriterats på flera förskolor. Bidraget har möjliggjort schemalagd handledning, samt riktade insatser på helgrupp, arbetslag eller enskild. Det har också möjliggjort arbete inom specifika fokusområden.

Rektorer ser att kompetens och kunskaper har ökat bland personal som arbetar i barngrupperna. Personalen har en ökad säkerhet i sitt ledarskap, får mer stöd samt har blivit mer medvetna om hur de skapar förutsättningar för barnen att lära sig.

Kvaliteten i undervisningen beskrivs ha ökat, bland annat lyfts reflektion och analys som delar som har utvecklats. Detta ligger till grund för fortsatt planering av undervisningen och lyfts i dokumentation.

Vikariepoolen beskrivs ha bidragit med lugn och trygghet i verksamheten, då det inte kommer in så mycket okända vikarier. Bibehållandet av personalresurser har även underlättat organisering i små grupper, och bibehållandet av mindre barngrupper.

3. Förskoleklassen

Förskoleklassen infördes läsåret 1998/99. Förskoleklassen blev obligatorisk från och med läsåret 2018/19 och kom därmed att omfattas av skolplikten¹⁶.

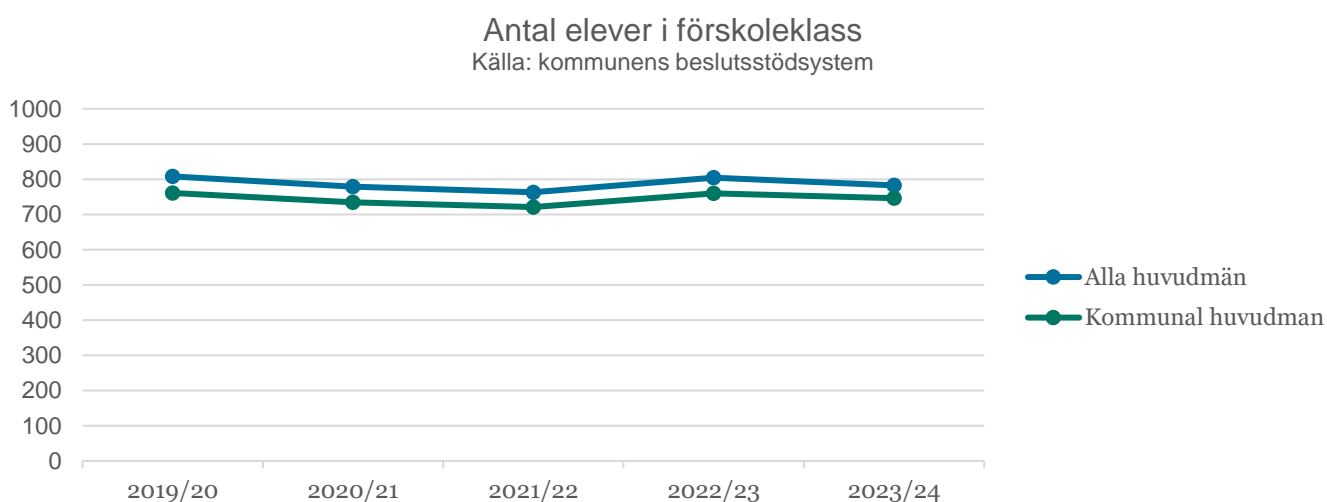
Undervisningen i förskoleklassen är tänkt att gynna övergången från förskola till skola och fritidshem¹⁷. När eleverna kommer till förskoleklassen kommer de ofta från olika förskolor, och i vissa fall har eleverna inte gått i förskola.

”Förskoleklassen ska stimulera elevers utveckling och lärande och förbereda dem för fortsatt utbildning. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov. Förskoleklassen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap.”¹⁸

I den officiella statistiken slås förskoleklassen ofta ihop med grundskolan, vilket gör det utmanande att följa förutsättningar och resultat i förskoleklass på huvudmannanivå. Måluppfyllelse mäts inte lika tydligt i förskoleklass som från och med årskurs 1 i grundskolan. Vidare följs elevernas skolsituation i förskoleklass upp ihop med grundskolan i avsnitt 5.4 Elevernas skolsituation.

3.1. Antal elever

Läsåret 2023/24 går det 783 elever i förskoleklass, varav cirka 95 procent av eleverna går i en skola med kommunal huvudman. Denna siffra har legat stabilt på 94–95 procent de senaste fem läsåren. Antal elever i förskoleklass de senaste fem läsåren har varierat mellan cirka 760 elever till cirka 810 elever.

¹⁶ Skolverket (2023) *Elever i förskoleklass*

¹⁷ Skolverket (2022) Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet, LGR22

¹⁸ 9. Kap. 2§ Skollagen

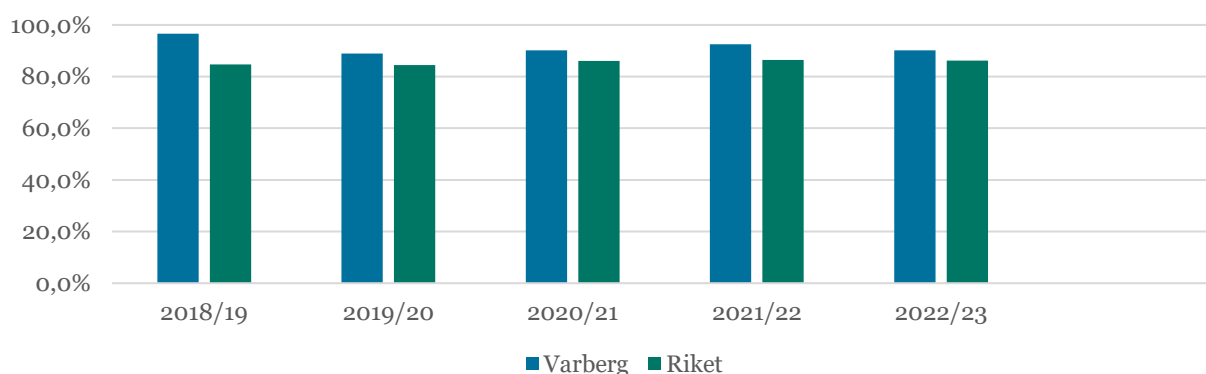
3.2. Personalresurser

Andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i Varbergs kommun i förskoleklass är cirka 90 procent. Det är en minskning från läsåret 2021/22. Det högsta uppmätta värdet de senaste fem läsåren är läsåret 2018/19 med över 96 procent behörighet. Mellan de kommunala skolorna i Varberg varierar andel lärare med lärarlegitimation och behörighet mellan 65,5 procent och 100 procent.

Statistiken visar att andel behöriga lärare är högre i förskoleklassen än i grundskola årskurs 1–9.

Andel lärare med lärarlegitimation och behörighet (heltidstjänster)

Källa: Skolverket

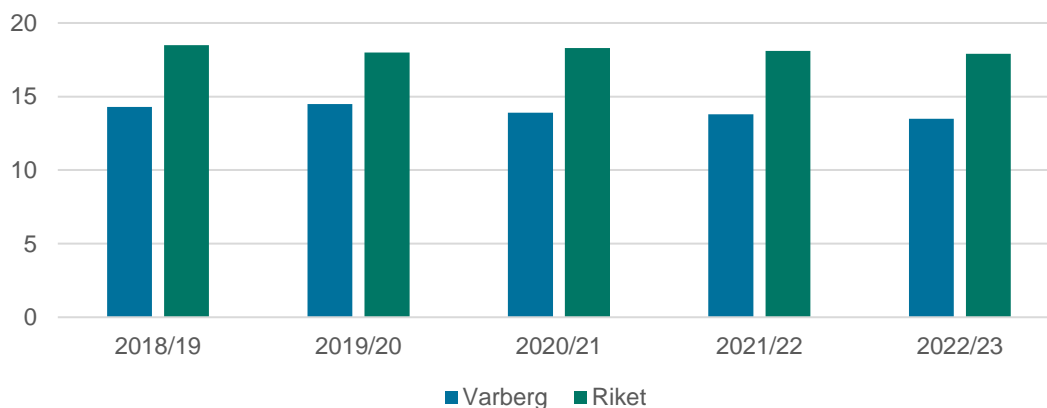

Antalet elever per lärare (heltidstjänst) är över tid lägre i Varbergs kommun än i riket. De senaste fyra läsåren har siffran varierat mellan 14,5 och läsårets 2022/23 13,5 per heltidstjänst. Rikets siffra har varit på runt 18 de senaste fem åren.

Lärarna organiseras olika på skolorna, och det blir tydligt när rektorerna ger sin bild av lärarorganisationen i förskoleklass. Flera stycken arbetar med tvålärarskap, det vill säga två lärare med ansvar för en klass. En del har i stället en organisation med tre lärare på två klasser. Det finns också skolor som har en lärare per klass.

Antal elever per lärare (heltidstjänst)

Källa: Skolverket

Flera rektorer tar upp att det är bra resultat och utveckling i läs- och skrivutveckling. Dock är det några som lyfter svenska som oroande resultat. Den generella bilden som ges av rektorerna är att det är hög trivsel bland eleverna i förskoleklassen. Detta bekräftas även av hälsoenkäten.

Vid frågan om skolutveckling är det som nämns flera gånger bland rektorerna matematikutveckling genom TRR – tänka, resonera, räkna och ÄDK.

Hur man organiserar verksamheten i förskoleklass varierar mellan skolorna, vilket framkom i en kvalitetsdialog med fokus på förskoleklassen. På en del skolor väljer rektor att organisera så att grundskollärare arbetar i förskoleklassen, för att säkerställa att det finns kompetens kring den tidiga läs- och skrivutvecklingen samt matematikutvecklingen. I dialogen framkommer att vissa skolor organiserar det så att en lärare tar emot eleverna i förskoleklass och följer med upp i lågstadiet. En annan rektor påpekar att risken med detta är att förskolepedagogiken med leken som drivkraft saknas och att det då i stället blir skolstart i förskoleklass. En lösning som lyfts är att förskollärare och grundskollärare samarbetar i förskoleklass och årskurs 1, men att det är svårt att organisera för utifrån de förutsättningar som finns.

3.3. Läs – Skriva – Räkna – Garantin

Följande avsnitt beskriver vad som framkommit i kvalitetsdialog med rektorer, som fokuserade på läsa – skriva – räkna – garantin. Huvudmannens insatser för ökad kvalitet i förskoleklass beskrivs tillsammans med insatserna för grundskolan i grundskolans kapitel.

En av kvalitetsdialogerna som genomfördes med grundskolans rektorer fokuserade på läsa – skriva – räkna – garantin, främst de obligatoriska kartläggningarna i förskoleklassen. I gruppen som bestod av fem rektorer uttryckte några att de upplever att språklig sårbarhet ökat, men om det beror på att de fått syn på detta genom kartläggningen, eller om det verkligen ökat går inte att säga. Rektorerna upplever att pojkar har större svårigheter med de aktiviteter i kartläggningsmaterialet som ställer krav på språkliga förmågor.

När kartläggningen är gjord arbetar flera skolor med analysmöten. Analysmöten syftar till att få en bild av resultaten, och vid behov samråda med specialpedagogisk kompetens samt planera undervisningen framåt utifrån kartläggningen.

Det är vanligt att stort fokus hamnar på gruppnivå i förskoleklass. Om stora delar av gruppen inte klarar kartläggningsmaterialet behöver undervisningen anpassas på gruppnivå. När det gäller individuella specialpedagogiska stödinsatser i förskoleklass sker det i olika grad på skolorna. Insatser är riktade till enskilda elever eller mindre grupper.

Genomförandet av kartläggningarna fungerar bra, men den fortsatta analysen och uppföljningen är ett utvecklingsområde. Tanken är att kartläggningen ska vara ett stöd för den fortsatta planeringen och formeringen av undervisningen, och också för att sätta in tidiga insatser där det behövs. Därav är det viktigt att följa upp hur stödet

och hur undervisningen har utvecklats för att matcha behoven och hur detta har fallit ut, både på individ- och gruppnivå.

Det framkom i dialogen att man behöver säkerställa att personalen som utför kartläggningarna har den kunskap som behövs för att kunna analysera och följa upp kartläggningarna.

Samarbetet mellan förskoleklass och specialpedagog behöver stärkas och bli mer självklart.

3.4. Övergångar

Rektorerna beskriver övergången mellan vissa årskurser som utmanande, till exempel övergången mellan tredje och fjärde klass. Att kraven på måluppfyllelsen ökar markant mellan vissa årskurser gör det svårare att hitta de som behöver stöd tidigt.

Övergångar lyfts som ett utvecklingsområde. Det handlar dels om övergången förskola till förskoleklass, dels om övergången mellan förskoleklass och årskurs 1 och dels om övergången mellan förskoleklass och fritidshem. Rektorer lyfter vikten av bra överlämningar, då det kan främja progressionen i elevernas lärande.

Några rektorer lyfter att det kan vara svårt för skolan att få en bild av barnens utveckling och progression från förskolan. Dock finns det svårigheter även med överlämningen mellan förskoleklass och årskurs 1, där rektorer pekar ut ett behov av ökat kollegialt samarbete mellan förskoleklass och årskurs 1. Detta för att minska risken att det är samma sak som görs i förskoleklass och årskurs 1 och främja att undervisningen ger eleverna möjligheter att komma vidare i sin utveckling och ta nästa steg i sitt lärande. Här pekar flera rektorer på att det skett en positiv utveckling. Specialpedagogisk kompetens på skolorna är en resurs i arbete med överlämningar och progression.

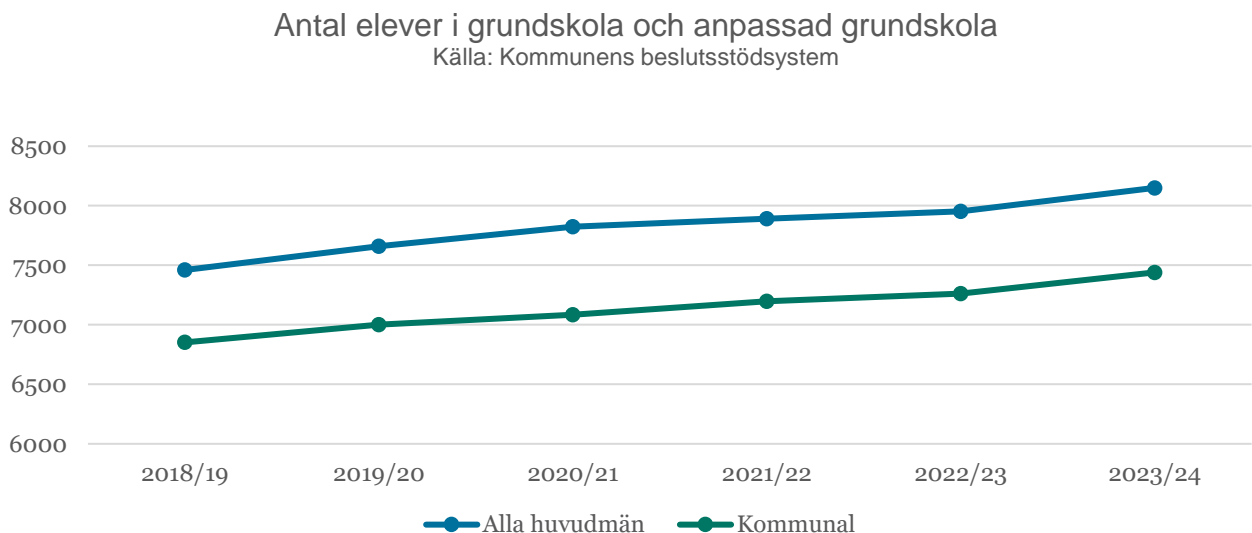
Något som återkom i dialogen är att eleverna i förskoleklass sedan förskolan är van vid mindre grupper. Även detta kan kopplas till utvecklingsområdet övergångar. Ett steg för att arbeta vidare med övergångar är samarbetet inom förskole- och grundskoleförvaltningen, det är viktigt att man har god kännedom om varandras verksamheter.

4. Grundskola

4.1. Elever

Läsåret 2023/24 går 8150 elever i grundskola och anpassad grundskola i Varbergs kommun. Cirka 48 procent är flickor och cirka 52 procent är pojkar. Diagrammet nedan visar att över 1 000 fler elever går i den kommunala skolan i årskurserna F-9 läsåret 2023/24 gentemot 2013/14 och den årliga ökningen har varit i genomsnitt 131 elever vilket motsvarar cirka 1,6 procent.

Ökningen av alla folkbokförda elever i Varberg, inklusive elever i fristående skolor i Varberg och i skolor utanför Varberg, har skett i högre takt än motsvarande för de kommunala skolorna. Detta beror till stor del på en utökning av fristående skolplatser under perioden. De senaste tre läsåren har dock ökningen till stor del avstannat och totalt sett cirka 9 procent av eleverna går i fristående grundskola eller i grundskola i annan kommun (1 procent).

Den nationella statistiken¹⁹ presenteras utifrån olika elevgrupper så som kön, elever med utländsk bakgrund²⁰ och föräldrarnas utbildningsnivå.

I årskurs 1–9 har cirka 15 procent av eleverna i Varbergs kommunala grundskolor utländsk bakgrund att jämföra med 27 procent i riket (läsåret 2022/23).

I årskurs 1–9 har cirka 64 procent av eleverna i Varbergs kommunala grundskolor föräldrar med eftergymnasial utbildning att jämföra med 60 procent i riket.

¹⁹ Statistik hämtad från kolada.se

²⁰ Utländsk bakgrund innebär att eleverna är födda utomlands eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands

Elevgruppen med annat modersmål än svenska har ökat de senaste åren i Varberg och vårterminen 2023 motsvarar cirka 17 procent av det totala elevantalet i grundskolan.

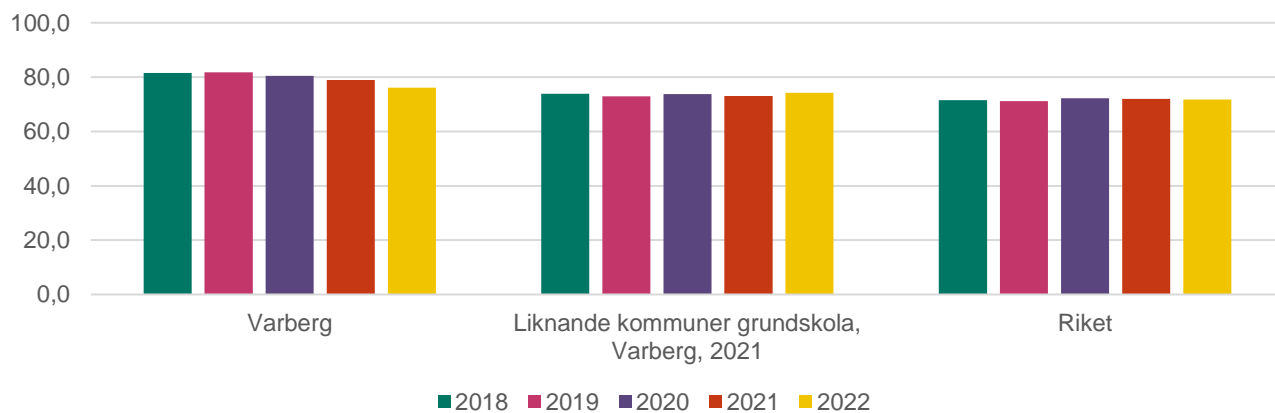
4.2. Personalresurser

Läsåret 2022/23 var andelen lärare inom Varbergs kommunala grundskola med en pedagogisk högskoleexamen 88,6 procent, vilket är en nedgång med 1,4 procentenheter jämfört med läsåret innan. Lärarbehörigheten är trots det något högre i Varberg än i riket, som har 85,1 procent.

I diagrammet nedan redovisas antalet heltidstjänster med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskolan. Detta jämförs både med riket och liknande kommuner. Varbergs kommun har en relativt hög andel behöriga lärare. 76,1 procent av lärarna har lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskolan. Över tid sjunker andelen behöriga lärare i såväl Varberg, liknande kommuner och i riket. Nedgången i Varberg är dock större än i jämförelsegrupperna. Trots att det sjunker har Varberg dock fortfarande en högre andel behöriga lärare än jämförelsegrupperna.

Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)

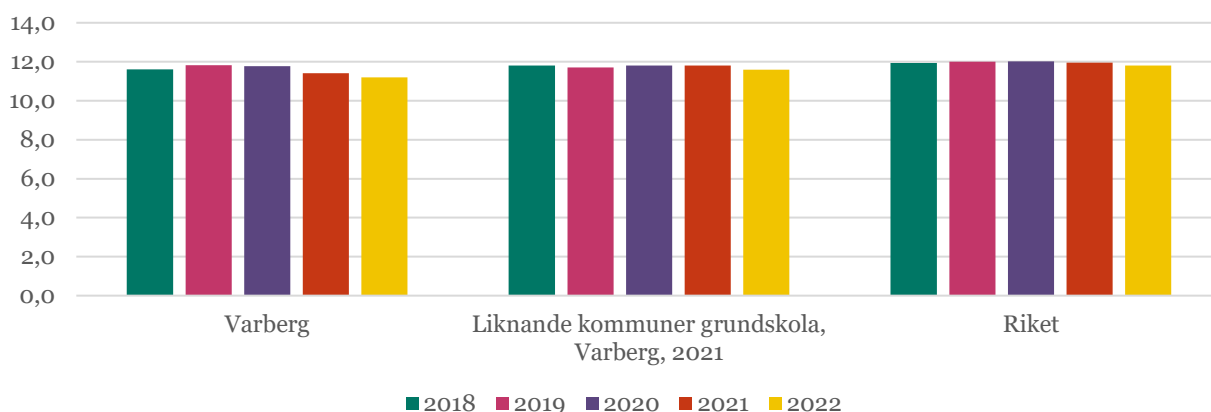
Källa: Kolada

I diagrammet nedan presenteras antalet elever per lärare (heltidstjänster). De senaste åren har antalet elever per lärare ökat i Varberg men de senaste två läsåren syns ett trendbrott i Varberg då antalet elever per lärare i stället minskat något. I liknande kommuner och i riket har antalet elever per lärare varit mer eller mindre stabil de senaste åren. Man kan dock se en viss minskning från 2021 till 2022 även för liknande kommuner och riket.

Elever/lärare (heltidstjänst) i kommunal grundskola åk 1-9, lägeskommun, antal

Källa: Kolada

Personal och behörigheter

Personalorganisationen skiljer sig åt mellan skolorna. När rektorerna själva beskriver sin lärarorganisation är tvålärarskap något som nämns mycket, flera skolor använder sig utav det på olika sätt. Detta nämns framför allt i de yngre årskurserna. Även att ha 3 lärare på 2 klasser eller 4 lärare på 3 klasser är organisationer som beskrivs. I de äldre årskurserna är tvålärarskap inte lika vanligt. Där kan det i stället nämnas i relation till ett specifikt ämne, såsom matematik eller svenska. Även 1 lärare i klassrummet, och tillgång till resurser är ett upplägg som finns bland de högre årskurserna.

Tjänstefördelningen viktig i förhållande till måluppfyllelsen. Tjänstefördelningen beskrivs som ett pussel som man arbetar med hela tiden. När rektorer börjar arbeta med tjänsteplanering beskriver de att det finns en tanke kring hur den bör se ut i relation till hög måluppfyllelse utifrån elevernas behov. För att få ihop sin organisation med schema, tjänster och organisera för ökad måluppfyllelse behöver prioriteringar göras utifrån förutsättningarna. Rektor beskriver att de inte alltid lyckas sätta den organisation de önskar för att stödja fullt ut för ökad måluppfyllelse.

Här beskriver rektorer att det kan vara en utmaning att flytta personal utefter de behov som uppstår. Det kan vara svårt att organisera så att personal stödjer varandra mellan stadier och mellan fritidshem och skola. Ett utvecklingsbehov kan vara att se hela verksamheten som en organisation och ett komplement till varandra. Det är viktigt att rektorer får stöd i det här arbetat, och att vikten av att se verksamheten som en helhet där alla delar är lika värdefulla för måluppfyllelsen och trivseln i stort.

En utmaning i detta arbete är att få behörig personal i alla ämnen. Även om man har lärare på skolan som är behöriga i ämnen som behövs, så är det inte säkert att de har undervisningstid kvar för det när schemat är klart. När rektorer behöver göra ekonomiska avvägningar beskriver de allra flesta att de prioriterar behöriga och kompetenta lärare.

Rektorerna tar också upp att det inte bara är personal och resursfördelning som påverkar utfallet. I vissa fall kan lokalerna vara en begränsning. Vissa skolor har också tidstjuvar i form av lektioner på andra skolor, vilket gör att eleverna måste förflytta sig.

Rektorerna beskriver att de ibland tvingas göra avvägningar av resurser mellan framförallt mellanstadiet och högstadiet. Det finns en tendens att mellanstadiet inte får önskade prioriteringar även om rektor har en ambition om tidiga insatser.

4.3. Måluppfyllelse – omdömen, prov och betyg

Sedan fem läsår tillbaka möjliggör nytt stödsystem i kommunen att på huvudmannnivå följa omdömena som lärare ger elever i årskurs 1–5. Den här rapporten behandlar omdömena från årskurs 1–5. Avseende årskurs 6–9 behandlas terminsbetyg och slutbetyg.

Omdömen kategoriseras enligt tre nivåer: ej godtagbara, godtagbara och mer än godtagbara kunskaper.

Ämnena modersmål och svenska som andraspråk baseras på färre antal elever, ett antal som också varierar från år till år. De tydliga variationerna i andelen elever som når olika omdömen mellan åren i dessa ämnen beror till stor del på detta.

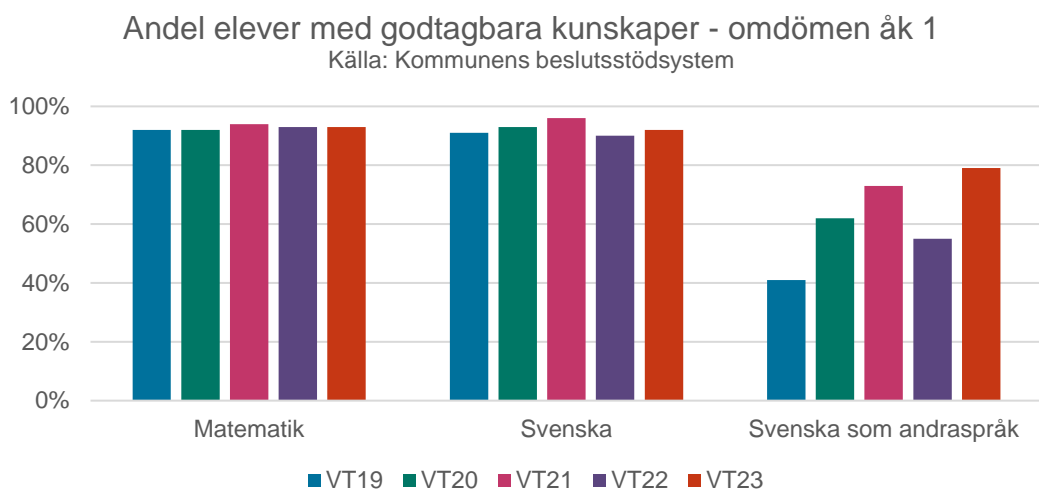
En procentenhet motsvarar cirka 8 elever.

4.3.1. Årskurs 1–3, måluppfyllelse

I årskurserna 1–3 har eleverna utifrån grundskolans timplan flest undervisningstimmar i ämnena matematik, svenska eller svenska som andraspråk. Spridning i omdömena är därför mer vanligt i dessa ämnen då lärare haft mer tid att undervisa, och tid att få information om elevernas förmågor och kunskaper. I uppföljningen av måluppfyllelsen i årskurs 1–3 är matematik och svenska därför främst i fokus.

Generellt är måluppfyllelsen i årskurs 1–3 hög och på liknande nivåer som föregående läsår. Måluppfyllelsen i matematik och svenska i lågstadiet varierar mellan 88–93 procent, och det är inga stora skillnader jämfört med ett femårigt genomsnitt. Svenska som andraspråk varierar mer mellan åren och har lägre måluppfyllelse än svenska och matematik, däremot syns tendenser till en positiv trend.

Omdömen årskurs 1

I statistiken framgår att andelen elever som har minst godtagbara kunskaper för senaste läsåret är på något högre nivå än det föregående läsåret om man jämför genomsnittet för alla ämnen.

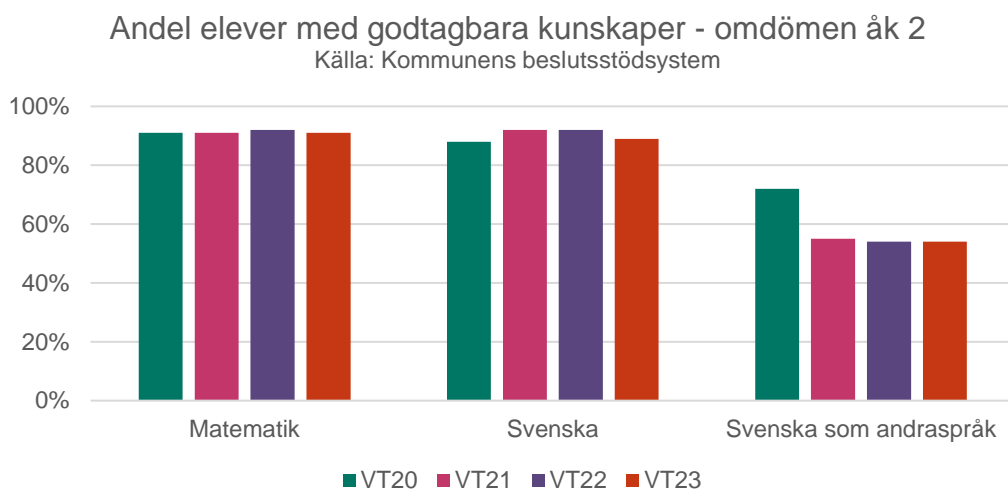
I svenska och matematik är det 92 procent respektive 93 procent av eleverna som minst når kravnivån. För matematik är resultaten i nivå med tidigare år. Resultaten i svenskan är högre än VT22, men fortfarande lägre än resultaten VT20 och VT21.

Flickorna når godtagbara kunskaper i högre utsträckning än pojkar i 5 ämnen. Pojkar når godtagbara kunskaper i högre utsträckning än flickor i 4 ämnen, bland annat modersmål och svenska som andraspråk.

Andelen elever som har mer än godtagbara kunskaper har minskat i samtliga ämnen utom musik och svenska som andraspråk som ligger på samma nivå som VT22, samt modersmål som ökat markant. Genomsnittet är på samma nivå som tidigare läsåret.

Rektorernas uppfattningar är positiva avseende måluppfyllelsen i årskurs 1, och många framhåller att det är god måluppfyllelse i många, eller alla, ämnen. Ämnen med lite lägre måluppfyllelse som pekas ut är framför allt matematik och svenska.

Omdömen årskurs 2

I statistiken framgår att andelen elever som har minst godtagbara kunskaper för senaste läsåret är i nivå med de föregående läsåren. Genomsnittet har ökat med en procentenhet från 90 procent till 91 procent sett till alla ämnen.

I svenska och matematik är det cirka 89 procent respektive 91 procent av eleverna som minst når kravnivån. Detta är en minskning jämfört med förra läsåret med 3 procentenheter respektive 1 procentenhet.

Flickorna når godtagbara kunskaper i högre utsträckning än pojkar i 10 av 11 ämnen.

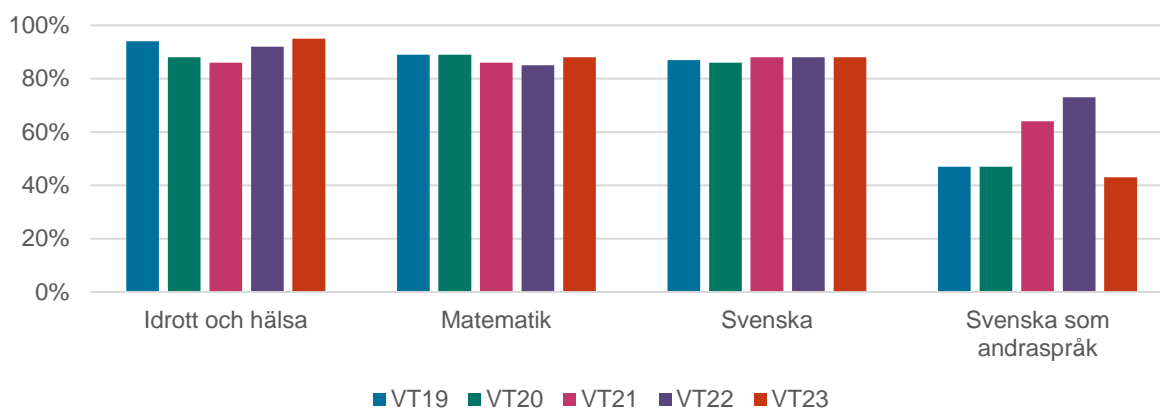
Genomsnittet för andelen elever som har mer än godtagbara kunskaper är fortsatt lägre jämfört med föregående år. Om man bortser från svenska som andraspråk och modersmål är genomsnittet på samma nivå som tidigare år. I vissa enskilda ämnen har de dock ökat med någon procentenhet.

Rektorernas egna uppfattningar är generellt positiva avseende måluppfyllelsen i årskurs 2. Vissa rektorer pekar ut matematik och svenska som positiva och goda resultat med hög måluppfyllelse, men det är även dessa ämnen, som pekas ut som oroande av andra rektorer. Även svenska som andraspråk pekas ut som ett ämne med oroande resultat.

Omdömen årskurs 3 – fördjupning

Andel elever med godtagbara kunskaper - omdömen åk 3

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

I statistiken framgår att andelen elever som har godtagbara och mer än godtagbara kunskaper varierar mellan ämnena i högre grad än i årskurs 1 och 2. Ämnena där flest elever uppnår kravnivå eller mer är i bild, musik, slöjd och teknik. Utöver svenska som andraspråk och modersmål är svenska och matematik fortsatt de ämnen där flest elever ej når godtagbara kunskaper.

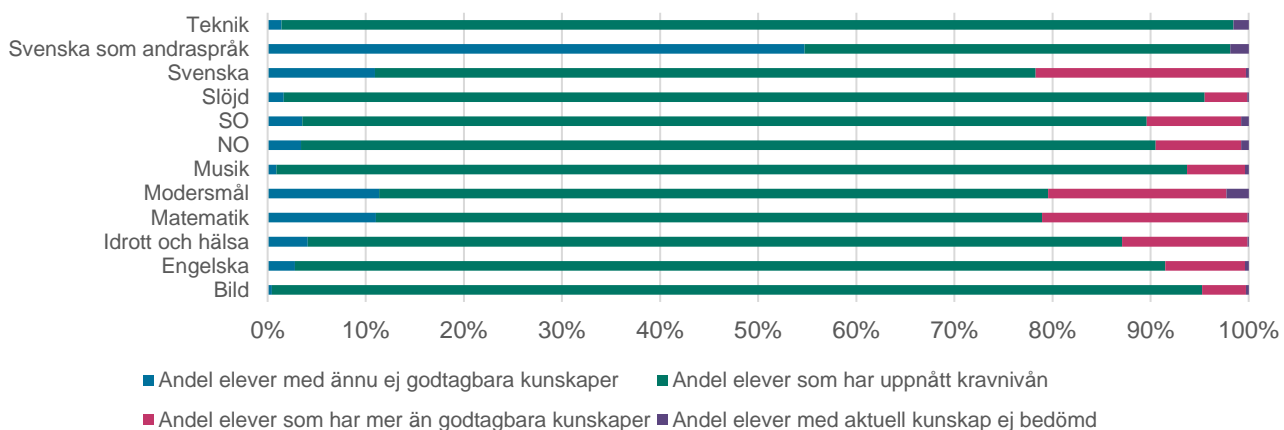
Eleverna når minst godtagbara kunskaper i högre utsträckning än tidigare läsår i ämnena bild, idrott och hälsa, musik och teknik. Svenska som andraspråk är det enda ämnet där eleverna når minst godtagbara kunskaper i lägre utsträckning.

I svenska och matematik är det cirka 88 procent av eleverna som når kravnivån varav cirka 21 procent respektive 20 procent har mer än godtagbara kunskaper.

Flickorna når godtagbara kunskaper i högre utsträckning än pojkar i 11 av 12 ämnen.

Andelen elever som har mer än godtagbara kunskaper har minskat i bild, engelska, idrott och hälsa, matematik, slöjd, och teknik, men däremot ökat i svenska, modersmål, musik, NO och SO.

Omdömen åk 3

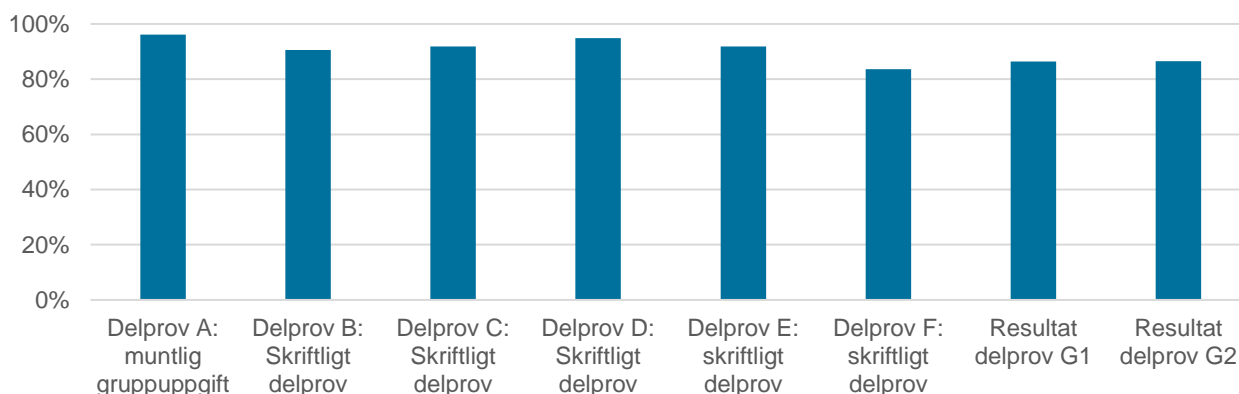
Bland rektorernas egna uppfattningar från en rektorsworkshop som hölls 7 september är det många som pekar ut att matematik, svenska och svenska som andraspråk som ämnen där måluppfyllelsen sticker ut negativt. En rektor anger att det är större spridning i måluppfyllelsen, fler elever med ej godtagbara kunskaper men också fler elever som har mer än godtagbara kunskaper. Den generella bilden är dock att måluppfyllelsen är god, vilket också syns i statistiken.

Nationella ämnesprov årskurs 3

Andelen elever i årskurs 3 som nådde kravnivån på nationella prov i matematik läsåret 2022/23 varierade mellan 84 procent och 96 procent. Jämfört med läsåret 2021/22 är det lägre andel elever med godkända resultat på 3 av 8 delprov, och högre andel på 5 av 8 delprov. Jämfört med läsåret 2018/19 är det högre andel godkända resultat på 4 delprov, och lägre andel på 2 delprov²¹.

Andel elever som nått kravnivån i nationella prov åk. 3 2022/23,
Matematik

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

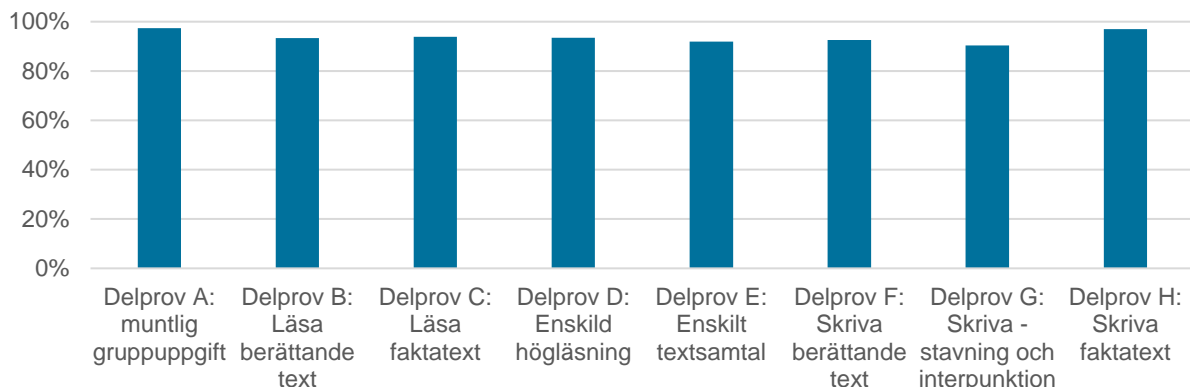
Andelen elever i årskurs 3 som nådde kravnivån på nationella prov i svenska läsåret 2022/23 (se diagram på nästa sida) varierade mellan 90 procent och 97 procent. Jämfört med läsåret 2021/22 är det högre andel elever med godkända resultat på 4 av 8 delprov, och lägre andel på 4 av 8 delprov.²² Jämfört med 2018/19 är det lägre resultat på 6 av 8 delprov och samma andel på 2 av 8 delprov.

²¹ Resultaten på nationella prov i matematik går inte att jämföra med läsåret 2018/19 på samtliga delprov då delprov F var uppdelat i två delar det läsåret.

²² Delprov A: muntlig gruppuppgift, B: läsa berättande text, C: läsa faktatext, D: enskild högläsning, E: enskilt textsamtal, F: skriva berättande text, G: skriva-stavning och interpunktion, H: skriva faktatext.

Andel elever som nått kravnivån i nationella prov åk. 3 2022/23, Svenska

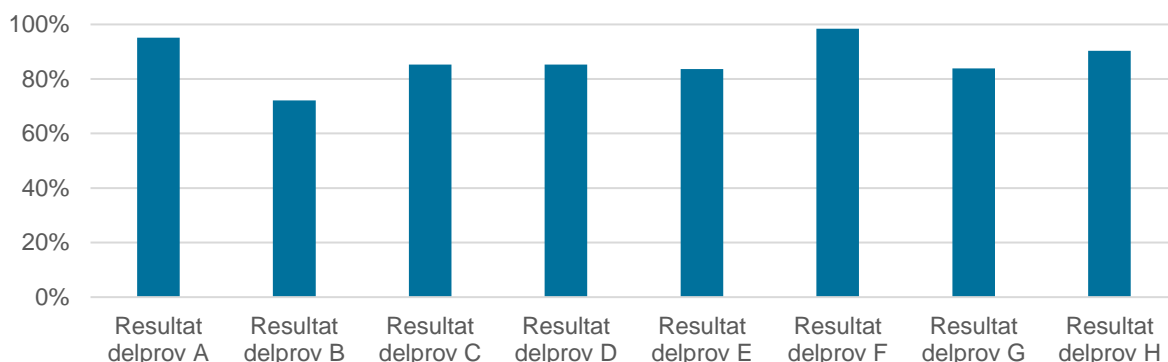
Källa: Kommunens beslutsstödsystem

Andelen elever i årskurs 3 som nådde kravnivån på nationella prov i svenska som andraspråk läsåret 2022/23 varierade mellan 72 procent och 98 procent. Jämfört med läsåret 2021/22 är det högre andelen elever med godkända resultat på 6 av 8 delprov, samma andel på 1 av 8 delprov och lägre andel på 1 av 8 delprov. Jämfört med läsåret 2018/19 är det högre andelen på samtliga delprov.

Andel elever som nått kravnivån i nationella prov åk. 3 2022/23, Svenska som andraspråk

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

4.3.2. Årskurs 4–6, måluppfyllelse

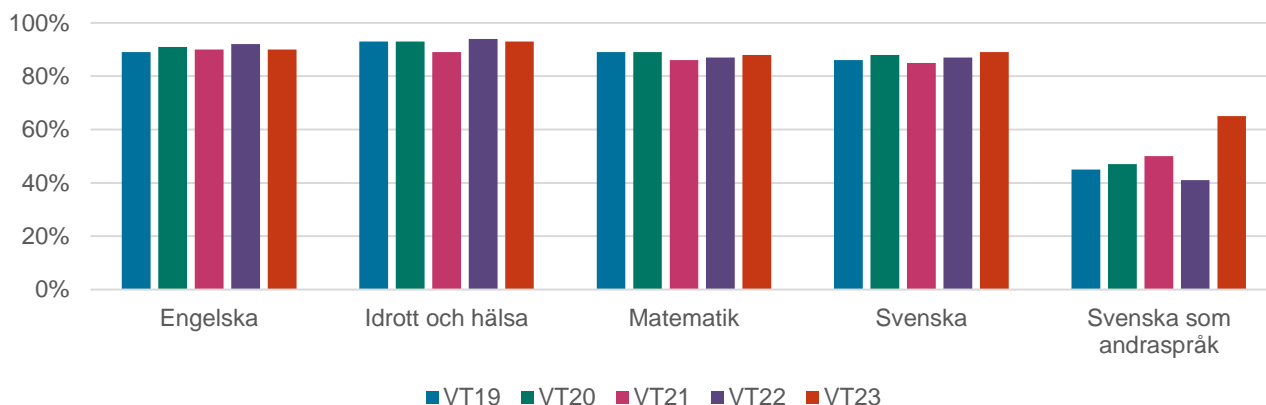
I årskurserna 4–6 följs omdömena upp i årskurs 4-5 samt terminsbetyg och nationella ämnesprov i årskurs 6.

Generellt är det inga stora skillnader i måluppfyllelsen sett till det totala femåriga genomsnittet för årskurs 4 och 5. I årskurs 6 har det andelen som uppnått kunskapskraven i alla ämnen minskat både jämfört med läsåret 2021/22 och med det femåriga genomsnittet.

Omdömen årskurs 4

Andel elever med godtagbara kunskaper - omdömen åk 4

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

I statistiken framgår att andelen elever som har godtagbara kunskaper för senaste läsåret har förbättrats något jämfört med tidigare läsår sett till genomsnittet. Eleverna når minst godtagbara kunskaper i högre utsträckning än tidigare år i bild, historia, modersmål, musik, religionskunskap, svenska och svenska som andraspråk. Eleverna når minst godtagbara kunskaper i mindre utsträckning i biologi, kemi och slöjd.

I engelska är det 90 procent som minst når kravnivån, vilket är lägre än föregående läsår men i nivå med läsåret dessförinnan. I svenska är det 89 procent som minst når kravnivån, vilket är det högsta uppmätta resultatet hittills. I matematik är det 89 procent som minst uppnår kravnivån, vilket är en förbättring jämfört med de två senaste läsåren, och i nivå med läsåren dessförinnan.

Flickorna når godtagbara kunskaper i högre utsträckning än pojkar i 15 av 17 ämnen.

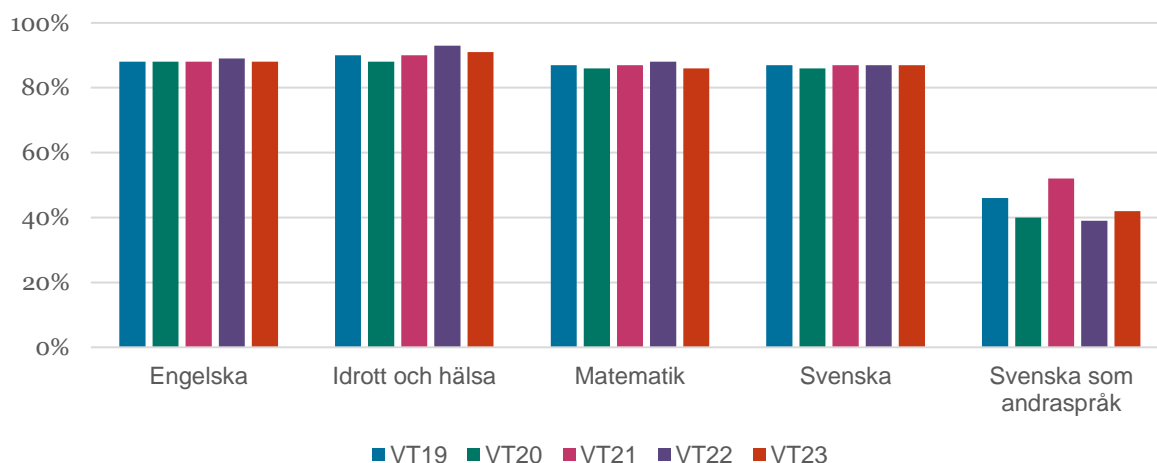
Andelen elever som har mer än godtagbara kunskaper är två procentenheter högre än VT22, men på samma nivå som VT21, om man ser till genomsnittet för alla ämnen.

Rektorer själva pekar framför allt ut engelska och svenska som andraspråk som ämnen med lägre måluppfyllelse. Bild, musik och slöjd nämns som ämnen som sticker ut positivt.

Omdömen årskurs 5

Andel elever med godtagbara kunskaper - omdömen åk 5

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

I statistiken framgår att andelen elever som har godtagbara kunskaper för senaste läsåret har minskat med en procentenhet jämfört med VT22, men är i nivå med VT20.

Eleverna når godtagbara kunskaper i mindre utsträckning än tidigare läsår i flera ämnen. Störst skillnad är det i slöjd som har minskat till 88 procent, efter att ha varit 95-96 procent tidigare läsår.

I svenska är det 87 procent som minst når kravnivån, vilket är i nivå med tidigare läsår. I engelska är det 88 procent som minst når kravnivån, vilket är en minskning från förra året, men i nivå med tidigare läsår. I matematik är det 86 procent, vilket är en minskning med 2 procentenheter jämfört med VT22.

Flickorna når godtagbara kunskaper i högre utsträckning än pojkar i 16 av 17 ämnen.

Andelen elever som har mer än godtagbara kunskaper är något lägre jämfört med de föregående två läsåren.

Bilden som rektorer ger av årskurs 5 är lite mer blandade än i de yngre årskurserna. SO är ett ämne som flera rektorer menar sticker ut positivt. Här är det också några rektorer som pekar ut matematik som ett positivt ämne. Matematik, svenska och svenska som andraspråk pekas ut som ämnen med oroande resultat.

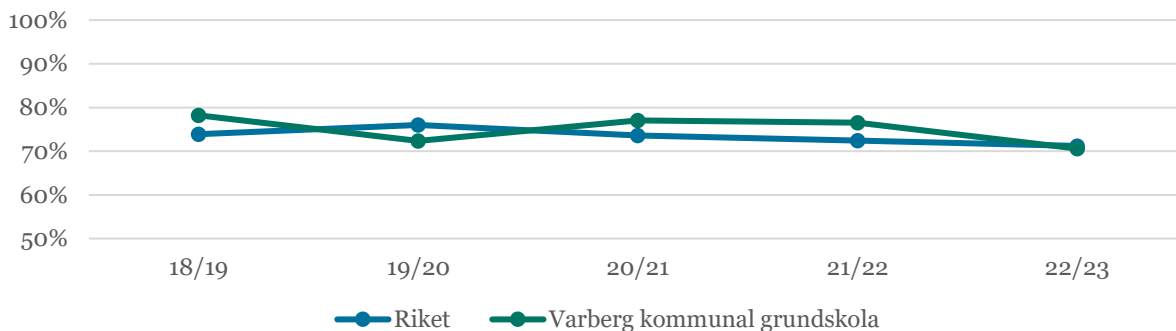
Terminsbetyg årskurs 6

I årskurs 6 får eleverna betyg för första gången. Totalt uppnår 70,6 procent av eleverna i Varbergs kommunala grundskola godkända betyg (A-E) i årskurs 6 i alla ämnen (minst 16) läsåret 2022/23. 73,9 procent av flickorna respektive 68,9 av pojkarna fått godkänt betyg i alla ämnen.

Andel elever som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 6 (minst 16)²³ har totalt sett sjunkit under perioden 2015/16 till 2022/23 i Varberg. Denna trend går även att se i riket, men där finns hittills bara siffror till 2021/22. Enskilda läsår finns mindre avvikelser från trenden i både Varberg och riket.

Andel elever (%) som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16), Riket och Varbergs kommunala grundskolor åk. 6

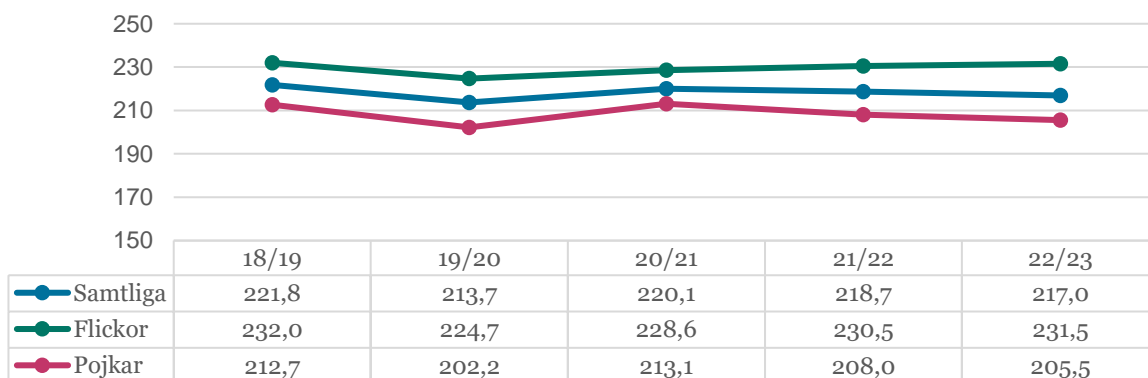
Källa: Skolverket

I Varbergs kommun har det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 6 ökat över tid. De två senaste åren har det dock sjunkit igen. På riksnivå publiceras inte det genomsnittliga meritvärdet. Flickor har i genomsnitt högre betyg än pojkar i årskurs 6 och läsåret 2021/22 ökade skillnaderna jämfört med året innan då flickornas meritvärde ökade medan pojkarnas sjönk. Läsåret 2022/23 är skillnaden ännu större, då flickornas meritvärde ökat från 230,5 till 231,5, och pojkarnas meritvärde sjunkit från 208 till 205,5.

Genomsnittligt meritvärde Åk 6

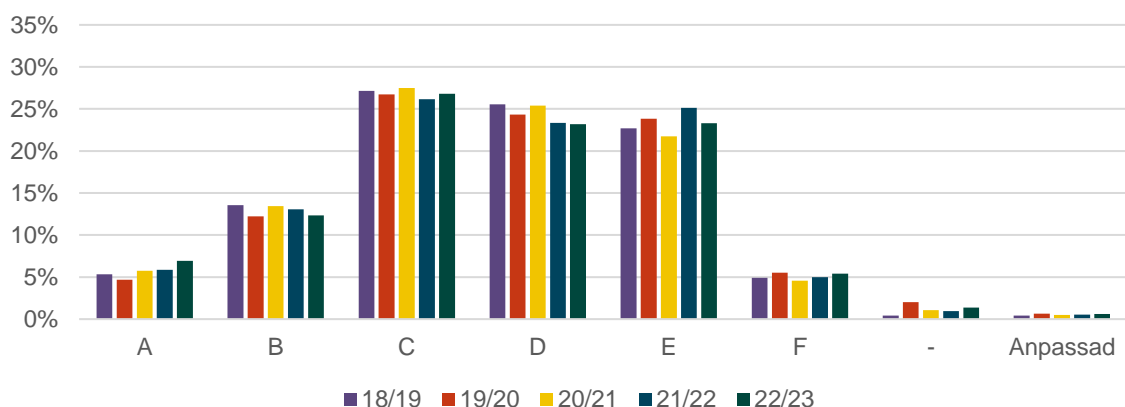
Källa: Kommunens beslutsstödsystem

Andelen A-betyg fortsätter öka och är på en högre nivå än tidigare läsår. Andelen B- och E-betyg har minskat jämfört med läsåret 2021/22. Andelen F-betyg och streck har ökat jämfört med läsåret 2021/22. Den anpassade studiegången har ökat något.

²³ På grund av att eleverna läser olika ämnen och olika antal ämnen under årskurs 6 är statistiken, enligt Skolverket, inte direkt jämförbar mellan riket och kommun, kommuner eller skolenheter.

Andel betyg, årskurs 6
Källa: Kommunens beslutsstödsystem

Den bild som rektorerna ger är något mer negativ för årskurs 6 än för de yngre årskurserna, även om det inte gäller för alla rektorer. De ämnen som pekats ut som positiva resultat är olika för de olika skolorna. Bland de ämnen som har oroande resultat är dock matematik återkommande.

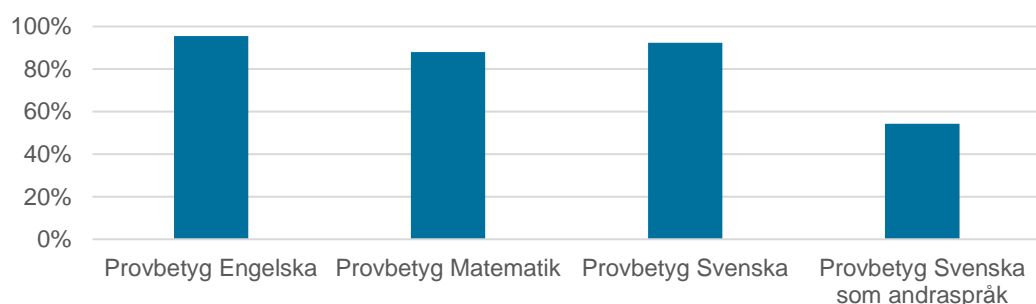
Nationella ämnesprov årskurs 6

Andelen elever som uppnår kravnivån i de nationella proven var cirka 96 procent i engelska, 88 procent i matematik och 92 procent i svenska. I svenska som andraspråk uppnådde cirka 54 procent av eleverna kravnivån. Jämfört med läsåret 2021/22 är det högre andel som uppnår kravnivån i engelska, och lägre andel som uppnår kravnivån i matematik, svenska och svenska som andraspråk. Jämfört med läsåret 2018/19 är det en lägre andel som uppnår kravnivån i samtliga ämnen.

Jämfört med andel elever uppnått minst godkänt i ämnesbetyg är det en högre andel elever som uppnått kravnivån i nationella proven än som uppnått godkänt ämnesbetyg inom engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk²⁴.

Andel som uppnått kravnivån i nationella prov åk 6
Läsår 22/23

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

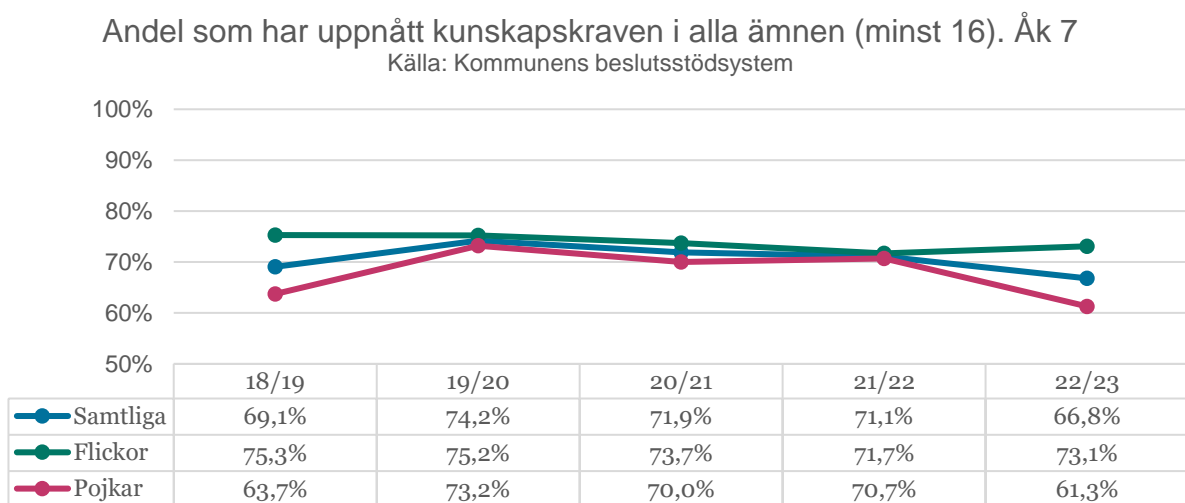

²⁴ Statistik från Skolverket

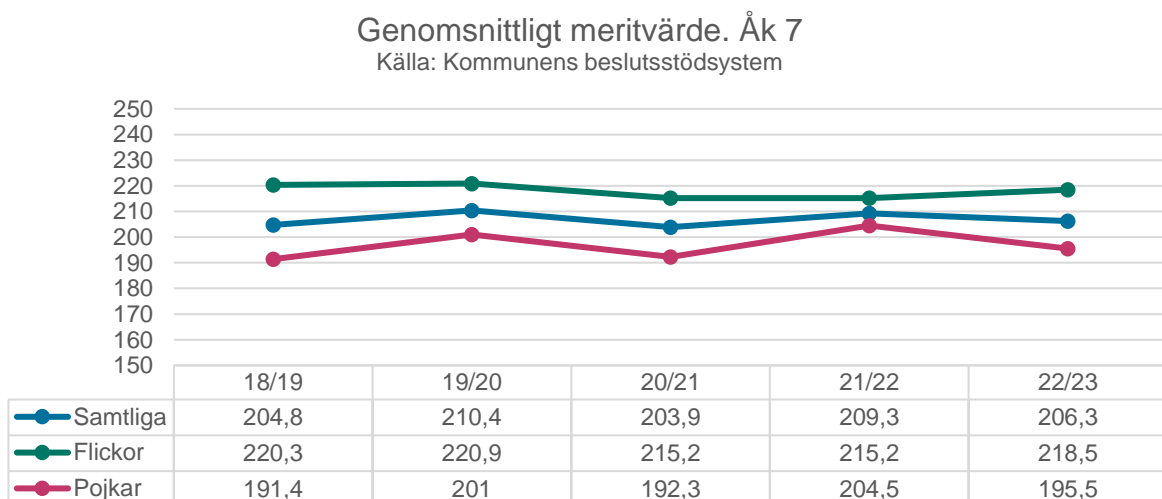
4.3.3. Årskurs 7–8, måluppfyllelse

Terminsbetyg årskurs 7

I årskurs 7 är det totalt 66,8 procent av eleverna som uppnått godkända betyg (A-E) i alla ämnen (minst 16) vilket är en lägre andel jämfört med förra året och med genomsnittet de senaste fem läsåren. Det är det lägsta uppmätta resultatet sedan mätningarna började läsåret 2015/16. Skillnaden mellan könen har ökat. Det är 73,1 procent av flickorna som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen, vilket är en liten ökning från förra året, och 61,3 procent av pojkarna, vilket är en minskning med drygt 9 procentenheter.

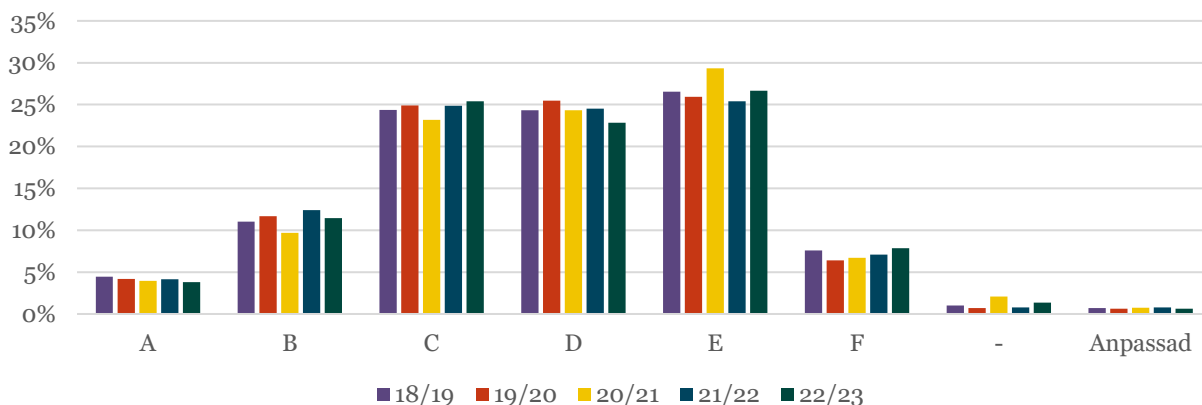
Det genomsnittliga meritvärdet har minskat jämfört med läsåret 2021/22, men är fortsatt högre än läsåret dessförinnan. Även här syns tydliga skillnader mellan könen, där flickornas meritvärde har ökat och pojkarnas har minskat.

Andelen A-, B- och D betyg har minskat något jämfört med det föregående läsåret. Andelen C- och E-betyg har ökat något. Andelen F-betyg och streck har ökat, medan anpassad studiegång har minskat.

Andel betyg, årskurs 7

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

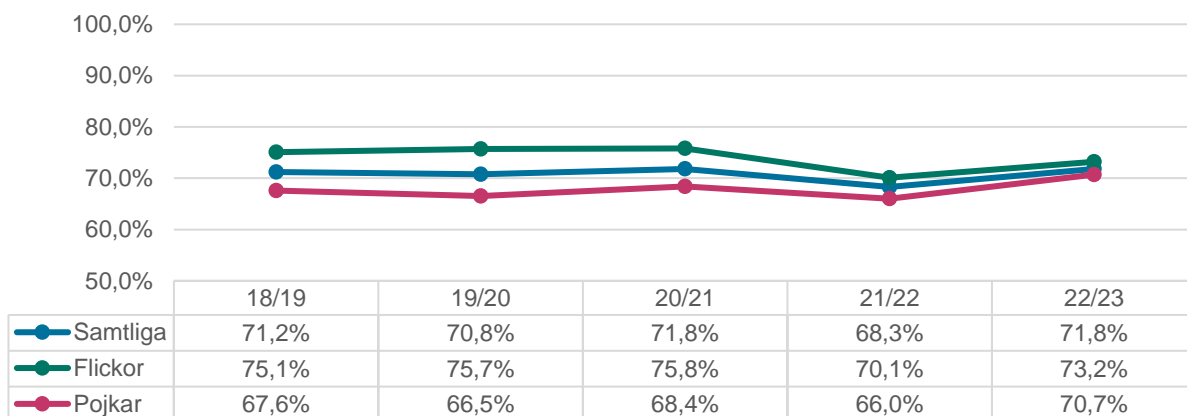
Den bild som rektorerna ger är, likt årskurs 6, mer splittrad än i de yngre årskurserna. Det är svårare att se några mönster i vilka ämnen som pekas ut som goda och oroande. Det man kan se som mönster är att det framförallt är det praktiskt-estetiska ämnena som nämns som goda resultat.

Terminsbetyg årskurs 8

I årskurs 8 är det totalt 71,8 procent av eleverna som uppnått godkända betyg (A-E) i alla ämnen (minst 16) vilket är en högre andel jämfört med läsåret 2021/22, och på samma nivå som läsåret 2020/21.

Andel som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16). Åk 8

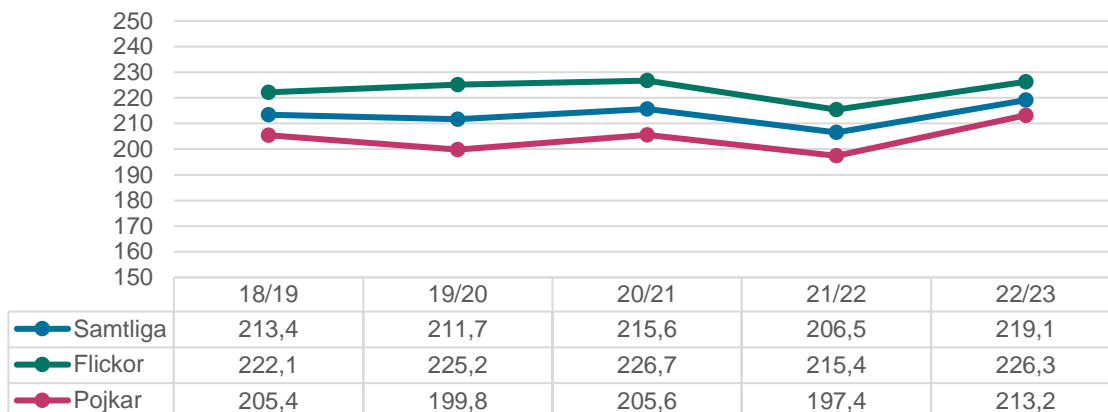
Källa: Kommunens beslutsstödsystem

Läsåret 2021/22 sjönk det genomsnittliga meritvärdet betydande, från 2015,6 till 206,5. Det är det lägsta uppmätta meritvärdet sedan mätningarna började 2015/16. Läsåret 2022/23 vänder denna trend, och meritvärdet är i stället det högsta uppmätta värdet sedan mätningarna började 2015/16. Meritvärdet läsåret 2022/23 är 219,1.

Genomsnittligt meritvärde. Åk 8

Källa: kommunens beslutstödsystem

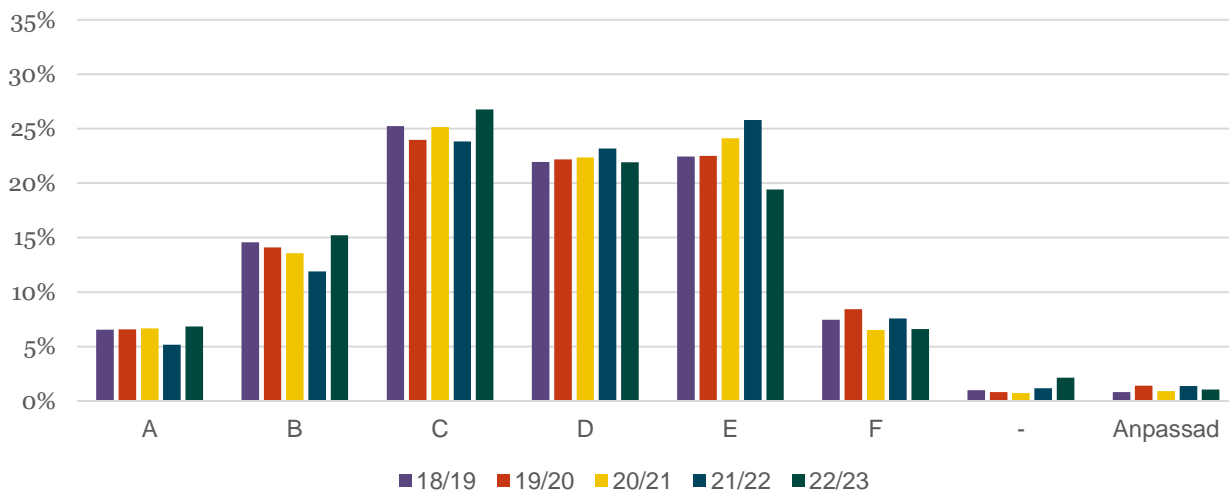

Flickor uppnår fortsatt kunskapskraven i alla ämnen i en högre grad än pojkar och har även högre meritvärden. Skillnaden mellan könen minskar dock över tid i denna årskurs.

Andelen A-, B- och C betyg ökar igen efter förra läsårets dipp. Andelen D-,E och F-betyg minskar. Anpassad studiegång minskar något, medan andelen streck ökar något.

Andel betyg, årskurs 8

Källa: Kommunens beslutstödsystem

Bland rektorernas egna uppfattningar kan man se att matematik, svenska, svenska som andraspråk och engelska sticker ut som oroande ämnena. Detta är till stor del samma ämnen som pekats ut i tidigare årskurser. Även här skiljer det sig lite mellan skolorna, det som pekats ut som bra resultat på flera skolor är praktiskt-estetiska ämnen.

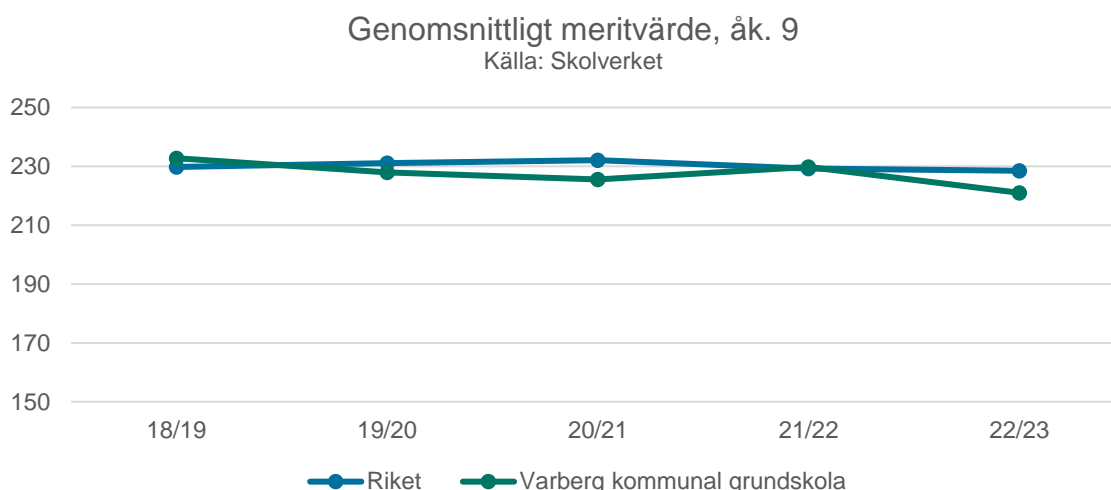
4.3.4. Årskurs 9, fördjupad statistik av måluppfyllelse

Måluppfyllelsen för Varbergs kommunala grundskola varierar mellan åren och skolor. Mindre variationer är förväntade utifrån förändringar i organisation och elevsammansättning mellan åren.

Läsåret 2021/22 bröts den negativa trenden för måluppfyllelsen i årskurs 9 som rått de senaste två åren. Läsåret 2022/23 har måluppfyllelsen återigen sjunkit.

Det genomsnittliga meritvärdet (221,0) i Varbergs kommunala grundskolor är nu strax under nivån i övriga riket (228,5). Gymnasiebehörigheten i Varbergs kommunala grundskolor har minskat med cirka 4 procentenheter jämfört med föregående läsår, men är cirka 1 procentenhet högre än i riket. Förra läsåret (2021/22) sjönk meritvärdet och gymnasiebehörigheten i riket för första gången på flera år. Meritvärdet har fortsatt sjunkit, medan gymnasiebehörigheten i riket har ökat med 0,2 procentenheter.

Progressionen för elevernas betyg från årskurs 6 till årskurs 9 har varit positiv för hela kommunen och för majoriteten av skolorna. Avseende meritvärde är progressionen lägre än tidigare läsår, och avseende andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen är progressionen högre än tidigare läsår.

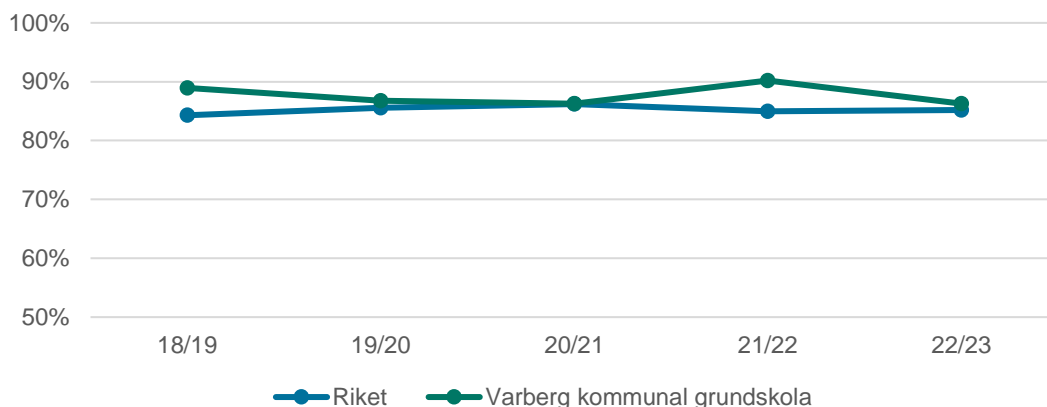

Läsåret 2022/23 var det drygt 85 elever som inte fick gymnasiebehörighet till yrkesprogrammen. Andel elever som får gymnasiebehörighet för yrkesprogrammen är något högre än för de övriga gymnasieprogrammen. Lägst behörighet är det till ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapsprogrammen, där det var strax över 100 elever som inte blev behöriga. För natur/tekniskt program var det drygt 95 elever som inte fick behörighet. Gymnasiebehörigheten är på en lägre nivå läsåret 2022/23 än 2021/22 sett till hela kommunen.

En förklaring till att gymnasiebehörighet har gått ner skulle kunna vara att andelen godkända betyg i svenska har sjunkit.

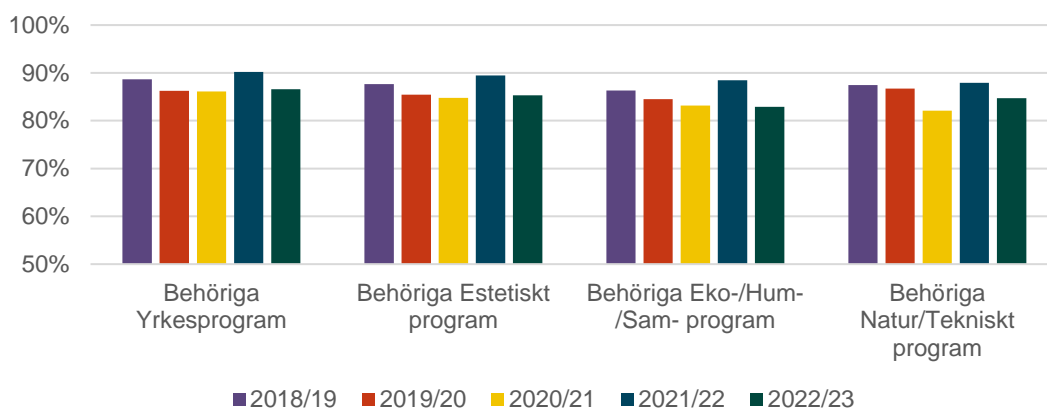
Gymnasiebehörighet

Källa: Skolverket

Gymnasiebehörighet åk 9

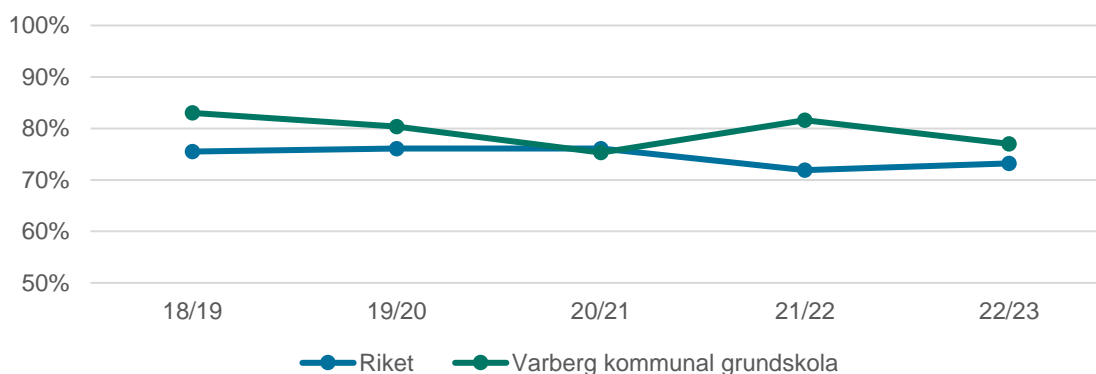
Källa: Skolverket

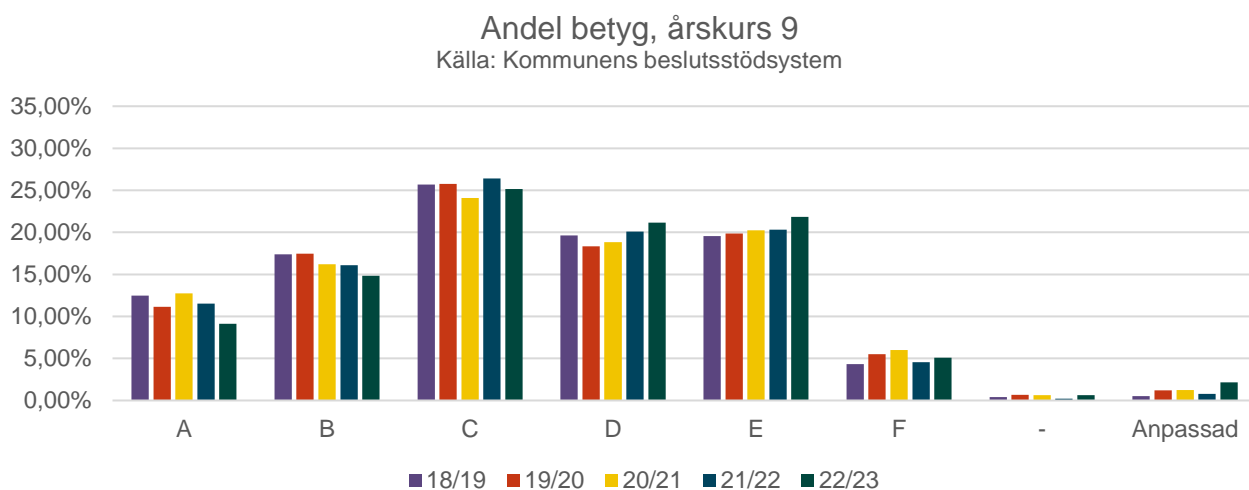
I årskurs 9 är det totalt 77 procent av eleverna som uppnått godkända betyg (A-E) i samtliga lästa ämnen, vilket är lägre än förra läsåret. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen läsåret 2022/23 är dock fortsatt högre i Varberg än i riket.

Andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16 ämnen)

Källa: Skolverket

Det genomsnittliga meritvärdet baseras på andelen betyg som är A, B, C, D, E, F, streck eller anpassad studiegång (beslut om att anpassa bort ämnet från elevs studiegång för att exempelvis koncentrera sig på att nå kravnivån i andra ämnen). Andelen A-, B- och C-betyg har minskat jämfört med föregående läsår, medan D- och E-betyg har ökat. Andelen F, streck och anpassad studiegång har ökat.

Den bild rektorer ger av årskurs 9 är generellt positiv. Bland oroande resultat är det matematik som sticker ut.

Ämnen

Resultatet för genomsnittlig betygspoäng är i genomsnitt något högre än det femåriga genomsnittet. Mest positiv är betygspoängsutvecklingen för ämnena bild, musik och engelska medan utvecklingen för svenska, teknik och kemi är mer negativa. Högst betyg får eleverna i hem- och konsumentkunskap, engelska och bild.

I flera ämnen har en högre andel elever uppnått kunskapskraven gentemot ämnets femåriga genomsnitt. Många ämnen ligger på ungefär samma nivå som föregående läsår. Bortsett från modersmål och svenska som andraspråk är matematik och idrott och hälsa de ämnen med lägst andel godkända betyg (A-E). Högst andel godkända betyg (A-E) i bild, hem-och konsumentkunskap, slöjd och musik.

Nationella ämnesprov årskurs 9

Nationella ämnesprov i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk är obligatoriska medan varje skola genomför *ett* prov i ett ämne i NO respektive SO.

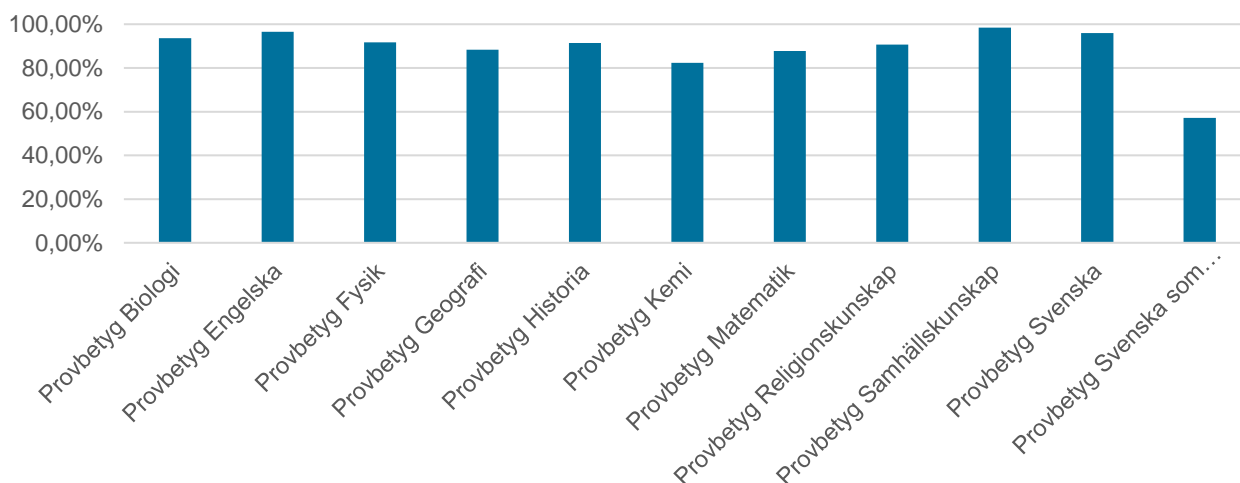
Andelen elever som uppnår kravnivån i de nationella proven var cirka 97 procent i engelska, 88 procent i matematik, 96 procent i svenska samt 57 procent i svenska som andraspråk. I engelska och svenska är detta lägre än den andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i engelska. I matematik är det en högre andel godkända slutbetyg än andel elever som nått kravnivån på nationella provet.

Jämfört med läsåret 2021/22 är det lägre andel som uppnått kravnivån i 7 av 11 ämnen, och högre andel som uppnått kravnivån i 4 av 11 ämnen, däribland

matematik. Jämfört med läsåret 2018/19 är det lägre andel som uppnått kravnivån i 7 av 11 ämnen, och högre andel som uppnått kravnivån i 4 av 11 ämnen, däribland matematik, engelska och svenska som andraspråk.

Andel som uppnått kravnivån i nationella prov åk 9 läsåret 2022/23

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

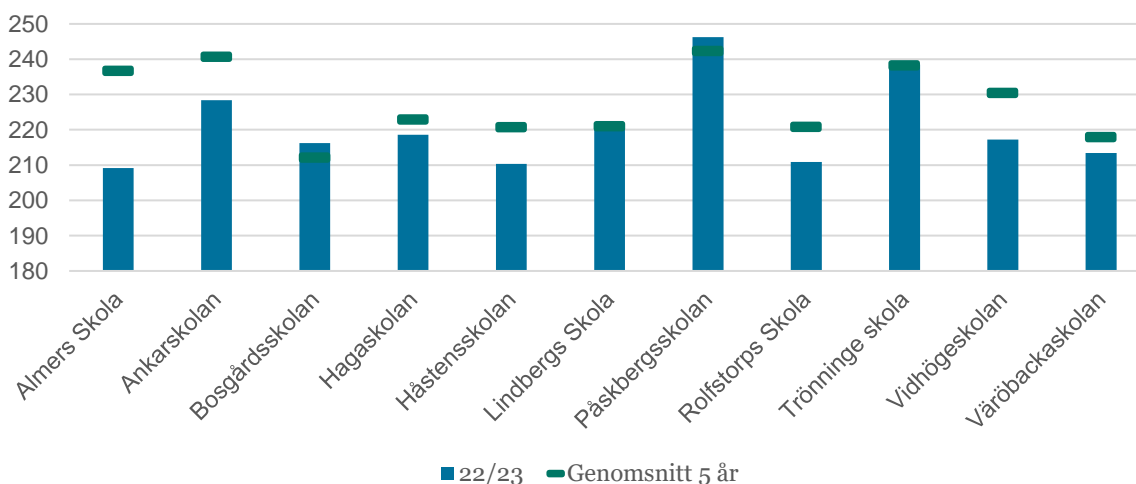

Skolornas måluppfyllelse

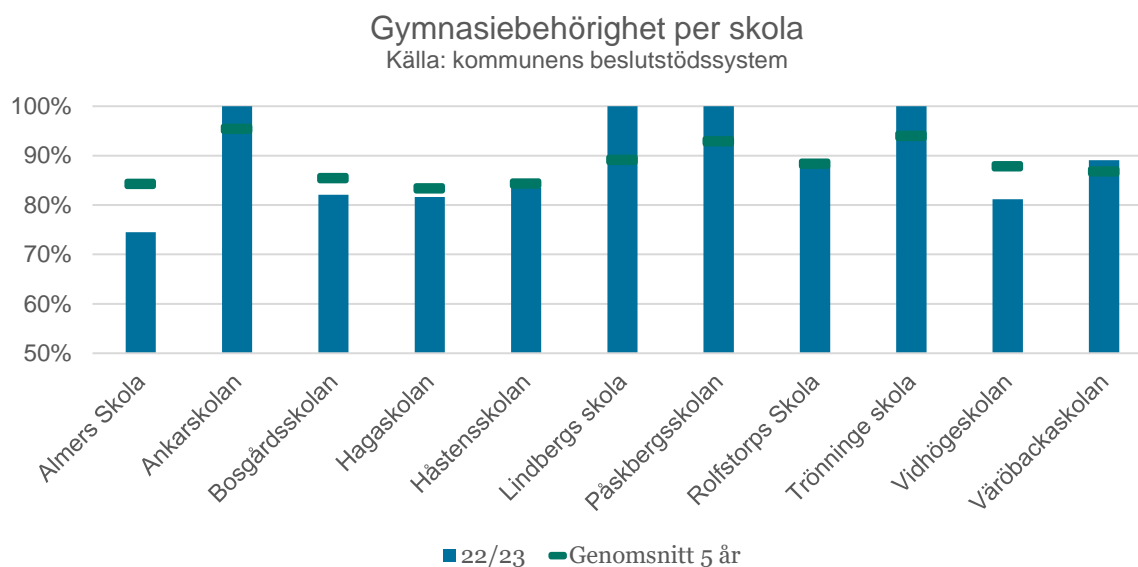
Läsåret 2022/23 hade sju av elva skolor ett lägre genomsnittligt meritvärde än skolan egna femåriga genomsnitt. Genomsnittet för Varbergs kommuns meritvärde var lägre än kommunens femåriga genomsnitt, såväl som rikets genomsnitt för läsåret 2022/23 och rikets femåriga genomsnitt. Skolornas genomsnitt varierar mellan 209,2 och 246,3.

Genomsnittligt meritvärde per skola

Källa: Skolverket

För fem skolor är gymnasiebehörigheten högre läsåret 2022/23 gentemot skolans egna femåriga genomsnitt.

Progression från årskurs 6 till 9

Måluppfyllelsen har hittills presenterats i form av nyckeltal per årskurs och trend över tid för årskurserna. För att ytterligare fördjupa förståelsen analyseras elevgruppens betygsutveckling från årskurs 6 till 9, den så kallade progressionen. Progressionen räknas ut genom den procentuella förändringen i betyg från årskurs 6 till 9²⁵.

Både elever som lämnat skolan innan eleven har fått slutbetyg och elever som tillkommer i årskurs 6, 7, 8 och 9 räknas med i underlaget. Det innebär att elevgruppen som följs kan förändras något över tid vilket påverkar statistiken.

Eleverna som gick ut årskurs 9 läsåret 2022/23 har haft en positiv progression både i genomsnittligt meritvärde och i andelen eleven som uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Progressionen i meritvärde är lägre än tidigare läsår, men progressionen i andelen eleven som uppnått kunskapskraven har däremot ökat.

De som gick i nian 2022/23, och även 2021/22, hade dock en högre andel elever som inte uppnådde kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 6 än tidigare läsår, vilket kan vara en förklaring till skillnaderna i progressionen.

Eleverna på 7 av 11 skolor har nått en positiv progression i genomsnittligt meritvärde för läsåret 2022/23. Läsåret 2021/22 var det 10 av 11 skolor som nått en

²⁵ I det här avsnittet kommer statistiken för årskurs 9, samt andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen för årskurs 6 från Skolverket. Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 6 är hämtat från kommunens beslutstödssystem då det inte redovisas i Skolverkets statistik.

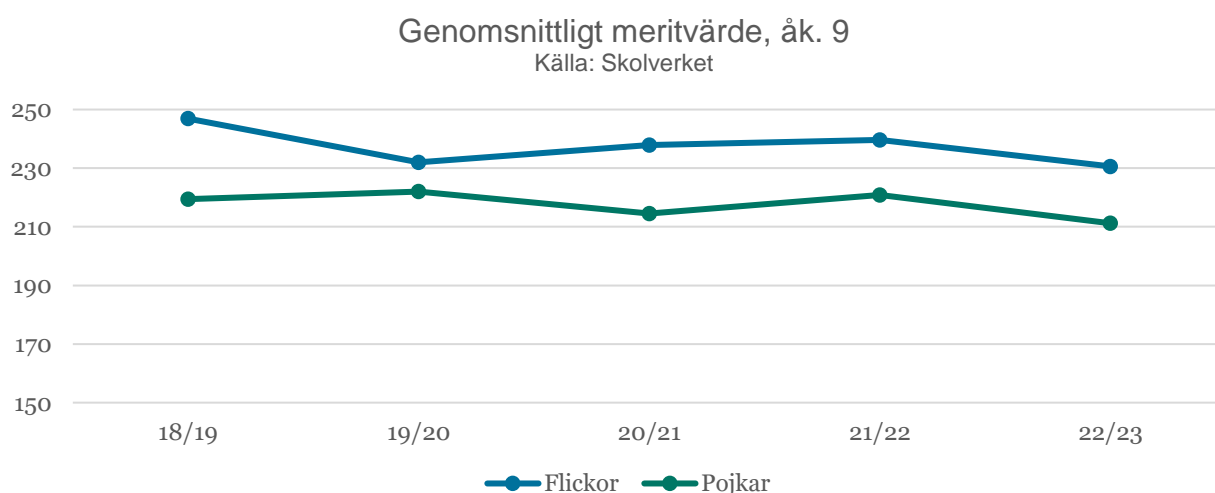
positiv progression. Eleverna på 9 av 11 skolor har nått en positiv progression för andelen elever som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16). Läsåret 2021/22 var det 7 av 11 skolor som nått en positiv progression.

I dialog med rektorerna uttrycker de ett behov av att prata mer om progression kopplat till måluppfyllelse i skolan. Även om en elev inte uppnår godkänt betyg, trots stödinsatser, kan eleven ha gjort en stor progression i lärandet. Detta behöver synliggöras mer både för elev, lärare och vårdnadshavare.

Rektorerna uttryckte ett behov av att synliggöra elevers progression mer. Det finns en risk att missa att en elev gjort en stor progression i ett ämne om den inte når upp till godkänt. Lyckas man synliggöra progressionen även för elever som inte uppnår E kan det ha stor betydelse för elevens motivation och självförtroende. Det kan också vara viktigt vid uppföljning av stödinsatser. Rektorer lyfte att förskolan var ett gott exempel på detta.

4.3.5. Olika elevgruppers resultat i årskurs 9

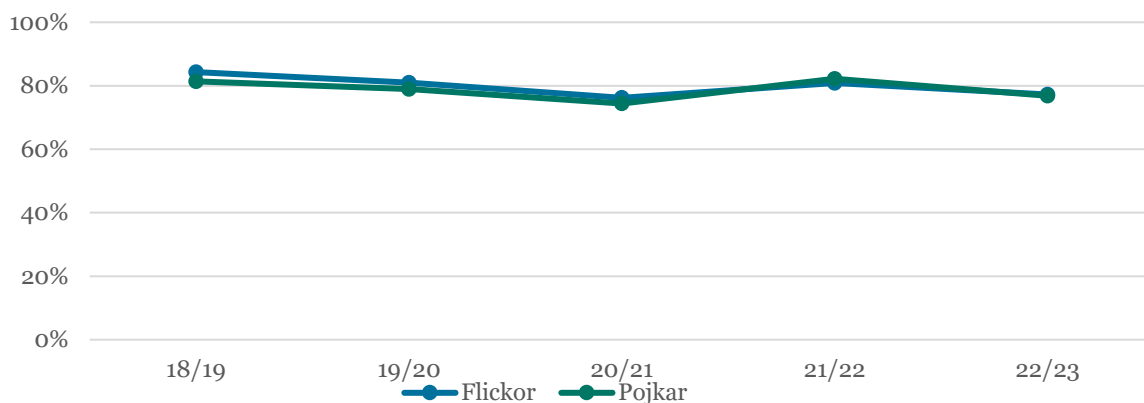
Både flickornas och pojkarnas genomsnittliga meritvärden har minskat läsåret 2022/23 jämfört med läsåret 2021/22, samt respektive genomsnitt de senaste fem åren. Andelen A-betyg och F-betyg sjunker för både flickor och pojkar. C-betyg minskar för pojkarna och ökar för flickorna. D- och E-betyg ökar för pojkarna och minskar för flickorna. F-betyg ökar för båda grupperna. Förekomsten av streck (-) och anpassad studiegång ökar för både pojkar och flickor. Förekomsten av streck ökar i samtliga årskurser med betyg, årskurs 6-9, både i förhållande till läsåret 2021/22 och i förhållande till ett femårigt genomsnitt. Anpassad studiegång ökar i årskurs 6 och 9, i förhållande till läsåret 2021/22 och till ett femårigt snitt, men minskar däremot i årskurs 7 och 8.

Både gymnasiebehörigheten och andelen som uppnår kunskapskraven i alla ämnen minskar för både flickor och pojkar. För både flickornas och pojkarnas del är gymnasiebehörigheten lägre än läsåret 2021/22.

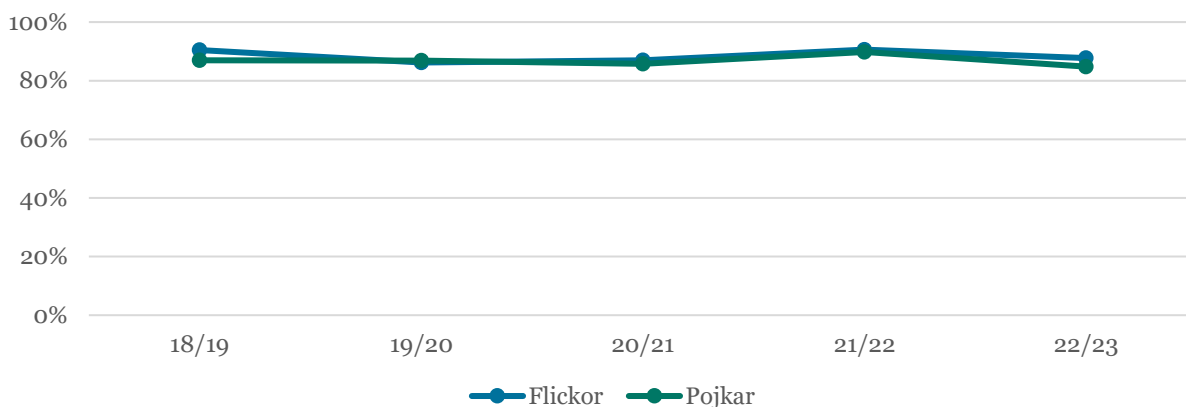
Andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, årskurs 9

Källa: Skolverket

Gymnasiebehörighet, årskurs 9

Källa: Skolverket

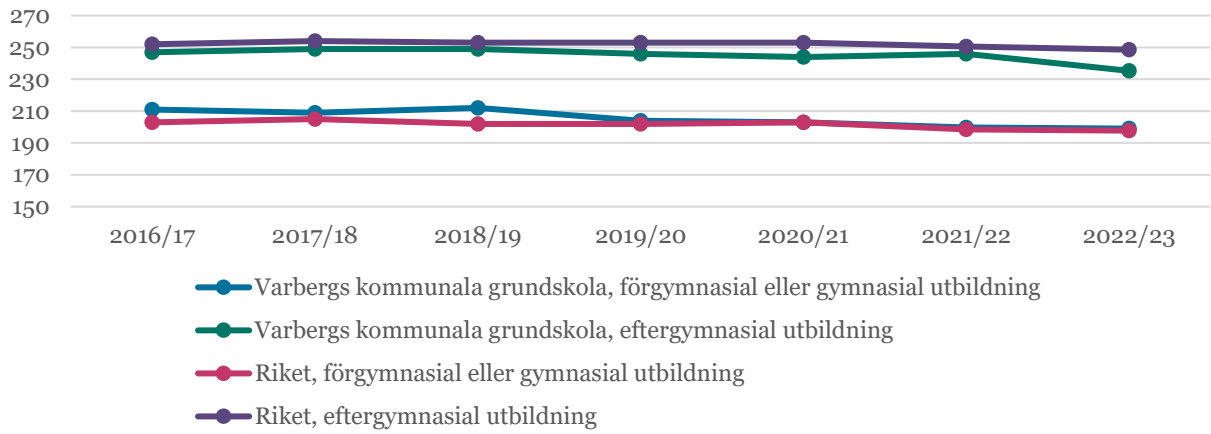
En annan viktig faktor för studieresultaten är föräldrars utbildningsbakgrund. Förskole- och grundskolenämnden i Varbergs kommun fördelar resurser till skolorna utifrån denna faktor. Vid uppföljningen av studieresultat i Varberg och riket utifrån elevers resultat och föräldrars utbildningsbakgrund framgår att elevgruppen åk. 9 läsåret 2022/23 i Varbergs kommunala grundskolor hade cirka 62,9 procent elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning att jämföra med 67 procent i Varberg 2021/22. I riket är motsvarande siffra 63,3 procent läsåret 2022/23.

Skillnaderna i måluppfyllelse mellan elevgruppen med föräldrar med eftergymnasial utbildning och elevgruppen med föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning är betydande. Skillnaderna har minskat jämfört med läsåret 2021/22.

Dock har elevgruppen med föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning högre måluppfyllelse i Varberg än motsvarande elevgrupp i riket. Elevgruppen vars föräldrar har eftergymnasial utbildning har dock lägre måluppfyllelse än motsvarande elevgrupp i riket.

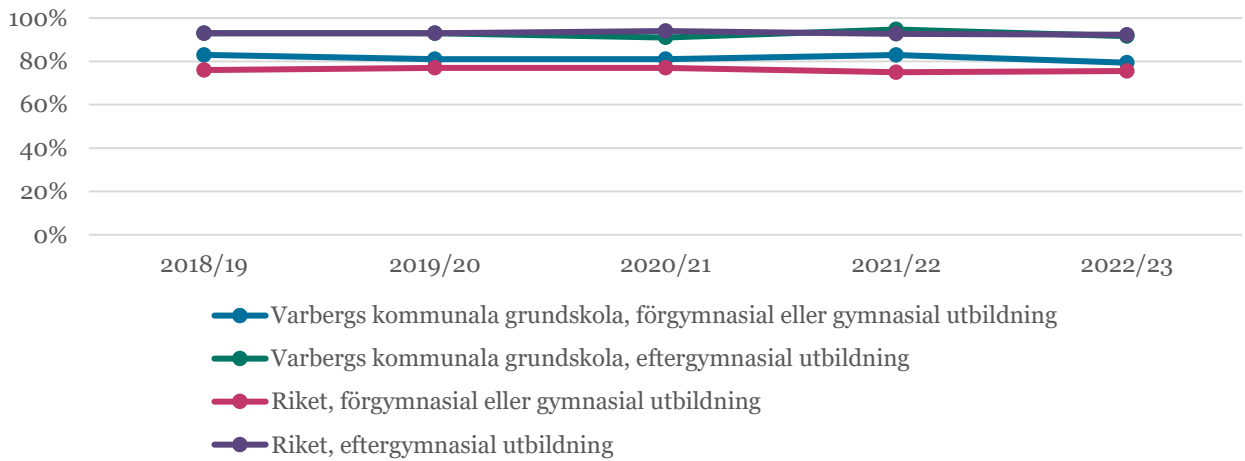
Genomsnittligt meritvärde utifrån elevgrupper om föräldrars utbildningsnivå

Källa: Skolverket

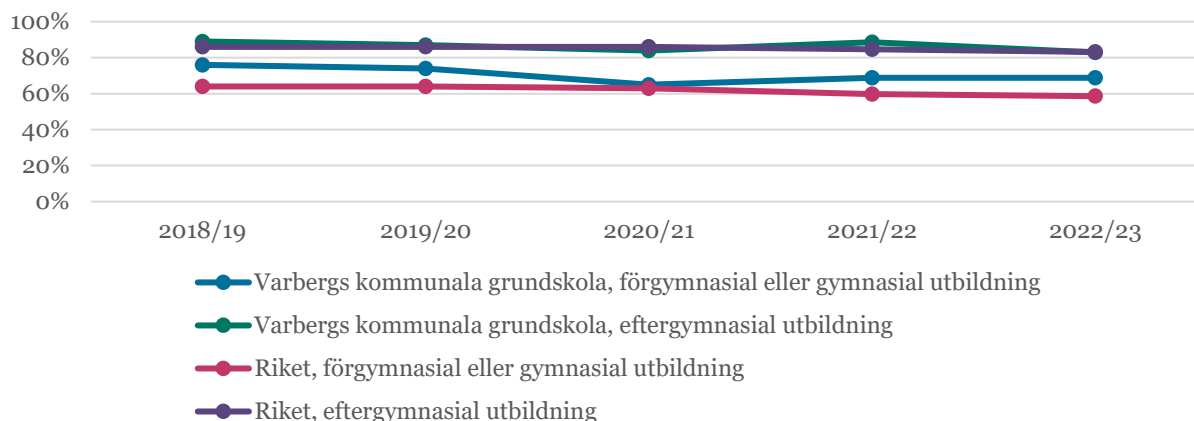
Gymnasiebehörighet utifrån elevgrupper om föräldrars utbildningsnivå

Källa: Skolverket

Andel elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen utifrån elevgrupper om föräldrars utbildningsnivå

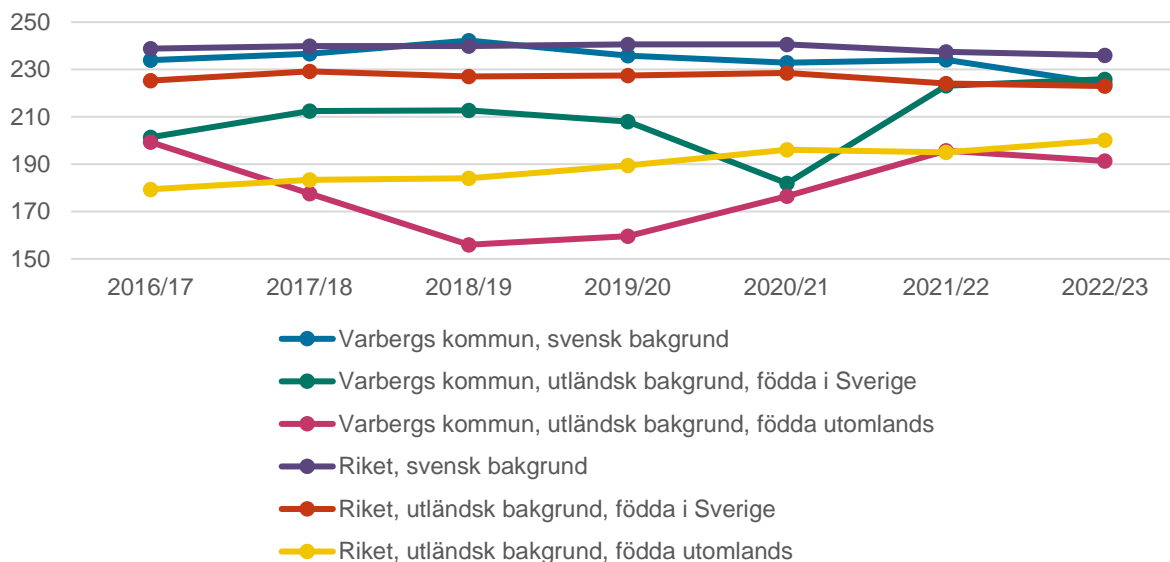
Källa: Skolverket

En annan faktor som har påverkan på studieresultaten är elevernas härkomst²⁶. Varberg har en lägre andel elever med utländsk bakgrund än riket. Läsåret 2022/23 var andelen med svensk bakgrund 87 procent i Varberg och 74 procent i riket. Andelen med utländsk bakgrund, födda i Sverige var 4 procent i Varberg gentemot 12 procent i riket, och andelen med utländsk bakgrund födda utomlands var 9 procent i Varberg gentemot 15 procent i riket.

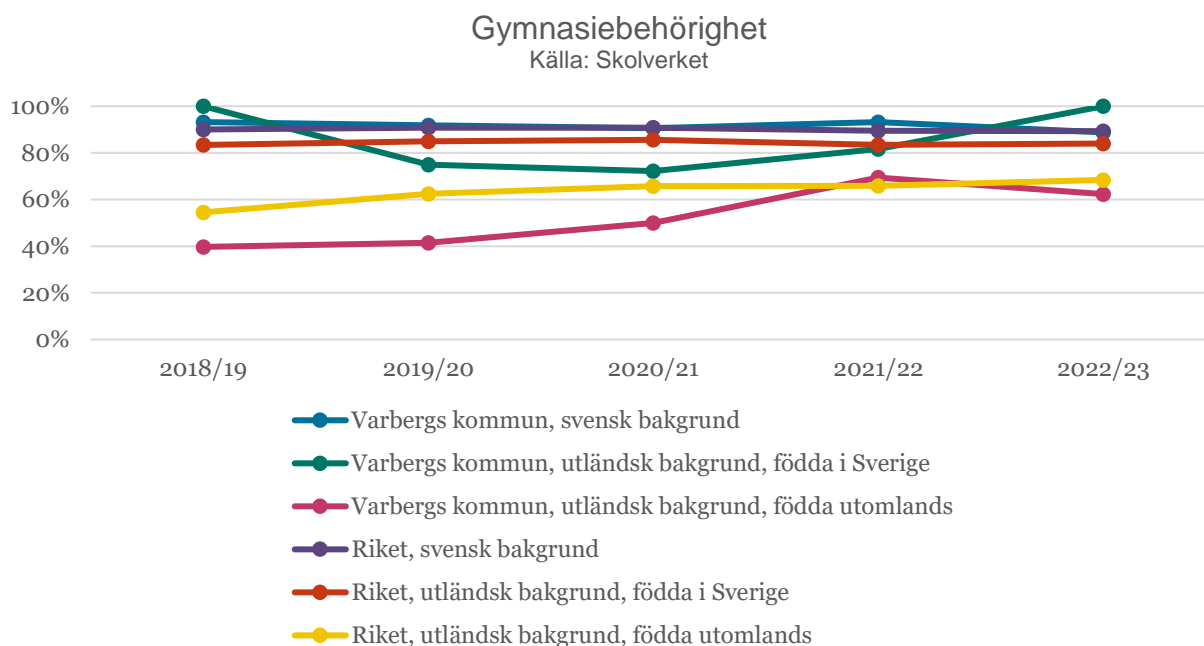
Meritvärde

Källa: Skolverket

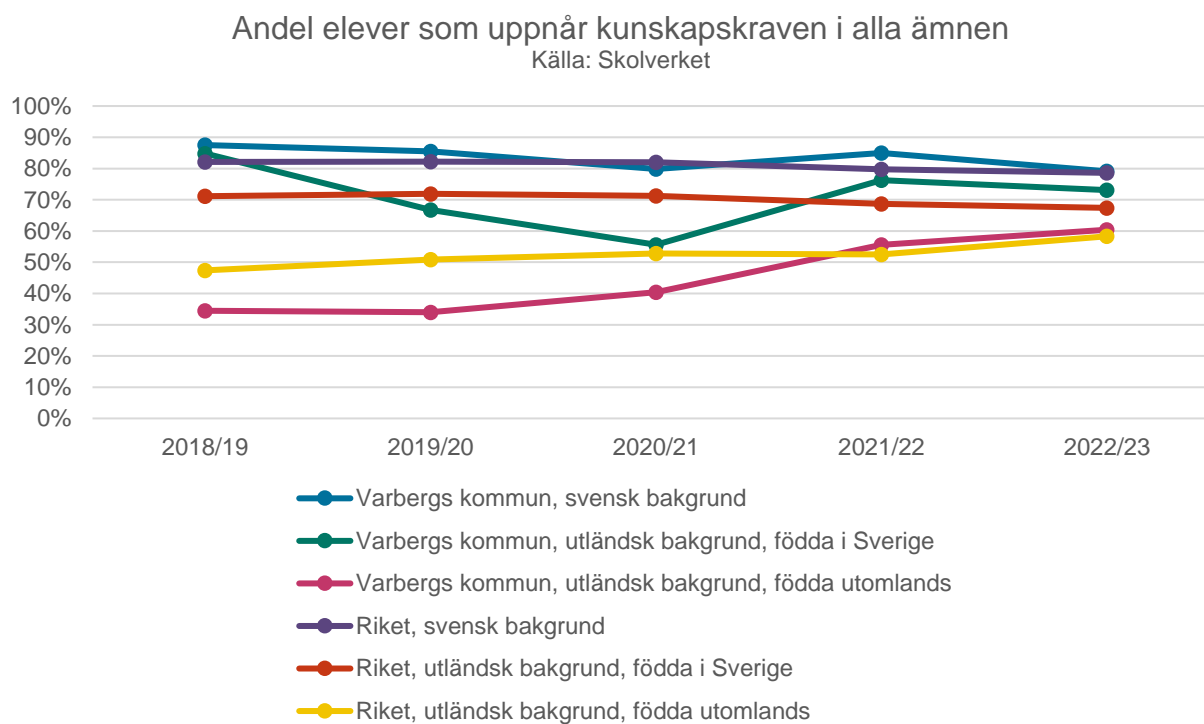

²⁶ I Skolverkets statistik delas eleverna in i elever med svensk bakgrund, utländsk bakgrund födda i Sverige och utländsk bakgrund födda utomlands. Skolverket definierar att elever med svensk bakgrund är elever födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige. Elever med utländsk bakgrund födda i Sverige är elever med båda föräldrarna födda utomlands, men själva är födda i Sverige. Elever med utländsk bakgrund födda utanför Sverige är elever födda utanför Sverige som invandrat till Sverige.

Läsåret 2022/23 är meritvärdet i Varberg lägre än riket för elever med svensk bakgrund och elever med utländsk bakgrund födda utomlands, och något högre för elever med utländsk bakgrund födda i Sverige.

En högre andel elever med utländsk bakgrund födda i Sverige är behöriga till gymnasiet i Varberg än i riket. Vad gäller elever med svensk bakgrund och elever med utländsk bakgrund födda utomlands är gymnasiebehörigheten lägre i Varberg.

När det kommer till andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen har Varberg fortsatt en högre måluppfyllelse än riket oberoende av elevernas härkomst. Skillnaderna mellan elevgrupperna är dock stora. Elever med svensk bakgrund har en negativ trend medan trenden för elever med utländsk bakgrund är positiv från låga nivåer.

Covid-19 pandemin

Majoriteten av eleverna i grundskolan har gått i skolan under pandemin. Eleverna i årskurs 8 och 9 hade dessutom distansundervisning under delar av sin skolgång. Årskurs 9 hade distansundervisning i årskurs 6, 7 och 8. Tidigare års analyser har visat på att rektorer bedömde att undervisning och mående påverkade elever negativt under pandemin, framför allt de med tidigare lägre måluppfyllelse och mående. Rektorer beskrev då en oro att pandemin kunde leda till minskad likvärdighet.

Förändrad skolorganisation och evakueringar

Årskurs 9 har varit med om några större organisationsförändringar. När eleverna började förskoleklass 2013/14 gjorde de det i en förändrad skolorganisation. Före 2013/14 var de allra flesta skolor F-9 skolor. Årets årskurs 9 är den första elevkull som gått enligt denna skolorganisationsförändring.

Trönninge skola startade höstterminen 2017 och fylldes då med elever från upptagningsområden som framför allt tillhört Bläshammar skola, Bockstensskolan, Lindberg skola och Håstens skola. Eleverna gick läsåret 2016/17 i årskurs 3 och har alltså haft sin skolgång på ett annat lågstadium än i nuvarande skolorganisation.

Från läsåret 2021/22 och framåt förändras skolorganisationen återigen, ett huvudsyfte är att minska elevernas skolövergångar till maximalt en. Eleverna som slutade årskurs 9 i Rolfstorp och Väröbacka har haft två övergångar under sin skoltid. Elever som valt att byta skola och inte följt sitt skolspår kan givetvis ha haft fler övergångar.

Studieresultat, riktade resurser och elevsammansättning

I förskole- och grundskolenämndens resursfördelning fördelas resurser utifrån skolornas elevsammansättning. Skolornas elevsammansättning beskrivs av ett indexbaserat värde som årligen beställs från SCB. Indexvärdena baseras på föräldrarnas utbildningsbakgrund och utländsk bakgrund.

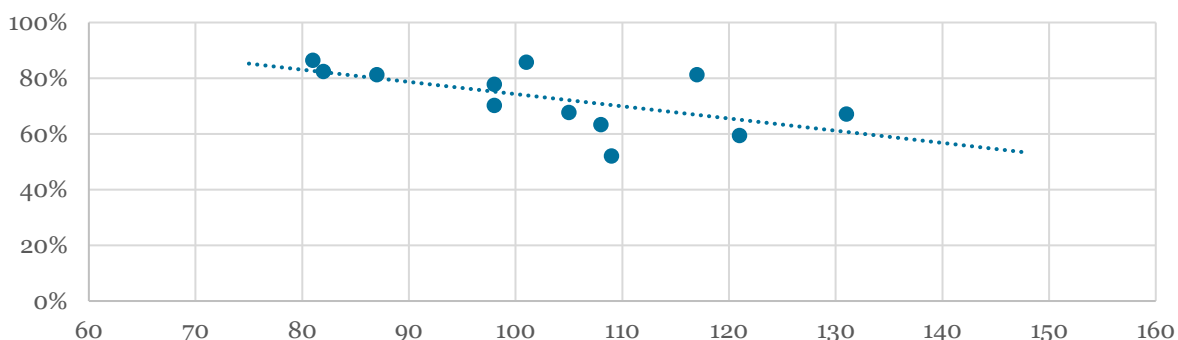
I korrelationssanalys kan måluppfyllelsen i årskurs 6–9 sättas i relation till elevsammansättningen på skolnivå enligt indexen. Analysen visar på flertalet tydliga samband mellan måluppfyllelse (meritvärde, gymnasiebehörighet och andel elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen) och skolors elevsammansättning.

I diagrammet nedan visar sambandet mellan genomsnittlig andel av eleverna som uppnår kunskapskraven i alla ämnen per skola och index för föräldrarnas utbildningsbakgrund. Skolor med lågt socioekonomiskt index (hög utbildningsnivå hos föräldrar) har en högre andel elever uppnått kunskapskraven i alla ämnen.

Genomsnittlig andel elever (åk. 6-9) som uppnår kunskapskraven i alla ämnen och index för föräldrars utbildningsbakgrund

Korrelationskoefficient: -0,6

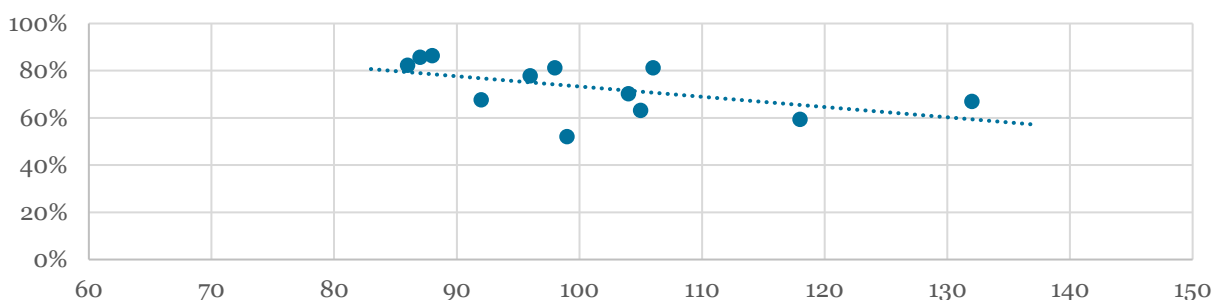
Källa: Skolverket, kommunens beslutsstödssystem och SCB

Genomsnittlig andel elever (åk. 6-9) som uppnår kunskapskraven i alla ämnen och index för migration

Korrelationskoefficient: -0,52

Källa: Skolverket, kommunens beslutsstödssystem och SCB

Ytterligare ekonomisk resursfördelning delges via statsbidrag Likvärdig skola till de skolor som har lägre måluppfyllelse för eleverna i årskurs 4–9. För lågstadiet fördelas också resurser, i det fallet baserat på elevantal för att säkerställa tidiga insatser till hela elevgruppen (en resurstilldelning som tidigare var säkrad via statsbidragen lågstadiesatsningen och fritidshemssatsningen). Likvärdig skola har fungerat som ett viktigt komplement till den socioekonomiska resursfördelningen och därmed till likvärdigheten totalt sett i kommunen.

Förväntade studieresultat utifrån modellberäknat värde (SALSA)

SALSA är en statistisk modell som utifrån olika faktorer beräknar fram ett förväntat studieresultat för eleverna i kommunen och på skolorna. Resultat för läsåret 2022/23 är inte publicerade, nedan uppföljning är därför från tidigare år.

För genomsnittligt meritvärde för elever i årskurs 9 ligger Varberg under det förväntade resultatet läsåret 2021/22. Dock har det skett en förbättring jämfört med

de två tidigare åren, då avvikelsen mellan det faktiska meritvärdet och det förväntade har minskat.

För elever i årskurs 9 som uppnått betygsriterierna i alla ämnen ligger Varberg över det förväntade resultatet läsåret 2021/22, och det har skett en förbättring jämfört med 2020 och 2021.

För elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet ligger Varberg över det förväntade resultatet 2022. Även där har det skett en förbättring jämfört med 2020 och 2021.

Uppföljningen av SALSA tyder på att eleverna i Varberg når E-betyg i högre utsträckning än förväntat, men inte på samma sätt når de högre betygen.

4.3.6. Årskurser med utmanande måluppfyllelse

Ett tema i kvalitetsdialoger var årskurser med utmanande måluppfyllelse, det vill säga resultat på årskurs-nivå som utmärker sig som lägre än för andra årskurser. Några bakomliggande orsaker som tas upp av rektorerna är kompetens hos lärare och arbetslag, hur väl man lyckats skapa en tillgänglig lärmiljö för eleverna, många lärarbyten, hög frånvaro hos lärare samt att arbetslagets organisering och strukturer inte ligger i linje med elevgruppens behov. De lyfter också att flera elever i behov av stöd kan göra att en årskurs sticker ut. Rektorerna relaterar även detta till ett socialt sammanhang som skolan inte helt äger, utifrån exempelvis familjesituationer och händelser på fritiden.

När det kommer till ledning och stöd för dessa årskurser lyfts lärarnas arbete. Lärarna behöver ha en hög nivå på kunskap och kompetenser, få handledning och vara närvarande. Hög lärartäthet är en viktig faktor. Det är också viktigt att både lärare och elever får stöd från elevhälsoteamet. Rektorerna arbetar med att kartlägga skolornas behov och rikta resurser därefter, exempelvis genom att organisera för ökad lärartäthet och stöd av specialpedagogisk kompetens.

När det kommer till årskurser med utmanande måluppfyllelse krävs det mycket tvärprofessionella samarbeten för att ge eleverna de stöd de har rätt till. Det kan vara samverkan på den egna skolan, mellan olika lärare, mellan lärare och specialpedagogisk kompetens och elevhälsoteam men även med utomstående aktörer, såsom vårdnadshavare och, vid behov, socialtjänsten.

För den här gruppen elever är det också extra viktigt att synliggöra progression för att upprätthålla motivationen och självförtroendet hos eleverna.

Några utvecklingsområden som pekas ut är samarbete med vårdnadshavare samt att rektor kan skapa en tydlig struktur med tydliga förväntningar på sin personal.

4.4. Elevernas skolsituation

4.4.1. Skolinspektionens skolenkät

Nedan följer en sammanställning av resultaten från Skolinspektionens skolenkät. Enkäten besvarades av elever, vårdnadshavare och personal i januari – mars 2023. Enkäten behandlar en mängd områden. De områden som kommer lyftas fram här är de som sticker ut, både positivt och negativt, samt områden där det råder stor variation mellan skolorna.

Generellt är trygghet ett område som sticker ut positivt inom samtliga respondentgrupper. Det är sämre resultat för elever i årskurs 8 jämfört med elever i årskurs 5, ett mönster som även blir tydligt i elevhälsoenkäten. Det är även lägre resultat för vårdnadshavare 1–9 än vårdnadshavare i förskoleklass. Jämfört med rikets resultat har Varberg något lägre resultat på majoriteten av områdena inom samtliga respondentgrupper utom vårdnadshavare förskoleklass, där alla områden utom ett ligger över riket.

Elever årskurs 5

Antal svarande i hela kommunen: 641.

Det område med högst resultat är *trygghet*. På en tiogradig skala är det lägsta medelvärdet på en enskild skola 7,5. En stor del av eleverna känner sig trygga i skolan, upplever att de kan vara sig själva, är inte rädda för någon lärare eller annan vuxen i skolan och inte heller för andra elever.

Störst variation mellan skolorna är det i området *inflytande* och på frågan *hur nöjd är du med din skola*.

Minst variation mellan skolorna är det inom områdena *trygghet* och *stöd*.

De två områden som har lägst resultat är *inflytande* och *studiero*. Båda områdena har även hög variation mellan skolorna. Det är även de områdena som fått lägst resultat i hela riket.

Även om det skiljer sig åt mellan områdena går det att urskilja ett mönster där det är samma skolor som får låga respektive höga resultat inom olika områden. Det är samma skola som har det lägsta resultatet i samtliga områden, utom tre. I de tre områdena är resultaten dock fortfarande bland de lägsta. Samma skola sticker även ut negativt när det är elever i åk 8 och undervisande lärare samt till viss del vårdnadshavare som har besvarat frågorna.

Det är tre skolor som sticker ut positivt, som har bland de mest positiva svaren på nästan samtliga områden. Ett undantag från mönstret är en skola med få respondenter, där ett väldigt positivt eller väldigt negativt svar har stor påverkan på medelvärdet.

Elever årskurs 8

Antal svarande i hela kommunen: 549.

Högst resultat på kommunnivå är området *trygghet*, precis som i årskurs fem. På en tio-gradig skala ligger kommungenomsnittet på 7,7, samma som riket, och variationen mellan skolorna är mellan 7,2 och 8,1.

Överlag är det mindre variation mellan skolorna i årskurs 8 än i årskurs 5. Variationen är som störst i området *elevhälsa* och på frågan *hur nöjd är du med din skola*. Variationen är som minst i området *trygghet*, samt områdena *förhindra kränkningar* och *stimulans*.

Lägst resultat inom området *inflytande*, där skolan med högst resultat har 4,7 på en tiogradig skala. Kommungenomsnittet är på 4,1.

Inom området *förhindra kränkningar* ligger skolorna som har högst genomsnitt på 5,6 på en tiogradig skala. Kommungenomsnittet är 5,3. Detta kan vara en indikator på att skolor såväl som huvudmannen behöver titta ytterligare på detta område.

Överlag är det dock sämre resultat från elever i årskurs åtta än i årskurs fem. Bortsett från *trygghet* varierar kommungenomsnittet på samtliga områden mellan 4,1 och 6,5.

Vårdnadshavare förskoleklass

Antal svarande i hela kommunen: 290.

Störst variation mellan skolorna är det inom området *information från skolan*. På en 10-gradig skala varierar genomsnittet mellan skolorna mellan 2,5 och 8,1. Det är även det området där genomsnittet för hela kommunen är lägst, likaså genomsnittet för hela riket.

Ett område som står ut positivt är området *bemötande – lärare*. På en 10-gradig skala är genomsnittet för hela kommunen 9, och den skola med lägst genomsnitt är fortfarande högt – 8,3. Det är även det området som har högst genomsnitt sett till hela riket.

Även här är det positiva höga resultat på området *trygghet*. Det är inte bara eleverna som känner sig trygga på skolan, vårdnadshavare delar denna upplevelse.

Det är generellt positiva svar inom alla områden. Ingen skola står ut med särskilt negativa svar. Inom samtliga områden utom ett (*elevhälsa*, där Varberg fortfarande har ett genomsnitt på 7 av 10) har Varberg ett högre genomsnitt positiva svar jämfört med riket.

Vårdnadshavare årskurs 1–9

Antal svarande i hela kommunen: 2242.

För vårdnadshavare 1–9 är resultaten generellt lägre än för vårdnadshavare förskoleklass. Störst variation är det inom områdena *information från skolan* samt

studiero, och detta är också de områden med lägst resultat. Högst resultat även här är *bemötande från lärare* vilket är positivt, även om genomsnittet inte är lika högt som för vårdnadshavare förskoleklass. Stor variation finns också på frågan *hur nöjd är du med ditt barns skola*, där lägsta genomsnittet för en skola är 4,6 och det högsta genomsnittet för en skola är 9,2. Detta kan sättas i relation till förskoleklass där genomsnittet varierar mellan 6,9 och 9,2.

Personal/undervisande lärare grundskola

Antal svarande i hela kommunen: 380

Det är överlag stor variation i svaren från lärare. Störst variation råder inom området *samverkan* på den egna skolan. Genomsnittet varierar mellan 9,3 och 3,9. Stor variation råder även inom områdena *elevhälsa*, *särskilt stöd*, *bedömning och betygssättning* samt *pedagogiskt ledarskap*.

Minst variation råder inom områdena *jämställdhet* och *information om utbildningen*.

Högst resultat är inom området *jämställdhet* med ett kommungenomsnitt på 7,9.

På 12 av 16 områden är kommungenomsnittet lägre än rikets genomsnitt.

Samma skola som har låga svar från eleverna har även låga svar från vårdnadshavare och lärare.

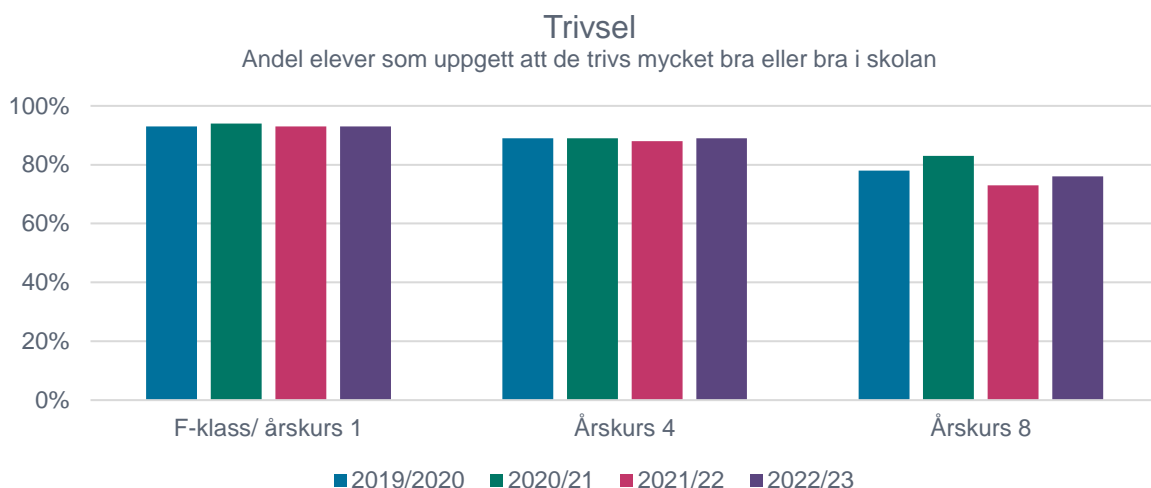
4.4.2. Elevhälsoenkäten

Avsnittet utgår från genomförd hälsoenkät som mäter elevernas upplevelse inom flera områden så som mående, trygghet och trivsel, och stress. Att påpeka är att data saknas från en skola i årskurs 8, och den statistiken baseras således på en skola mindre än övriga årskurser. Enkäten visar liknande mönster som tidigare år; eleverna i de yngre åldrarna tenderar att må bättre och upplever en högre grad av trygghet och trivsel och eleverna i årskurs 8 och framför allt flickorna har en mindre positiv upplevelse av sin skolsituation. Resultaten från läsåret 2022/23 är dock generellt mer positiva än läsåret 2021/22 inom samtliga områden och årskurser.

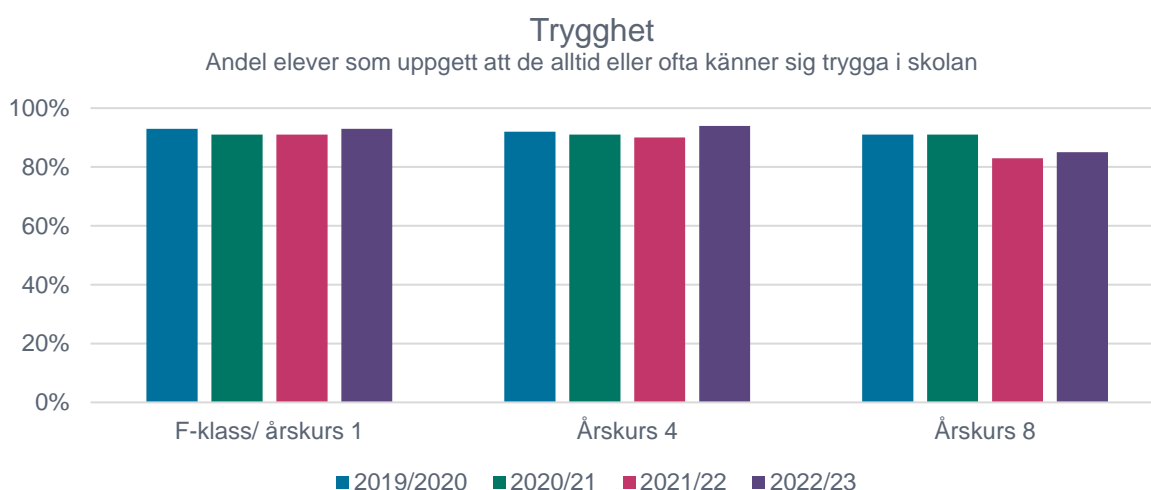
Trygghet och trivsel

Årskurs 8 visar på en positiv utveckling inom samtliga områden som presenteras nedan, jämfört det med läsåret 21/22. Resultaten från hälsoenkäten 2022/23 visar likt tidigare år att de yngre eleverna trivs bättre och känner sig tryggare i skolan än de äldre eleverna.

Det är bekymmersamt att 24 procent av eleverna i årskurs 8 varken trivs bra eller mycket bra, trots att det har skett en förbättring gentemot föregående läsår då motsvarande siffra var 27 procent. Likt tidigare år syns en tydlig skillnad i pojkarnas och flickornas upplevelse av trivseln i skolan.

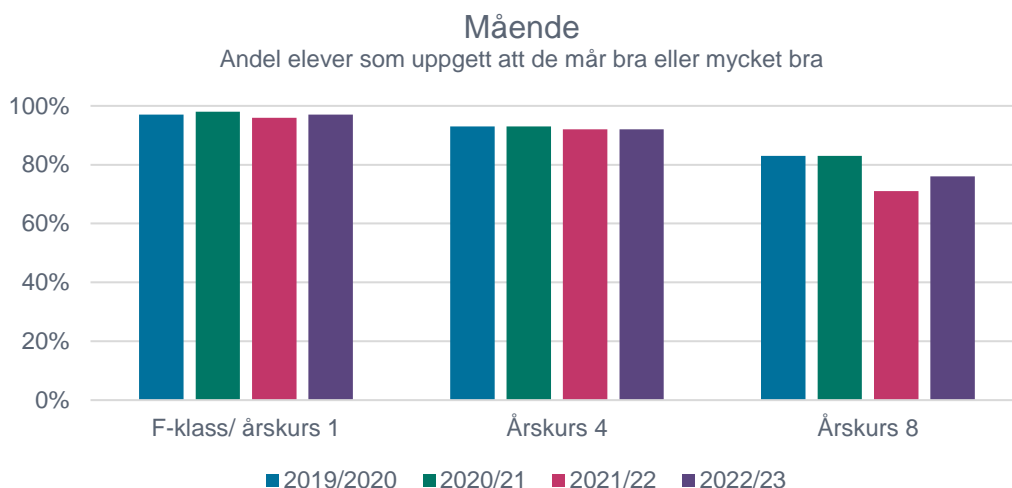

Andelen elever som uppger att de alltid eller ofta känner sig trygga i skolan är generellt på en hög och stabil nivå över tid i samtliga årskurser men med liknande skillnader mellan könen som för trivseln. Samtliga årskurser visar ett bättre resultat i år än läsåret 21/22. Den största förbättringen har skett i årskurs 4.

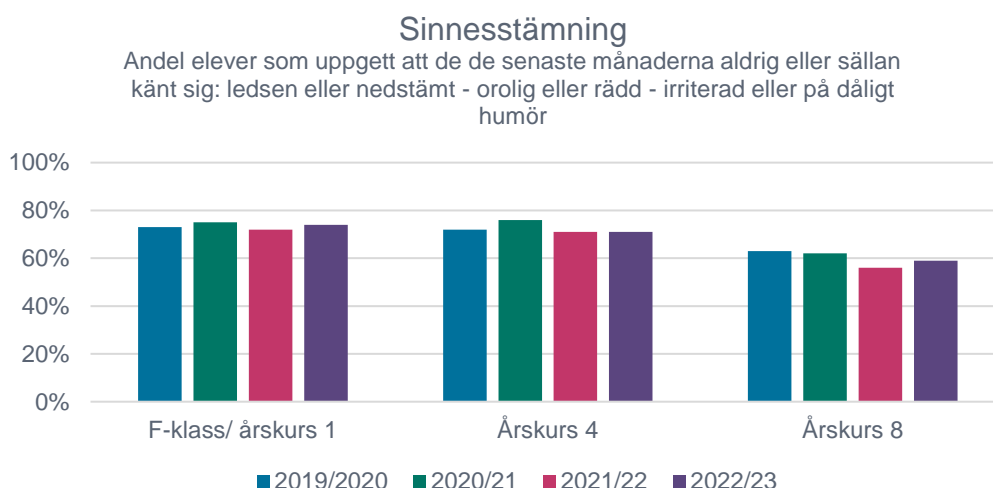

Mående

Elevernas mående ligger på en stabil nivå över tid i både förskoleklassen, årskurs 1 och årskurs 4. För årskurs 8 dippade resultaten läsåret 2021/22. Detta läsår har resultatet förbättrats, men är fortfarande inte uppe i samma nivå som 2019/20 eller 2020/21, och inte heller i nivå med de andra årskurserna. I årskurs åtta uppger 76 procent av eleverna att de mår bra eller mycket bra. Det är en ökning med 5 procentenheter gentemot föregående läsår, men fortsatt en minskning med 7 procentenheter gentemot läsåret 2020/21.

Andelen elever som uppgett att de aldrig eller sällan känt sig; *ledsen eller nedstämd, orolig eller rädd* eller *irriterad eller på dåligt humör* har varit relativt stabil de senaste åren för eleverna i förskoleklass/årskurs 1 och årskurs 4. För årskurs 8 har andelen ökat med 3 procentenheter från 56 procent till 59 procent, men är fortfarande lägre jämfört med de andra läsåren och de andra årskurserna.

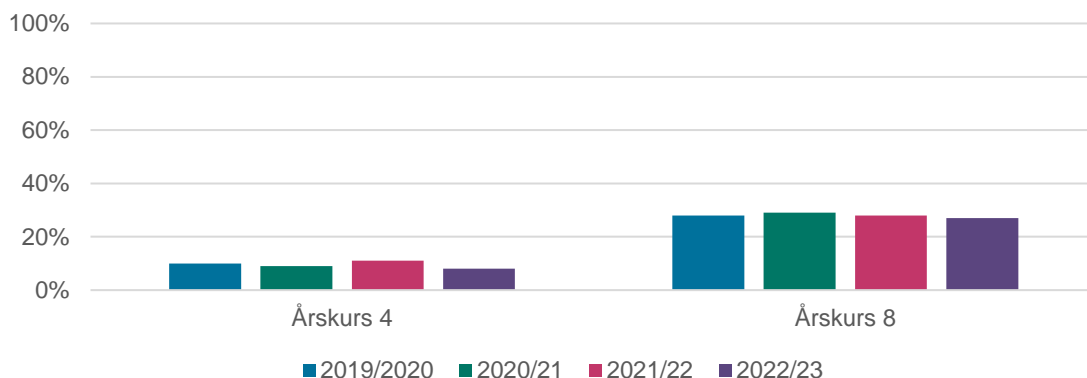

Stress i skolarbetet

Elevernas upplevelse av stress i skolarbetet är på stabila nivåer över tid i samtliga årkurser. Det är tydligt att de äldre eleverna upplever en högre nivå av stress än de yngre eleverna. I årskurs 8 är det 27 procent av eleverna som alltid eller ofta känner sig stressade av skolarbetet. Även här syns en tydlig skillnad mellan pojkar och flickor då 41 procent av flickorna och 15 procent av pojkarna uppger att de alltid eller ofta känner sig stressade.

Stress

Andel elever som uppgett att de alltid eller ofta känner sig stressade över skolarbetet

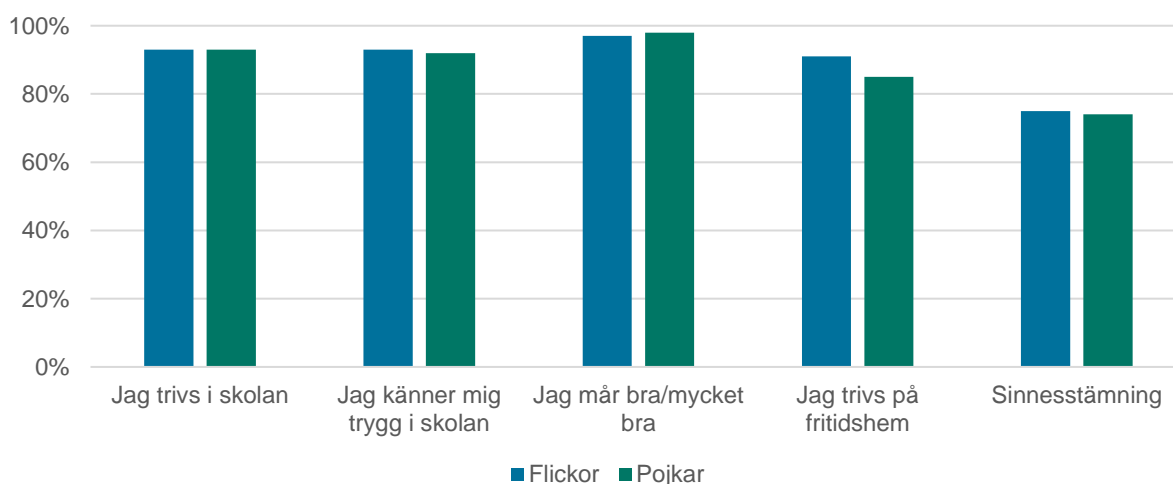

Jämförelse kön

Hälsoenkäten visar att resultaten inom de olika områdena trygghet och trivsel, mående, sinnesstämning blir sämre ju äldre eleverna är. Det är också tydligt att det finns en tydlig skillnad mellan könen. Störst skillnad mellan könen är det i årskurs 8 men även i de lägre åldrarna syns vissa skillnader.

Resultaten från hälsoenkäten 2022/23 i förskoleklassen och årskurs 1 visar att flickorna har en något högre andel positiva svar än pojkarna. Mest framträdande är detta för trivseln i fritidshemmet där 91 procent av flickorna och 85 procent av pojkarna uppger att de alltid eller ofta trivs på fritidshemmet. Inom områdena trivsel, trygghet och mående är det inga större skillnader.

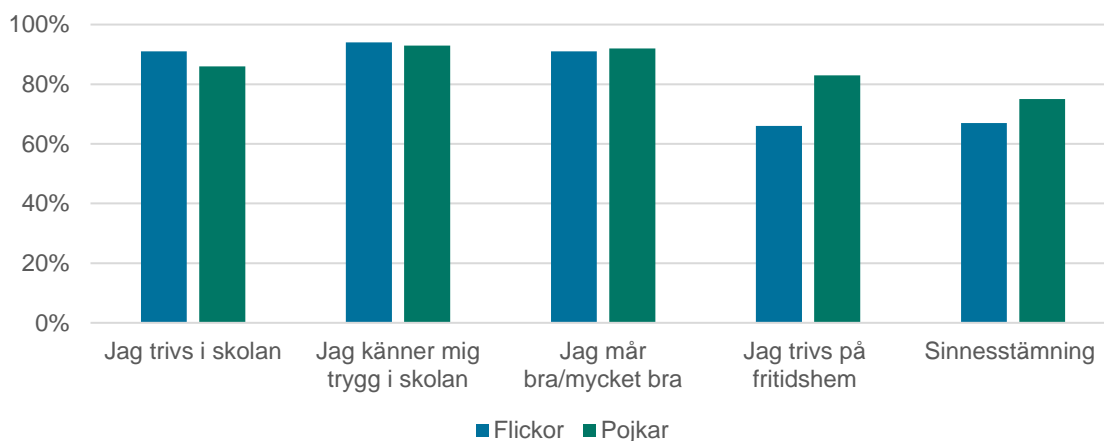
Förskoleklass/Årskurs 1

I årskurs 4 har flickorna något högre andel positiva svar inom trivsel, och liknande andel som pojkarna inom trygghet och mående. Inom sinnesstämning skiljer det 8 procentenheter mellan flickor och pojkar, där pojkar har högre andel positiva svar. Störst skillnad är det i trivsel på fritidshem, där 83 procent av pojkarna anger att de trivs på fritidshemmet, och bara 66 procent av flickorna. Förra året var det inga

större skillnaden inom trivseln på fritidshemmet. Den största skillnaden förra året var i stället trivsel på skolan.

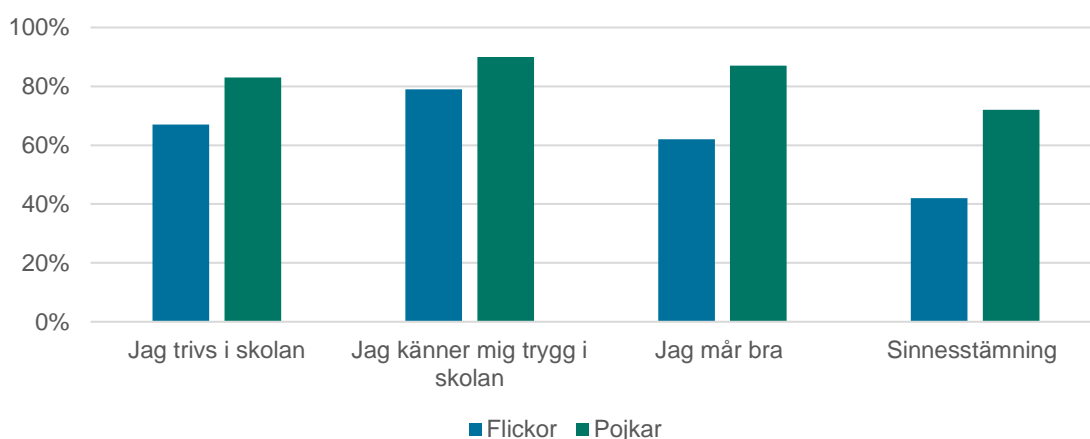
Årskurs 4

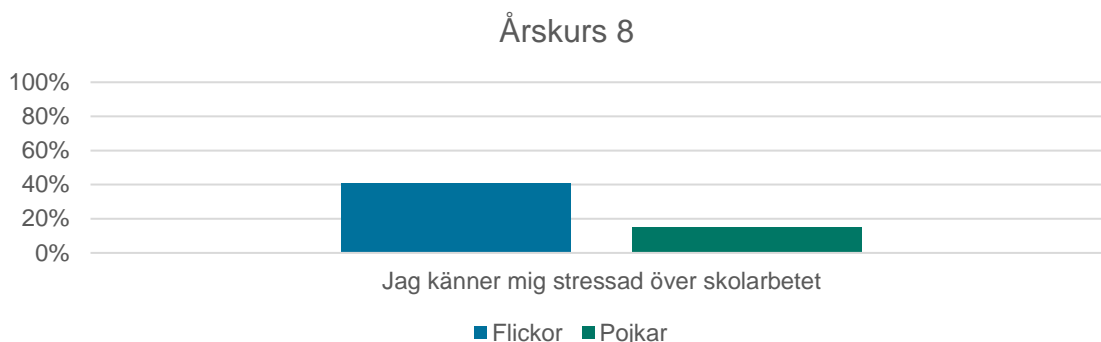
I årskurs 8 är skillnaden mellan könen betydligt större inom de lägre årskurserna. Flickorna har en lägre andel positiva svar inom samtliga områden. Störst skillnad är det i sinnesstämning, där 42 procent av flickorna har positiva svar, 72 procent av pojkarna. Även i mående skiljer det sig mycket mellan könen, 62 procent av flickorna uppger att de mår bra eller mycket bra, och 87 procent av pojkarna. Måendet är en förbättring från förra året, då 51 procent av flickorna och 79 procent av pojkarna mår bra eller mycket bra i årskurs 8.

Flera rektorer lyfter att det är hög trivsel bland barnen på fritidshemmet, att de känner stor tillit till personalen och att elever som behöver anpassningar och stöd i skolan trivs väldigt bra på fritidshemmet.

Årskurs 8

Tabellen nedan redovisar hur stor andel av flickor respektive pojkarna som alltid eller ofta känner sig stressade över skolarbetet. Även denna påvisar en stor skillnad mellan könen.

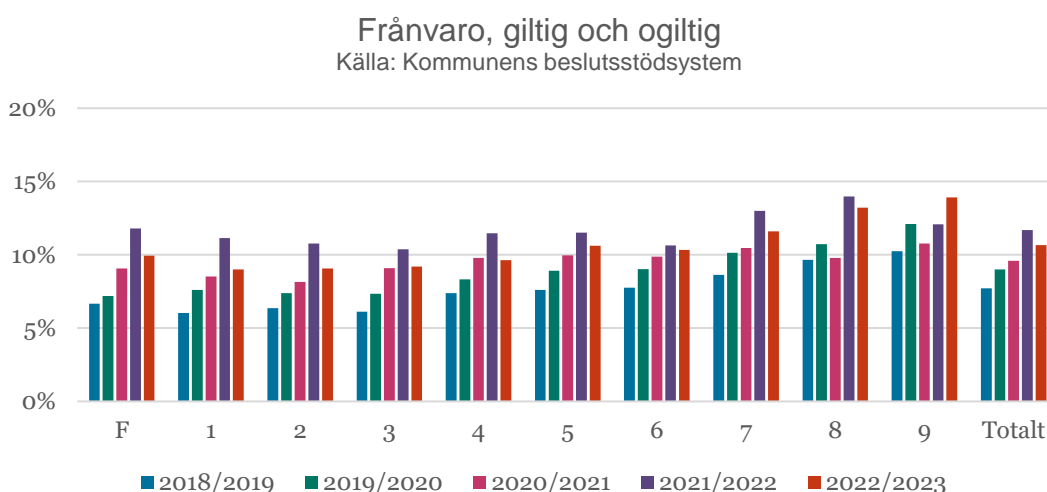

4.4.3. Fördjupning måluppfyllelse årskurs 8 och elevernas upplevelse av sin skolsituation

Eleverna i årskurs 8 svarade på både skolenkät och elevhälsoenkät i årskurs 8. Svaren på skolnivå går att analysera i relation till måluppfyllelse. Korrelationsanalys visar att ett antal frågeområden korrelerar med måluppfyllelsen på skolnivå. Hur eleverna upplever sin nöjdhet av skolan och stimulansen i undervisningen är starkast korrelerad med hur deras betyg är på gruppnivå. Därefter är korrelationen starkast mellan hur de trivs på skolan, följt av hur stressade de känner sig. När eleverna känner sig mindre stressade når de på gruppnivå högre måluppfyllelse. Övriga frågeområden visar inte på lika tydliga korrelationer.

4.4.4. Närvaro och frånvaro

Frånvaron har under läsåret 2022/23 minskat i samtliga årskurser i jämförelse med föregående läsår, med undantag för årskurs 9. Över tid visar statistiken på att frånvaron ökat. Huruvida det har att göra med förbättrade rutiner av frånvaroanmälan eller faktiskt ökad frånvaro har inte följts upp djupare.

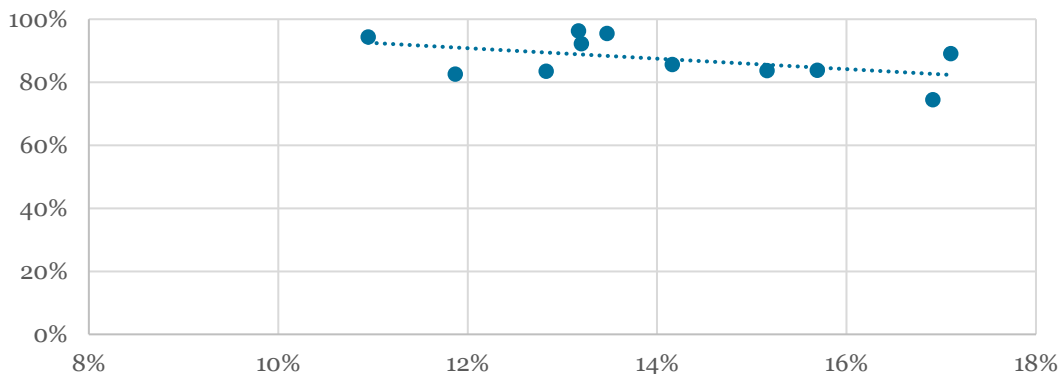

Det finns en korrelation mellan frånvaro på skolnivå i årskurs 9 och elevernas måluppfyllelse.

Gymnasiebehörighet och frånvaro för år 8.

Korrelationskoefficient: 0,486

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

4.4.5. Kränkande behandling och kränkingsanmälningar

Skolan ska vara fri från kränkande behandling, mobbning och diskriminering. Alla som arbetar i skolan är skyldiga anmäla till rektorn om de får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten²⁷.

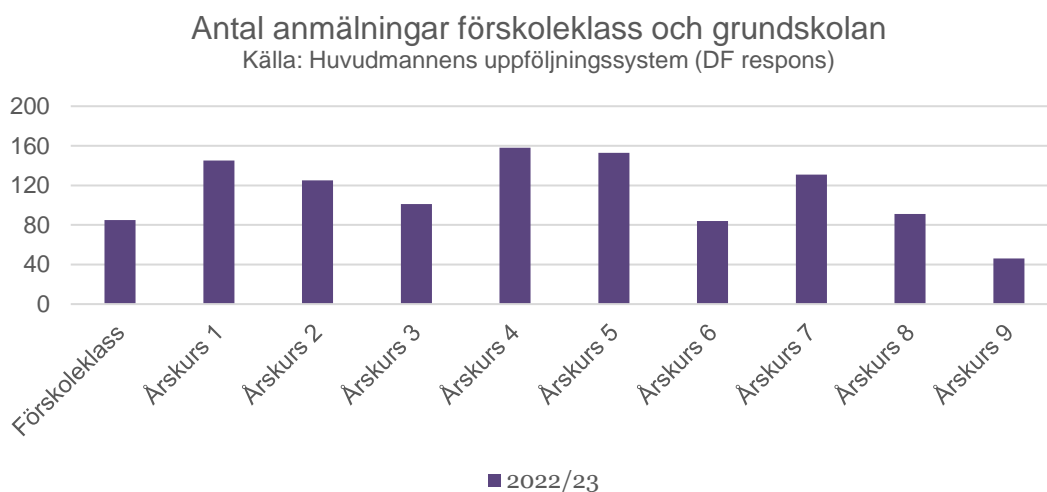
Andel signaler om kränkande behandling varierar mellan grundskolorna. Det är generellt svårt att se ett mönster mellan vilka skolor som har en hög andel signaler. Ett mönster är dock att de skolor med högst andel signaler om kränkande behandling är landsbygdsskolor, det vill säga skolor utanför Varbergs tätort. Det innebär dock inte att samtliga landsbygdsskolor har en hög andel signaler om kränkande behandling.

Förskolorna och skolorna arbetar kontinuerligt med att förebygga och åtgärda kränkande behandling i verksamheterna. Alla förskolor och skolor ska årligen upprätta en likabehandlingsplan.

Inför att ett nytt system för anmälan och uppföljning lanserades genomfördes insatser under läsåret 2021/22 med syfte att stärka kunskapen kring lagkraven gällande kränkande behandling och effektivisera uppföljningen av antalet anmälningar. Huvudmannen dokumenterar antalet inkomna anmälningar och

²⁷ En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärderna (6 kap. 10 § Skollagen) Skollagen definierar kränkande behandling som "ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet" (6 kap. 3 § Skollagen).

återrapporteringar. För grundskolan har det under läsåret 2022/23 inkommit 1 119 anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen. Eftersom ett nytt system införts är siffrorna inte jämförbara med tidigare läsår.

Andelen inkomna kränkingsanmälningar är som högst i årskurs 4 som utgör cirka 14 procent av alla inkomna anmälningar. Lägst andel anmälningar kommer från årskurs 9 som endast utgör cirka 4 procent av de inkomna anmälningarna.

En iakttagelse är att högstadiet har färre anmälningar än lågstadiet och mellanstadiet. Det är viktigt att följa upp om detta beror på att det skett mindre kränkningar i högstadiet, eller om det är färre kränkningar som anmäls i högstadiet.

4.4.6. Särskilt stöd

I oktober 2023 har 30 procent av det totala elevantalet i Varbergs kommunala grundskolor extra anpassningar och 4,5 procent ett aktivt åtgärdsprogram. Andelen som har aktiva åtgärdsprogram varierar mellan 2 procent och 14 procent på de olika skolorna²⁸. Andelen elever med särskilt stöd är i regel högre på skolor med äldre årskurser, det finns dock ingen tydlig korrelation med måluppfyllelse på skolnivå. Andelen aktiva åtgärdsprogram under hösten har minskat med 0,6 procentenheter från föregående mätning under hösten 2022, då cirka 5 procent av eleverna omfattades av ett åtgärdsprogram i oktober.

I dialog med rektorer framkommer det att de strävar efter att skapa en organisation med speciallärare och specialpedagog som besöker och observerar grupperna för att utveckla det främjande och förebyggande arbetet. Genom observationer får de en bild av undervisningen och kan bättre stödja lärarna att utveckla undervisningen inom den ordinarie gruppen. Målsättningen är att få undervisningen inom den ordinarie gruppen att fungera för de allra flesta eleverna. När det inte räcker har elever rätt till extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorerna beskriver att lärare

²⁸ Resursskolan är inte medräknad här då den inte är jämförbar med de övriga grundskolorna i detta fall.

har olika bilder av vad extra anpassningar är. För en del lärare ryms detta inom den ordinarie undervisningen, medan andra ser det som insatser som specialpedagog eller speciallärare ska ta ansvar för och som ska ske utanför gruppen.

När rektorerna sätter in stöd i en klass eller en grupp beskriver de att stödet prioriteras att sättas in där behovet är som störst för tillfället. Över tid förändras behoven och skolan gör nya prioriteringar var stödet behövs mest. Stödet kan därmed vara tidsbegränsat. Elever i behov av stöd kan både ha stödbehov utifrån måluppfyllelse och skolsituationen i övrigt. Resurser behöver alltså riktas mot mer än att stödja i måluppfyllelse.

Det blir mest fokus på de elever som behöver stöd. I dialogen lyfter rektorerna vikten av att vara uppmärksam även på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

4.4.7. Elevhälsa och flexteam

Rektorerna organiserar elevhälsoteam på skolorna och i arbetet med värdegrund utgår skolorna från likabehandlingsplan, som utgör plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Vissa skolor arbetar med värdegrundspedagoger som tillsammans med elevhälsoteamet driver likabehandlingsarbetet. Det organiseras tillfällen på skolorna för elevhälsoteamet att möta varandra och lärarna för att stötta elevers lärande.

För att bättre kunna stötta elever i behov av stöd finns flexteam på de flesta skolor. Kopplat till flexverksamheten beskrivs ett behov av samverkan och kompetenshöjning. Hur flexteamen organiseras och vilka elever som går i flexteamen varierar mellan skolorna. På en del skolor ligger fokus på att flexverksamheten ska stötta elever inom autismspektrumtillstånd (AST), men så är det inte överallt.

Målet med flexverksamheten är att eleven ska flexas mellan klass och flexteamets undervisning, för att sedan återgå fullt ut till sin klass. Lärarna i ordinarie klass och pedagoger i flexteamen behöver ha ett nära samarbete och följa upp elevens utveckling.

Vilken personal som arbetar i flexverksamheter är olika för olika skolor. Det finns flexteam där särskild personal jobbar, till exempel speciallärare, lärare eller obehörig personal. Det finns också exempel på flexteam där lärare kommer in och undervisar upptill sin övriga undervisning.

Några rektorer tar upp att det behövs en tydlighet kring flexen, vilka regler, ramar och riktlinjer som ska styra den. Ett utvecklingsbehov är att lära av varandra och prata om hur flex organiseras på andra skolor.

Både elevhälsoteamet och flexteamet organiserar sig olika på de olika skolorna. Detta kan vara en stor tillgång eftersom det ger varje skola möjlighet att anpassa sig efter sina förutsättningar och behov. Dock efterfrågades en större tydlighet kring flexteamen. En möjlig utveckling vore att huvudmannen tar fram tydligare

gemensamma riktlinjer för flexteamens organisation, samtidigt som möjligheten att organisera efter behov på den egna skolan kvarstår. Detta skulle även öka likvärdigheten.

4.5. Övergripande utvecklingsprocesser

Det pågår flera övergripande utvecklingsprocesser som riktar sig till grundskolan.

Ämnesdidaktiskt kollegium (ÄDK): innebär att ämneslärare systematiskt möter andra ämneslärare. Tillsammans planeras, utvärderas, analyseras och preciseras undervisningen, såväl den egna som kollegors. ÄDK har varit ett utvecklingsarbete i kommunen sedan 2015 och cirka 10 skolor genomför detta varje läsår (varierar något mellan år och stadier). På vissa skolor har samtliga årskurser varit involverade i ÄDK sedan eleverna gått på lågstadiet.

Språk och kunskapsutvecklade arbetssätt (SKUA): omfattar flera utvecklingsprocesser som syftar till att främja ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i alla verksamheter och ämnen, och främja barn och elevers språk-, läs- och skrivutveckling. Insatsen har det senaste läsårets sträckts sig från F-klass till årskurs 9 för intresserade skolor och lärare.

Svenska som andraspråk, SVA i grundskola: Insatsen har pågått de senaste läsåren och riktat sig till intresserade skolor, lärare och specialpedagogisk kompetens i grundskolans årskurs F-3. Målet för insatsen är att undervisande lärare får fördjupad kunskap om hur andraspråksinläring sker samt hur SVA undervisningen kan organiseras och genomföras.

Tillgängliga lärmiljöer: Utgångspunkten är Specialpedagogiska skolmyndighetens, SPSM, modell för tillgängliga lärmiljöer. Modellen beskriver hur förutsättningar för lärande påverkas av den omgivande lärmiljön och hur de tre delarna: social, pedagogisk och fysisk lärmiljö samspelar med varandra. Skolorna arbetar aktivt med detta och det är en del av huvudmannens och skolornas analyser de senaste fyra åren.

Enhet flerspråkighet: Enheten arbetar aktivt med att stötta skolor, lärare och elever med utgångspunkt i det flerspråkiga klassrummet. Enheten arbetar främst med att stödja i mottagande och kartläggning av nyanlända elever, samt studiehandledning och modersmålsundervisning. Enheten startade i januari 2014, och har alltså funnits som stöd för samtliga skolor och elever som är aktuella sedan eleverna gått på lågstadiet.

It och lärande – digital kompetens: Övergripande insatserna är till för att säkerställa arbetet kring gemensamma tjänster för utbildning, programmering samt fördjupning utifrån behov. Läsåret 2021/22 övergick årskurs 7-9 till nytt lärverktyg utifrån en utvärdering som visade på förbättrade förutsättningar för lärande gentemot tidigare verktyg. Från läsåret 2023/24 har även årskurs 4-6 samma lärverktyg.

Modern arbetslivsorientering, MOA: MOA är ett systematiskt samarbete mellan skola och arbetsliv. Varje skola har återkommande aktiviteter med ett eller flera företag. Eleverna får därigenom möta omvärlden och lära om arbetsmarknad, yrken och branscher genom alla åren i grundskolan. Syftet med arbetet är att höja elevernas valkompetens och motivation för lärande.

MOA har utvecklats efter beslut 2012 i dåvarande barn- och utbildningsnämnden. År 2016 infördes samarbetsföretag (SKAL) på alla skolor, och även en systematik med Varbergs Sparbank (KOLL) för alla grundskolor. PRAO återinfördes 2018 efter nationella regeländringar, och MOA-mässan för årskurs 8 elever genomfördes för första gången 2019.

Björkedalsskolan: en upprättad resursskola som startades inför läsåret 2021/22. En fördjupning gjordes i förra årets rapport. Björkedalsskolan vänder sig till elever i årskurs F-9 som är i behov av särskilt stöd, och där förutsättningar att möta elevens behov inte har varit tillräckliga i den ordinarie skolmiljön.

SkolSam Varberg: ett samarbete mellan Förskole- och grundskoleförvaltningen och Socialförvaltningen. Arbetet riktar sig till barn och unga 5–19 år som är placerade i familjehem, HVB, SIS eller stödboende där Varbergs kommun är ansvariga.

Be Right Back (BRB): Syftet med arbetsmodellen Be Right Back är att tidigare i grundskolan möta elever i behov av extraordinära alternativa lösningar för att bryta negativa mönster av långtidsfrånvaro eller ökande ströfrånvaro. Hälsofrämjande och stressreducerade lösningar används som ett led i att hitta tillbaka till en fungerande skolgång.

4.5.1. Fördjupning: Läsning i Varberg

Läsutveckling i Varberg, LiV, är ett långsiktigt arbete som syftar till att öka likvärdigheten och säkerställa att alla elever i årskurs 2 ska ges förutsättningar att utveckla en god läsförmåga. Under läsåret 2023/24 utökas satsningen till att också omfatta mellanstadiet.

Majoriteten av eleverna i årskurs 2 till 9 har varit del av LiV under sin tid i skolan, främst med undantag för de som börjat den kommunala grundskolan i Varberg efter årskurs 2.

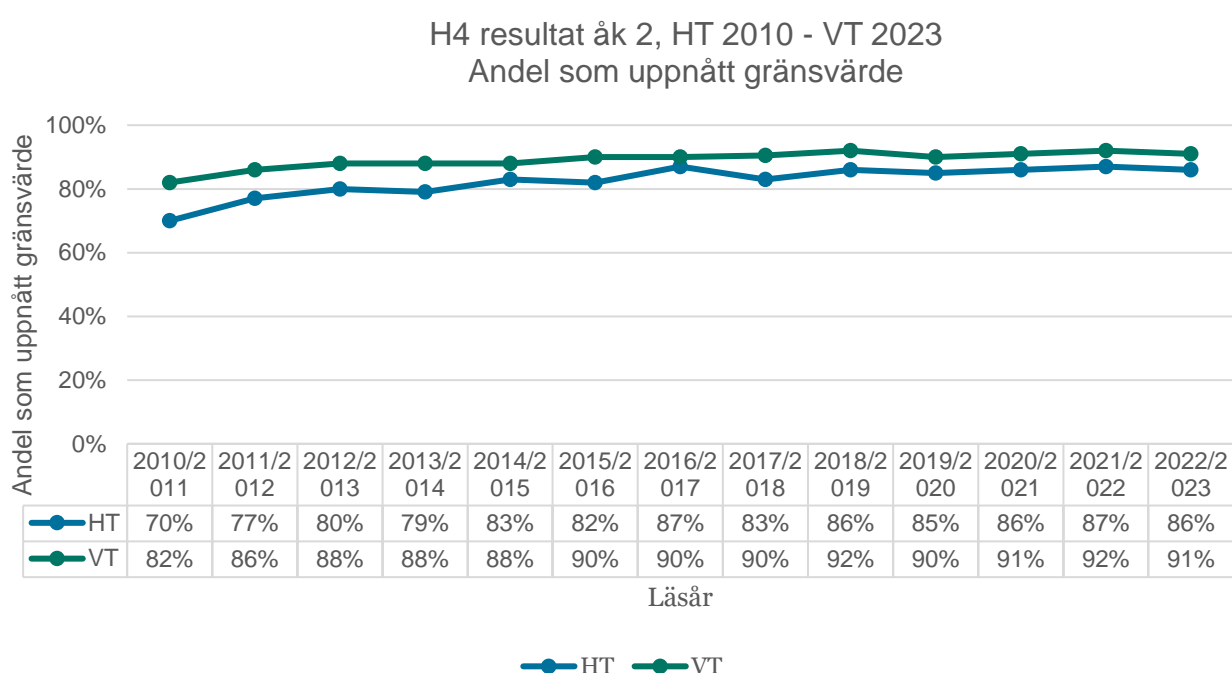
Utgångspunkten är skollagens Läsa-räkna-skriva garanti samt förskole- och grundskolenämndens mål och förvaltningens verksamhetsplan. Elevernas läsutveckling följs kontinuerligt genom lässcreeningar²⁹ i oktober och maj. Läsåret

²⁹ Lässcreeningen mäter elevers avkodningsförmåga, som är en grundläggande förutsättning för att uppnå flyt i läsningen. Det går till så att eleven läser så många ord som möjligt från en lista med ord. Antalet korrekt lästa ord på en minut räknas samman och jämförs med en normerad skala. För varje termin förväntas eleverna läsa fler och fler ord.

2023/24 utökas även insatsen till att också omfatta mellanstadiet. Detta görs genom en pilot, där flertalet skolor anmält sig och visat intresse.

LiV startade läsåret 2010/11 och det kan konstateras att den ger en god effekt. Eleverna i årskurs 2 har över tid förbättrat sin läsförmåga på det läs-test som genomförs. Detta syns i tabellen nedan. Vid den första mätningen uppnådde 70 procent av eleverna ett förväntat flyt i läsningen. Vid den senaste mätningen var samma siffra 91 procent.

Uppföljning av enskilda skolors resultat visar att några skolor år efter år har höga läsresultat på LiV-screeningen medan andra skolor har lägre läsresultat över tid. För att förbättra likvärdigheten i kommunen riktas stöd från förvaltningsövergripande språk-, läs- och skrivutvecklare direkt till enskilda skolor, ett stöd som är utöver vad som ges inom ramen för det ordinarie LiV-arbetet.³⁰

4.5.2. Fördjupning: MASIV³¹

Matematiksatsningen i Varberg (MASIV) påbörjades i årskurs 1 på alla kommunala grundskolor i Varbergs kommun inför läsåret 2019/20. Sedan 2022/23 använder samtliga klasser i årskurs 1, 2, 3 och 4 i de kommunala grundskolorna i Varbergs kommun samma modell för matematikundervisningen som utvecklats vid Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM).

³⁰ Förskole- och grundskoleförvaltningen (2022). Läsutveckling i Varberg – LiV. Nulägesanalys läsåret 21/22.

³¹ Utvärdering av matematiksatsning i Varberg (Masiv) Utvärderingsrapport för Varbergs kommunala grundskola Oktober 2023.

Efter att ha genomfört satsningen under fyra läsår utvärderas Masiv våren och sommaren 2023. Förvaltningen har skrivit en särskild rapport för utvärderingen, denna del är en sammanfattning.

Syftet med matematiksatsningen i Varberg var att förbättra matematikundervisningen, lärares lärande samt elevernas kunskapsutveckling. Utvärderingen visar på både positiva effekter och utmaningar som matematiksatsningen i Varberg har fört med sig.

Det är sannolikt att matematiksatsningen påverkat elevernas lärande även om det inte går att se någon tydlig effekt av satsningen i elevers omdömen eller nationella ämnesprov i årskurs 3. De indikationer som finns är något mer positiva än negativa. Hur elevernas kunskapsutveckling påverkats på längre sikt återstår att följa upp. Upplevelsen under intervjuerna har varit att Masiv har varit svårare för elever i behov av särskilt stöd, samtidigt visar varken omdömen eller NÄP att en lägre andel elever inte når godtagbara kunskaper. Upplevelsen att det är de högpresterande eleverna som gynnas mest går heller inte att spåra i att en större andel elever får mer än godtagbara kunskaper.

Matematiksatsningen har tydligt påverkat undervisningen i kommunen. Undervisningen inom ramen för Masiv präglas av kvaliteter som bidrar till elevers lärande på ett positivt sätt. I linje med matematiksatsningens syfte har lärares matematikundervisning haft ett fokus på taluppfattning och problemlösning samt haft en tydlig struktur. I en generell mening har lärares lärande utvecklats positivt genom matematiksatsningen. Bland annat har lärares ämneskunskaper, det kollegiala lärandet och det kollaborativa arbetssättet gynnats. Utvärderingen visar däremot att lärare behöver mer stöd i sitt arbete med att anpassa undervisningen utifrån några specifika behov i elevgrupperna.

Det är också sannolikt att elevernas lärande, undervisningen och lärarnas lärande påverkats i andra ämnen. Både positivt i meningen att metoder och kunskaper har spridit sig, samt negativt då ett stort fokus på matematikämnet minskat möjligheten att fokusera på andra ämnen.

Lärledareorganisationen som har byggts inom ramen för matematiksatsningen har etablerats i hela kommunen. Lärledare tillsammans med rektor är avgörande för att arbetet ska få genomslag på lokal nivå. Detta har fungerat olika bra.

Utvärderingen visar att huvudmannens organisation och ledarskap i matematiksatsningen har minskat över tid och sammantaget inte varit tillräcklig för att skapa gemensam förståelse och vilja att driva arbetet framåt på samtliga enheter. Skolorna varierar också i sina förutsättningar och i sitt intresse att driva undervisningsmodellen på skolan. Detta har resulterat i att de effekterna som satsningen fört med sig varierar mellan skolorna.

I satsningen framåt kommer utvecklingsområden som utvärderingen identifierat vara särskilt i fokus. Mot bakgrund av att undervisningen tydligt påverkats och att det är sannolikt att lärandet därmed har gynnats kommer insatsen fortsätta.

5. Anpassad grundskola

Den anpassade grundskolan är till för elever som har intellektuell funktionsnedsättning och som inte bedöms kunna uppfylla grundskolans kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier. Även elever som har fått en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av en hjärnskada och som inte bedöms kunna nå grundskolans kriterier, kan gå i anpassade grundskolan.

Anpassade grundskolan har årskurserna 1–9. Utbildningen i anpassade grundskolan ska ge eleverna en god grund för att aktivt kunna delta i samhället och för att kunna fortsätta att utbilda sig.

Den anpassade grundskolan ska ge eleverna en anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling, förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.³²

Inriktning ämnen	Inriktning ämnesområden
Musik	Estetisk verksamhet
Bild	
Slöjd	
Svenska eller svenska som andraspråk	Kommunikation
Engelska	
Modersmål	
Idrott och hälsa	Motorik
Hem- och konsumentkunskap	Vardagsaktiviteter
Samhällsorienterade ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap)	
Naturorienterade ämnen (biologi, fysik och kemi)	Verklighetsuppfattning
Teknik	
Matematik	

5.1. Elever

Antalet elever i anpassade grundskolan har sedan 2018 gått från att vara cirka 60 till cirka 85 elever per läsår. Läsåret 2023/24 är 91 elever mottagna i anpassade grundskolan, varav 5 elever är integrerade i en grundskoleklass. Det är en ökning med cirka 7 procent jämfört med föregående läsår då elevantalet var 85.

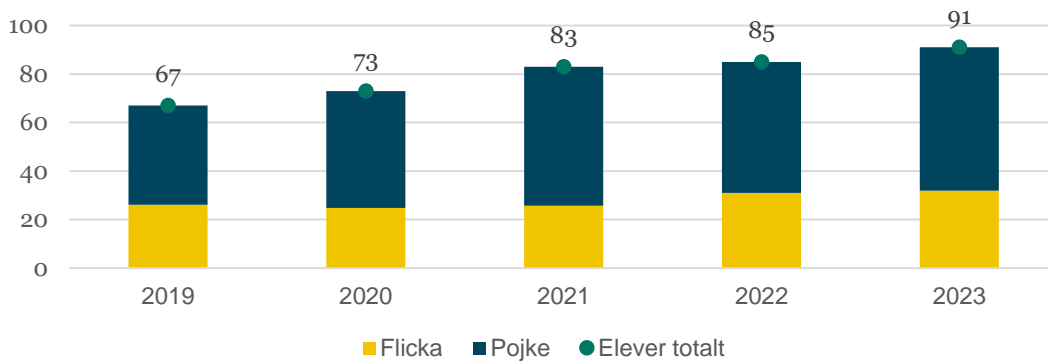
Fördelningen mellan könen har varit stabil de senaste fem läsåren med små skillnader mellan åren. För läsåret 2023/24 är cirka 35 procent av eleverna flickor och cirka 65 procent pojkar. Den procentuella skillnaden mellan könen är på ungefär samma nivå som för riket³³.

³² 11 kap. 2 § skollagen & Läroplan för den anpassade grundskolan

³³ Elever i grundsärskolan läsåret 2022/23, Skolverket 2023

Elevantal anpassad grundskola (oktober)

Källa: Skolverket och Kommunens beslutsstödsystem

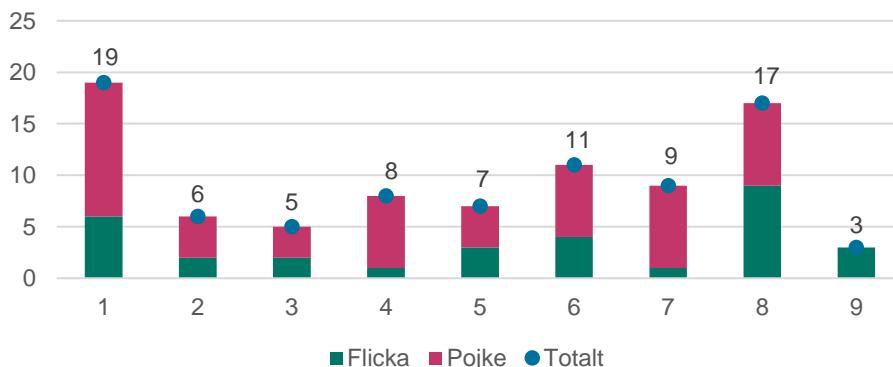
34

Nationellt har andelen av alla elever som är mottagna i anpassad grundskola varit omkring 1 procent till och med läsåret 2018/19, och elevökningen i skolformen har tidigare följt befolkningsutvecklingen. Sedan läsåret 2019/20 har dock andelen elever i den obligatoriska skolan som är mottagna i anpassad grundskola ökat kontinuerligt. Läsåret 2022/23 är andelen 1,4 procent. I Varbergs kommun har andelen elever som varit mottagna i anpassad grundskolan varit omkring 1 procent de senaste 5 åren, för läsåret 2022/23 var andelen 1,1 procent. Varför Varberg har en lägre andel elever i anpassad grundskola än riket är svårt att veta.

Antalet elever är med undantag för årskurs 1 fler i de högre årskurserna än i de lägre årskurserna. En trolig förklaring till detta är att det blir tydligare att eleven tillhör anpassade grundskolans målgrupp ju äldre eleven blir och i takt med att kraven blir högre i grundskolan.

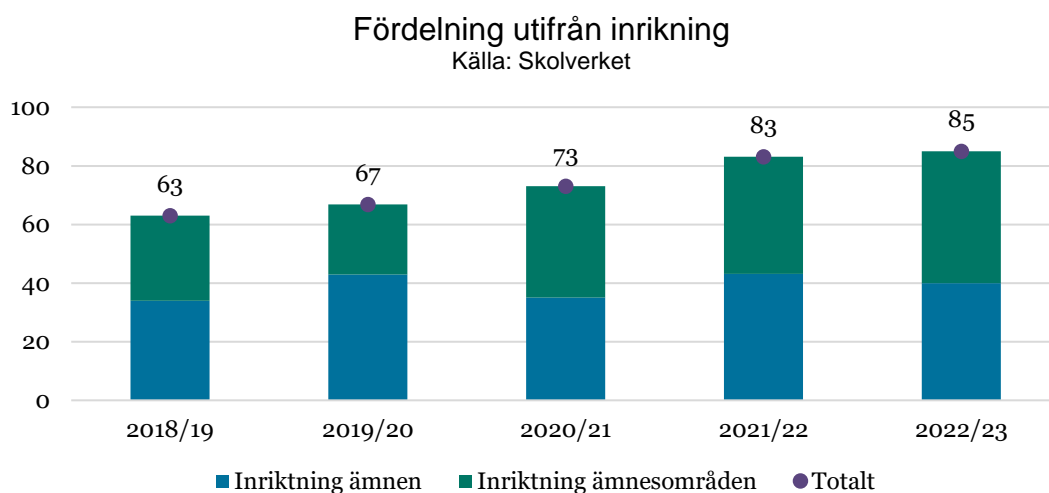
Fördelning utifrån årskurs och kön läsår 2023/24 oktober

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

³⁴ Siffrorna är hämtade från Skolverket med undantag för siffrorna från 2023 då dessa ännu inte publicerats på Skolverket.

Läsåret 2023/24 är det 45 elever som läser med inriktning ämnesområden vilket är 51 procent av alla elever i anpassad grundskola. Detta är en minskning med två procentenheter jämfört med föregående läsår. Läsåret 2023/24 är det 6 elever som är integrerade i en grundskoleklass. Samtliga av dessa läser inriktning ämnen.

I jämförelse med riket och liknande kommuner så har Varbergs anpassade grundskola något högre andel elever som läser med inriktning mot ämnesområden. För läsåret 2022/23 läste 54 procent av eleverna inriktning mot ämnesområden. Samma siffra för liknande kommuner och riket var 46 respektive 38 procent. Varför Varberg har en lägre andel elever i ämnesområden än riket är svårt att veta.

Svensk och utländsk bakgrund

För läsåret 2022/23 har 67 procent av eleverna svensk bakgrund och 33 procent utländsk bakgrund.³⁵ Dessa siffror har varit stabila de senaste åren.

Särskilt stöd

I oktober 2023 har 8 elever pågående åtgärdsprogram, vilket motsvarar 9 procent av eleverna. Detta är inte jämförbart med förra årets siffror då man har ändrat arbetssättet kring detta.

5.2. Personal och organisation

Personalresurser

Förutsättningarna i Varberg är i dagsläget goda avseende lärare med pedagogisk högskoleexamen.

Antalet elever per lärare är över tid lägre i Varberg jämfört med riket och liknande kommuner, vilket tyder på en hög personaltäthet i verksamheten. Läsåret 2022/23

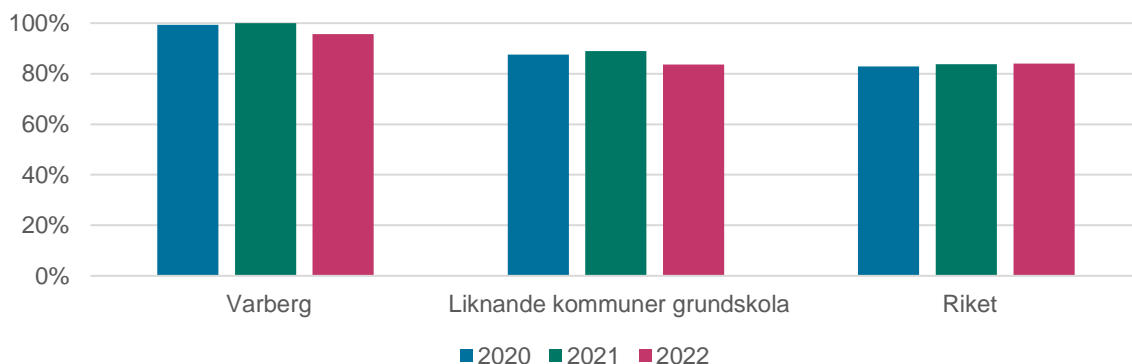
³⁵ Utländsk bakgrund innebär att eleverna är födda utomlands eller är födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

var andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen inom anpassad grundskolan 95,6 procent. Detta har minskat något jämfört med föregående år, både i Varberg och i liknande kommuner. Varbergs kommun ligger dock högre än både riket och liknande kommuner.

Övergångsperioden med undantag från krav på lärarlegitimation och behörighet för lärare som anställdes före den 1 juli 2011 och som undervisar i anpassad grundskola har förlängts till 2028. Framtida beslut att avsluta nuvarande undantag för behörighetskrav kommer att vara en utmaning för kommunen. För att säkra behörigheten i verksamheten har man för närvarande gjort det möjligt för tre personer i personalen att läsa kompletterande utbildning.

Lärare med pedagogisk högskoleexamen i anpassad grundskola, lägeskommun, andel (procent)

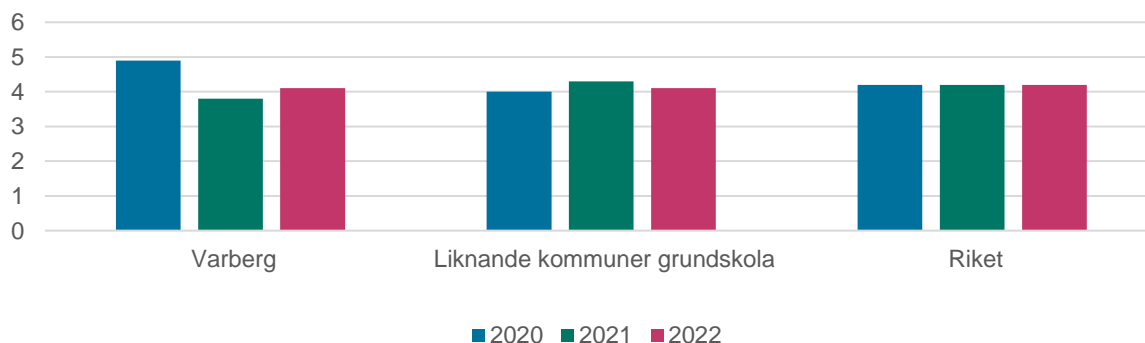
Källa: Kolada

I diagrammet nedan presenteras antalet elever per lärare (årsarbetare). Antalet elever per lärare varierat under de senaste fem åren och 2022 har Varbergs anpassade grundskola 4,1 elever per lärare i jämförelse med liknande kommuner (4,1) och riket (4,2).

Elever/lärare (heltidstjänst) i anpassad grundskola, lägeskommun, antal

Källa: Kolada

I takt med att elevantalet ökar och elevernas behov mer komplexa blir också tillgången till de olika professionerna i anpassad grundskola viktiga att säkerställa

framåt. Rektorerna lyfter att arbetsbelastningen för elevhälsan har ökat något samtidigt som fokus för arbetet i högre utsträckning är på förebyggande och främjande åtgärder än tidigare. Det har genomförts ett medvetet arbete för att utveckla elevhälsaperspektivet i hela verksamheten. Rektorerna beskriver en förflyttning där elevhälsans arbete i högre utsträckning är främjande och förebyggande och närmre verksamheten och undervisningen än tidigare.

Det finns en bred och djup kunskap och kompetens hos personalen som möter de behov som eleverna har. Det är en styrka som fortsatt behöver värnas för att kunna fortsatt kunna möta de behov som finns i verksamheten. Personalens engagemang för elevgruppen samt starka vilja att möta alla elever är en styrka som skapar förutsättningar och som behöver tas tillvara i de olika delarna av verksamhetens utvecklingsarbete.

Lokaler

I dagsläget är anpassad grundskolans lokaler en utmaning då lokalkapaciteten är densamma samtidigt som elevantalet ökar. Fler elever på samma yta påverkar elevernas lärmiljö negativt. I dagsläget är anpassad grundskola lokaliserad på tre adresser i kommunen vilket påverkar framför allt den sociala lärmiljön för eleverna. De förflyttningar som eleverna behöver göra är en utmaning för både eleverna och organisationen då det kräver en högre personaltäthet. Det är också en utmaning för lärarna som behöver beakta de förflyttningar som behöver göras när de planerar sin undervisning.

5.3. Måluppfyllelse

Målen i läroplanen anger inriktningen på anpassad grundskolans arbete och därmed också den förväntade kvalitetsutvecklingen i verksamheten. Graden av måluppfyllelse avgörs genom en bedömning i förhållande till hur väl skolan arbetar i riktning mot dessa mål. Med måluppfyllelse avses resultat i relation till de nationella målen i skollagen och den anpassade grundskolans läroplan.

Betyg och omdömen

Majoriteten av eleverna i anpassad grundskola når målen för utbildningen, det gäller i både ämnen och ämnesområden. I anpassad grundskolas ämnen sätts betyg endast om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det. I ämnesområden sätts inga betyg alls. Om eleven eller elevens vårdnadshavare vill att betyg ska sättas är det möjligt från och med hösten i årskurs 6 till och med våren i årskurs 9. Betygsskalan har fem steg: A, B, C, D och E. Om elevens kunskaper som lägst inte motsvarar samtliga delar av betygsriterierna för E sätts inget betyg.³⁶ I de fall betyg inte sätts görs i stället en skriftlig individuell utvecklingsplan, en så kallad IUP. Detta görs en gång per år i anslutning till ett av elevens utvecklingssamtal. Den skriftliga individuella

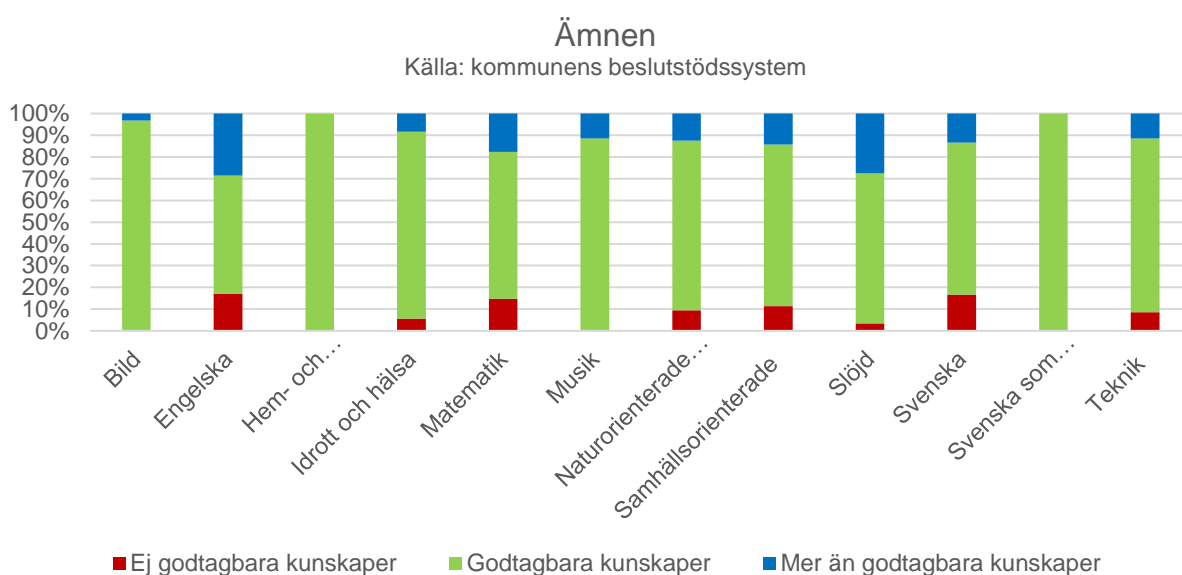
³⁶ 11 kap. 19–20 §§ skollagen

utvecklingsplanen (IUP) består av omdömen och en framåtsyftande planering för elevens mål och kunskapsutveckling i relation till läroplanen.³⁷

En utmaning är att följa upp, analysera och dokumentera måluppfyllelsen ur ett bredare perspektiv. Att organisera för ett systematiskt kvalitetsarbete som följer undervisningen över tid i relation till läroplanen är ett område och följa upp, analysera och dokumentera måluppfyllelsen är ett område som fortsatt behöver vara i fokus. Organisation och ledarskap i relation måluppfyllelse är något rektorerna önskar arbeta vidare med framåt. Arbetet med att skapa förutsättningar för utvecklingsarbetet i form av att se till rätt kunskap och kompetens finns på rätt ställe samt tydlighet vad gäller uppdrag, roller, syften och mål behöver fortsatt vara i fokus.

Ämnen och ämnesområden

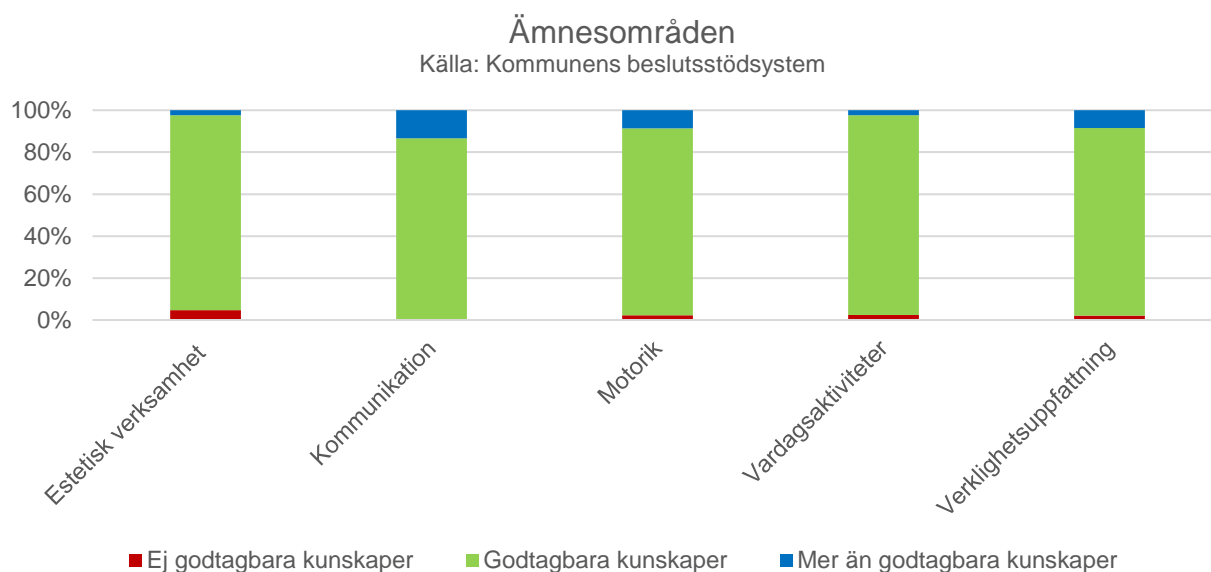
Majoriteten av alla elever som läser ämnen når kravnivåerna för godtagbara kunskaper. Enstaka elever har ej godtagbara kunskaper i enstaka ämnen. Eleverna i anpassad grundskolan kan läsa en blandning av ämnen och ämnesområden och på grund av det så finns det en variation i hur många elever som läser ett ämne respektive ämnesområde. Det pågår ett ständigt arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling för att säkerställa att de läser mot rätt inriktning utifrån deras förutsättningar. Rektorerna uppger att det varje läsår är ett fåtal elever som byter från att läsa ett ämne till att läsa ämnesområde och vice versa.

I de flesta ämnen finns det även elever som når mer än godtagbara kunskaper. Idrott och hälsa är det enda ämne som inga elever når längre än godtagbara kunskaper.

³⁷ 11 kap. 16–16a §§ skollagen

De flesta elever som läser ämnesområden når godtagbara kunskaper i samtliga ämnesområden. I ämnesområdena kommunikation och verklighetsuppfattning är det några elever som når mer än godtagbara kunskaper.

5.4. Gemensamt utvecklingsarbete med Falkenbergs anpassade grundskola

Under våren 2022 initierades ett samarbete mellan Varbergs och Falkenbergs anpassade grundskolor. Syftet är att genom kontinuerligt samarbete skapa forum för erfarenhets- och kunskapsutbyte som stärker rektorernas och huvudmannens förutsättningar att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom den anpassade grundskolan. Den förväntade effekten är att skapa en breddad förståelse av vad kvalitet och måluppfyllelse kan vara i den anpassade grundskola i hela styrkedjan.

5.4.1. Uppföljning av samarbetet för läsåret 2022/23

Det forum som finns för dialog mellan rektorerna i Varbergs och Falkenbergs anpassade grundskola fyller en viktig funktion för rektorernas möjlighet till kollegialt lärande tillsammans med rektorskollegor inom samma skolform.

Fokus för de träffar som genomförts under läsåret 2022/23 har varit uppföljning, analys och dokumentation. Rektorerna har mötts i samtal om måluppfyllelse ur ett brett perspektiv med fokus på kapitel 1 och 2 i läroplanen. Att följa upp och analysera elevernas måluppfyllelse ur ett brett perspektiv är en utmaning som rektorerna arbetar aktivt med på olika sätt och med olika metoder och verktyg. Möjligheten att möta rektorer inom samma skolform och reflektera kring gemensamma dilemman beskrivs som ett viktigt forum för att för att synliggöra och medvetandegöra styrkor och utmaningar i verksamheten. Det kollegiala lärandet

bidrar till ökad förståelse och medvetenhet kring det komplexa uppdrag som rektorerna har att leda den pedagogiska verksamheten i den anpassade grundskolan.

En gemensam utmaning är att organisera för ett systematiskt kvalitetsarbete som följer undervisningen över tid i relation till läroplanen. Under nätverksträffarna har rektorerna bland annat fört en dialog kring progressionen hos eleverna och hur den i högre grad kan följas och mätas på ett ändamålsenligt och systematiskt sätt. Att följa upp delar i utbildningen som inte är direkt mätbara lyfts som en utmaning. Rektorerna har i relation till dessa samtal delat med sig av metoder och verktyg för uppföljning som de använder på respektive skola och genom detta fått möjlighet till kunskap- och erfarenhetsutbyte.

Vidare har rektorerna haft dialog och reflekterat tillsammans kring bärande delar för ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete. Att som pedagogisk ledare vara tydlig med olika insatsers syften och mål är viktigt för att få med alla på samma resa mot samma mål. I detta lyfts även vikten av ett tydligt syfte som skapar meningsfullhet för personalen och som även tydliggör vad som ska prioriteras när det finns behov av det.

Samtalen har även berört kultur och den roll som kulturen på arbetsplatsen spelar för utvecklingsarbetet. Personalen som arbetar inom den anpassade grundskolan beskrivs ha en stark vilja och stort engagemang för elevgruppen och för att möta alla elever där de är. God introduktion och tydlighet vad gäller uppdraget beskrivs som en framgångsfaktor som bidrar till att skapa goda förutsättningar för den enskilda medarbetaren men också för samarbetet mellan olika roller inom organisationen.

Samarbetet som startat mellan Varberg och Falkenbergs anpassade grundskolor är ett viktigt forum för kollegialt lärande där rektorer inom samma skolform får möjlighet till kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Att som rektorer få möjlighet att få feedback på sin egen verksamhets utvecklingsarbete bidrar till ökad medvetenhet och breddad förståelse kring hur olika dilemman kan omhändertas. Rektorerna får genom goda exempel lyckade arbetssätt och metoder nya perspektiv på delar av verksamheten men också möjlighet att gemensamt reflektera och hitta lösningar för de dilemman de står i. Forumet bidrar på så sätt till att rektorerna får vidgade perspektiv som kan användas för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet.

Rektorerna beskriver det som värdefullt och inspirerande att få mötas och ha ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte med kollegor från samma skolform. Mötena har bidragit till inspiration som skapar nya idéer kring hur man i den anpassade grundskolan kan arbeta med exempelvis progression och måluppfyllelse. Vidare beskriver rektorerna att det varit gynnsamt att tillsammans reflektera kring frågor rörande organisation och ledarskap inom den anpassade grundskolan. Organisation och ledarskap i relation till måluppfyllelse är något rektorerna önskar arbeta vidare med framåt.

Rektorerna beskriver att de tagit med sig både kunskaper och erfarenheter från träffarna och arbetat vidare med dessa områden på sina skolenheter. Exempelvis har

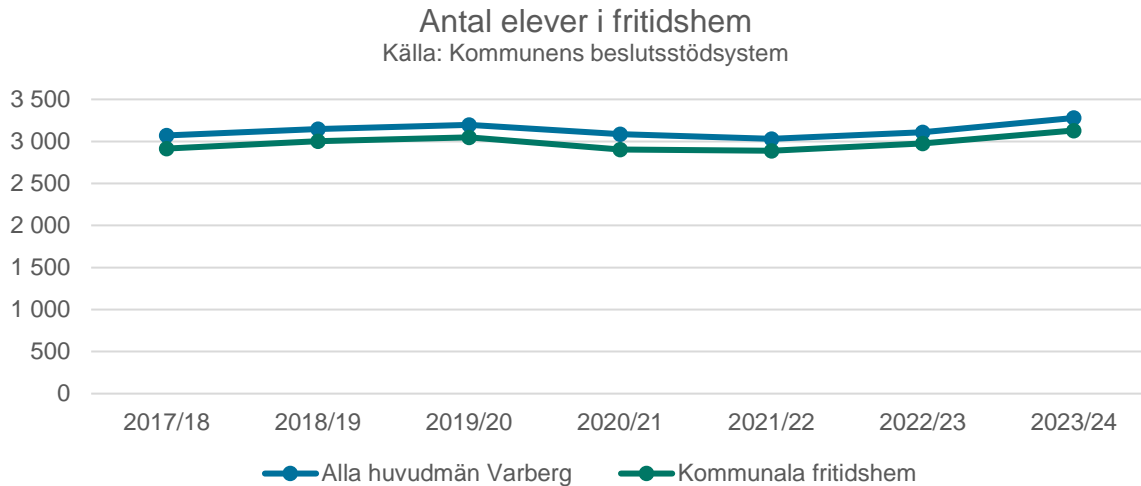
bedömningsstöden och elevernas förmåga varit något som diskuterats under träffarna och som genom det vidareutvecklats i det systematiska kvalitetsarbetet.

Framåt önskar rektorerna att arbetet fortlöper och att det på sikt utvecklas på så sätt att personal kan delta i mötena och att insatser i form av föreläsningar och liknande med fokus på den anpassade grundskolan genomförs gemensamt.

6. Fritidshem

6.1. Antal elever i fritidshem

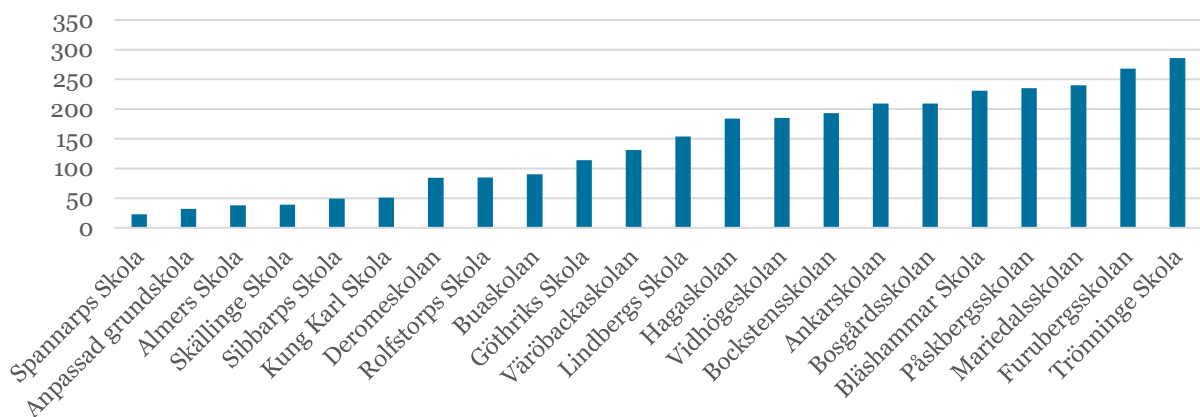
Antalet elever som är inskrivna i fritidshem har ökat från 3109 elever föregående läsår till 3279 läsåret 2023/24.

Elevantalet på fritidshem motsvarar cirka 55 procent av alla elever i åldern 6–12 år. Elevantalet har legat relativt stabilt på strax över 3 000 elever de senaste fem åren. Möjligen utgör nedgången läsåren 2020/21 och 2021/22 effekter av covid-19-pandemin.

Antal elever i fritidshem per kommunal skola 2023/2024

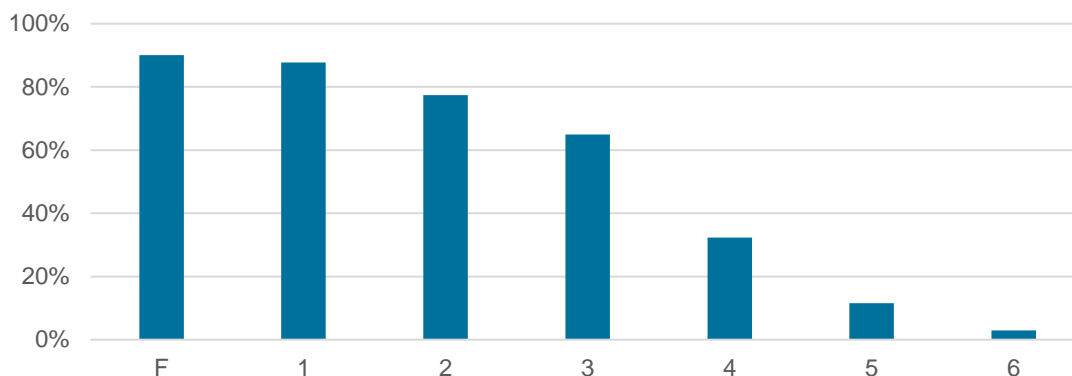
Källa: Kommunens beslutstödsystem

Antal elever i fritidshem varierar mellan de kommunala skolorna i Varberg. 16 av 22 av skolorna har ett ökat elevantal i fritidshem jämfört med för fem år sedan.

Deltagande (inskrivningsgrad, procent) i fritidshem, per årskurs 2023/24

Källa: Kommunens beslutsstödsystem

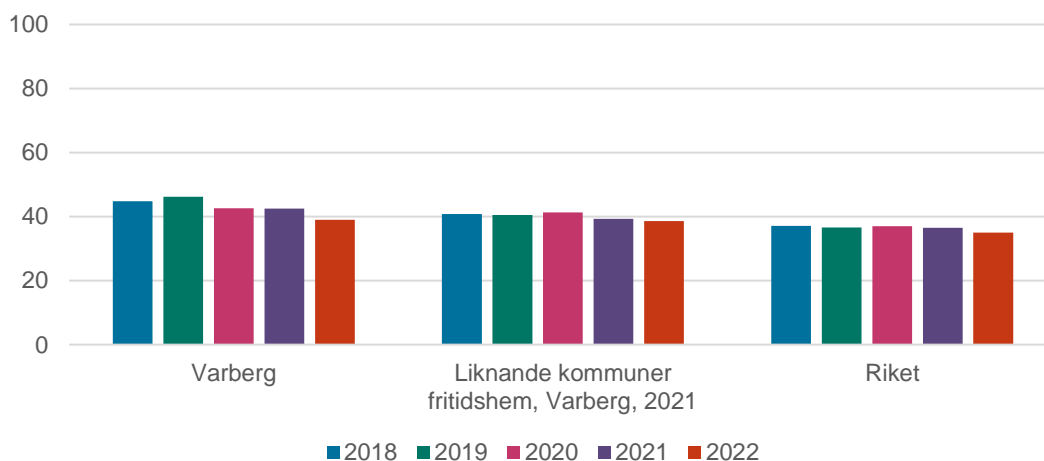
Deltagandet i fritidshem varierar mellan årskurserna och i diagrammet ovan redovisas inskrivningsgraden i fritidshem per årskurs.

6.2. Personalresurser

Fritidshemmen har från läsåret 2017/18 fått en egen del i läroplanen och från 1 juli 2019 har också fritidshemmens personal ett krav om legitimation. Detta ställer nya krav på kompetensförsörjning.

Årsarbetare i fritidshem med pedagogisk högskoleexamen, andel (procent)

Källa: Kolada

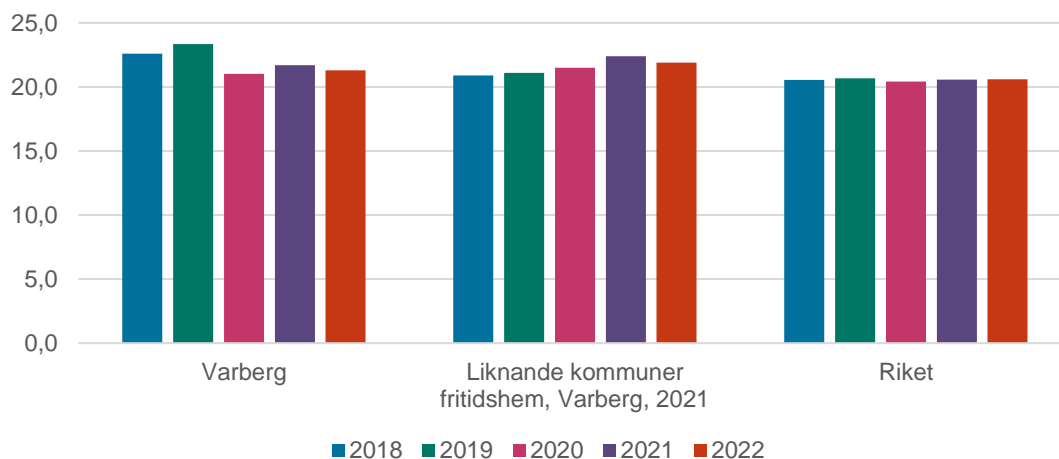

Nationell statistik för fritidshemmen visar att förutsättningarna i Varberg är på en lägre nivå än tidigare avseende fritidspedagoger med pedagogisk högskoleexamen.³⁸ Andelen är dock något högre än i liknande kommuner och i riket.

³⁸ Notera att detta inte är ett mått på behörighet men en indikation på en god pedagogisk kompetens i fritidshemmen.

Inskrivna barn/årsarbetare i fritidshem, antal

Källa: Kolada

Antalet barn per årsarbetare är strax över nivån i riket och strax under nivån i liknande kommuner. Över tid har antalet barn per årsarbetare minskat något i både Varberg och riket som helhet även om en viss ökning skedde mellan 2020 och 2021. I liknande kommuner har antalet inskrivna barn per årsarbetare ökat de senaste åren.

Organisation och kompetens

Flera rektorer lyfter att det är en utmaning att få ihop tillräckligt med behörig personal. Det är även hög omsättning på personalen. En utmaning inom fritidshemmet är att heltidstjänster ska erbjudas, vilket innebär att personalen behöver förlägga en del av arbetstiden på grundskolan. Önskvärt från flera rektorer hade varit möjligheten att anställa folk som bara är på fritidshemmet, det vill säga deltidstjänster. Rektorer lyfter också att det kan vara svårt att få lärare att se det som värdefullt att hoppa in på fritids.

Rektorerna lyfter att det finns ett stort fortbildningsbehov kring fritidshemmet, för personalen såväl som rektorerna själva. Personalen behöver få ytterligare kunskaper kring analys och dokumentation. Rektorerna ser att de har ett behov av att träffa fritidspersonalen mer.

Behovet av fortbildning för rektorerna handlar om kunskap kring att leda fritidshemmet. Detta har varit uppe på agendan även tidigare. Detta är viktigt eftersom rektor har ansvar för fritidshemmet. Rektorerna lyfter inte de pågående fortbildningsinsatserna, som riktar sig till utbildad personal, lärledare eller all personal, bortsett från att de undrar över innehållet i insatserna.

Undervisning i fritidshemmet

Undervisningen på fritids pekas ut som ett utvecklingsområde av rektorerna själva. En rektor menar att de börjar röra sig mot undervisning och jämför det med förskolan. En annan att det håller på att rinna ut i sanden. Fritidshemmet beskrivs vara aktivitetsstyrt snarare än ha fokus på undervisning.

I kvalitetsdialogen nämns det att fritidsverksamheten börjar närma sig undervisning, och frågeställningar såsom ”hur kan man göra mellanmålet till en lärandet stund?” ställs. Den pedagogiska verksamheten behöver utvecklas med hjälp av planeringen. Här vore det intressant att undersöka hur fritidshemmet och förskolan kan utbyta erfarenheter och lära av varandra. Även dokumentationen pekas ut av rektorerna som ett stort utvecklingsområde. Där skulle också vara intressant att se ett utbyte med förskolan.

Analysen av fritidshemmet kan sammanfattas i att mer kunskap om fritidshemmet och dess verksamhet behövs i alla led: huvudmannen, rektorerna och fritidspersonalen.

6.1. Barngrupper i fritidshem

Fritidshemmen i Varbergs kommuns skolor är organiserade i avdelningar. Antalet inskrivna barn per avdelning varierar mellan 10 och 120 barn enligt kommunens beslutsstödsystem³⁹. Det finns skolor som har en fritidshemsavdelning per klass på skolan, en avdelning per årskurs, med mera. Det genomsnittliga antalet barn per avdelning i Varberg är cirka 46 barn.

På fritidshemmen där det finns relativt stora avdelningar delas eleverna i mindre grupper i undervisningssituationen för att gynna både lärandet och det relationella samspelet mellan eleverna. Det är vanligt att deltagarna i grupperna roteras i olika gruppkonstellationer. Gruppindelningarna styrs i huvudsak utifrån elevernas behov och intressen för att fördjupa deras kunskaper och lärande. Elevgrupperna delas på olika sätt på olika skolor och det skiljer mellan veckodagarna även om varje dag har någon slags fast aktivitet eller tema. Möjligheterna att dela i mindre undervisningsgrupper avgörs i hög utsträckning av förutsättningar som till exempel personaltätheten.

6.2. Insatser för ökad kvalitet i fritidshemmet

Förskole- och grundskolenämnden har under 2021, 2022 och 2023 riktat specifika medel för att höja kvaliteten i fritidshemmen. Medlen har i huvudsak använts till övergripande fritidshemsutveckling och kompetensutveckling för fritidshemmets personal. Under läsåret 2023/24 fortsätter pågående insatser riktade mot fritidshemmets personal.

Kompetensutvecklingsinsatser för fritidshemmets personal

Kompetensutvecklingsinsatserna sker på tre olika nivåer:

³⁹ Det finns även en enstaka avdelning med ett inskrivet barn, men detta beror troligtvis på att barnet är ensamt i sin årskurs att vara inskrivet på fritids, och i realiteten tillhör en annan avdelning.

- **Fördjupning:** fortbildning för nya och befintliga lärledare. Lärledarna leder utvecklingsarbetet på skolornas fritidshem, och denna fördjupning erbjuds för att stärka det pågående utvecklingsarbetet, stärka lärledarens uppdrag i att leda det kollegiala arbetet och lyfta in perspektiv som stödjer lärandet.
- **Grundläggande fortbildning:** insats riktad till personal med kort erfarenhet, utan pedagogisk erfarenhet eller med lång erfarenhet där pedagogisk utbildning saknas. Innehållet berör fritidshemmets uppdrag, läroplanens olika delar, det kompensatoriska uppdraget samt undervisning i fritidshemmet. Lärledarna i fritidshemmet har uttryckt att träffarna i grunduppdragsgruppen givit en större förståelse för fritidsverksamheten samt uppdraget, vilket i sin tur stärkt arbetslagens kommunikation och samtal.
- **Föreläsningar** för all personal i fritidshemmet. Innehållet fokuserar på det pedagogiska ledarskapet i fritidshemmet och knyter ihop de olika fortbildningsinsatserna under året.

Handledning

Läsåret 2021/22 genomförde de övergripande fritidshemsutvecklarna en kartläggning av fritidshemsverksamheten i Varberg. Utifrån kartläggningen har det under läsåret 2022/23 erbjudits handledning som funnits möjlighet att boka för de skolor som varit intresserade. Syftet har varit att hjälpa och stötta arbetslagen att komma vidare i sina processer. En fördel med handledningen är att den kunnat fokusera på det som en specifik skola eller ett specifikt arbetslag velat ha hjälp med. Bland annat har man diskuterat vad man behöver jobba med på fritidshemmet, vad innehållet på fritidshemmet kan vara eller hjälp och stöttning i personalgruppen. Ett utvecklingsområde är att nå fler skolor med handledning och utifrån ett likvärdighetsperspektiv de med störst behov av stöd.

Läsfrämjande insatser

Under året har det läsfrämjande arbetet tillsammans med skolbibliotekarierna och deras besök i verksamheterna under sommarfritidsveckor fortsatt. Syftet är att främja läsning, samt att många tappar läsningen under längre lov. Genom samtal och enkäter med lärledare har fritidshemsutvecklarna sett att skolbibliotekariernas närvaro stärkts i verksamheten, samt att deras besök ses som en tillgång och möjliggörare som inspirerar till läsning i fritidsverksamheten. Det har även anordnats bokcafé som riktat sig till personalen som arbetar i fritidshemmet.

7. Sammanfattning, resultat och utvecklingsområden

Detta avsnitt syftar till att sammanfatta de viktigaste trenderna i *förutsättningar och resultat*, samt vad som rimligen kan ha påverkat resultaten. Till sist lyfts utvecklingsområden utifrån rapporten. §

7.1. Resultat

Lägre måluppfyllelse för årskurs 9

Läsåret 2022/23 har det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 gått ner och är det lägsta resultatet på fem år. Både gymnasiebehörigheten och andelen som uppnått kunskapskraven i alla ämnen har minskat, både för flickor och pojkar. Andelen A-, B- och C-betyg har minskat medan andelen, D-, E- och F-betyg har ökat.

Samtliga elevgrupper i årskurs 9, med undantag för elever med utländsk härkomst, har minskade resultat över de senaste fem åren.

Progressionen mellan elevernas betyg i årskurs 6 och årskurs 9 har varit positiv avseende den genomsnittliga måluppfyllelsen för hela kommunen och för majoriteten av skolorna. Avseende meritvärde är progressionen lägre än tidigare läsår, men avseende andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen är progressionen högre.

Varierad måluppfyllelse för årskurs 6–8

I årskurs 8 har andelen som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen ökat jämfört med föregående läsår och är stabilt över tid. Meritvärdet har ökat för denna årskurs, såväl de högre betygen. Skillnaden mellan flickor och pojkar minskar.

Måluppfyllelsen för årskurs 7 är stabil över tid, även om andelen som har uppnått kunskapskraven för alla ämnen är något lägre än tidigare. Skillnaden mellan flickor och pojkar ökar.

Årskurs 6 visar på oroande resultat. Andelen elever som har uppnått kunskapskraven och det genomsnittliga meritvärdet är på låga nivåer och skillnaden mellan flickor och pojkar ökar.

Positiva tendenser i måluppfyllelsen för årskurs 1–5

Årskurs 4 och 5 visar på stabil måluppfyllelse med positiva tendenser över tid.

Andelen elever i årskurserna 1, 2 och 3 som har minst godtagbara kunskaper är på något högre nivå än tidigare år om man jämför genomsnittet för alla ämnen. Nationella proven i årskurs 3 visar dock på motsatt trend i matematik och svenska, men på en positiv trend avseende svenska som andraspråk.

Elevernas skolsituation

Det finns både positiva och mindre positiva tendenser avseende elevernas skolsituation. Eleverna är i sin upplevelse mer kritiska till utbildningen i Varberg än i riket som helhet, enligt svar i skolenkäten. I hälsoenkäten görs ingen jämförelse med riket, men resultaten visar på stabila nivåer över tid och de bedöms också som goda. Noterbart är att området trygghet visar på en positiv trend.

Eleverna i de yngre åldrarna tenderar att må bättre och upplever en högre grad av trygghet och jämfört med eleverna i årskurs 8.

Skolsituationen ser delvis ut att korrelera med måluppfyllelse. Årskurs 9 har relativt sett låg måluppfyllelse och upplevde också sin skolsituation som sämre i årskurs 8 än vad andra årgångar har gjort. Frågeområden som nöjdhet med skolan, stimulans i undervisningen, trivsel och stress korrelerar med måluppfyllelse. Även frånvaro är korrelerat med måluppfyllelse. Däremot visar inte statistik på särskilt stöd eller kränkande behandling på korrelation.

7.2. Förutsättningar

Andelen behörig personal minskar

Varbergs kommun har en hög andel behörig personal i samtliga verksamheter.

I förskolan har Varberg en stor andel utbildad personal, och en högre andel förskollärare jämfört med riket. De senaste åren har dock trenden varit att antalet heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation har minskat i Varberg.

Andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet i förskoleklassen är högre än i grundskolan, men trots det en minskning från läsåret 2021/22.

Över tid sjunken andelen behöriga lärare i grundskolan både i Varberg och riket, men nedgången är något större i Varberg och således något att beakta.

Den verksamhetsform som har minst andel behörig personal är fritidshemmet. Även där är trenden att den utbildade personalen minskar, samtidigt som barn per årsarbetare minskar.

Anpassad grundskola har hög personaltäthet och hög andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, över 95 procent. Även detta har dock minskat något jämfört med föregående år, men är fortsatt på högre nivåer än i riket.

Personaltätheten förbättras något

I förskolan och på fritidshemmet minskar antalet barn per årsarbetare, däremot är personaltätheten lägre än i riket. I förskolan är däremot antalet barn per förskollärare lägre, och därmed mer positiv, än i riket. Statistik visar även att barngrupperna i förskolan minskar i storlek över tid.

I förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola minskar antalet elever per lärare över tid och visar på en god personaltäthet i jämförelse med riket.

Skolutveckling och andra insatser

Det är utmanande att härleda utvecklingsarbete till påverkan på måluppfyllelse eller andra resultat. Resultat påverkas av flera faktorer och är komplext att analysera.

I Varberg pågår flera förvaltningsgemensamma insatser, främst gentemot förskola och yngre elever samt inom områdena språk- och kunskapsutveckling och matematik. Att det finns positiva tendenser i måluppfyllelse för eleverna i årskurs 1–5 samt för elever med utländsk härkomst kan tolkas som att insatser främst bidrar för dessa elever.

Elevsammansättning och yttre påverkan för årskurs 9

Måluppfyllelsen i Varberg varierar mellan åren. Läsåret 2021/22 visade på hög måluppfyllelse för årskurs 9 medan resultat för 2022/23 visar på lägre måluppfyllelse. En skillnad mellan grupperna är att elevgruppen som gick ut årskurs 9 läsåret 2021/22 hade en högre andel elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning än eleverna som gick ut årskurs 9 under läsåret 2022/23. Detta skulle kunna vara en förklaring till att måluppfyllelsen gått ner, men också en indikation på att det kompensatoriska uppdraget behöver stärkas ytterligare.

Eleverna som gick ut årskurs 9 under läsåret 2022/23 har även haft distansundervisning i högstadiet till följd av Covid-19 pandemin. Under elevernas tid i grundskolan har flera större organisationsförändring skett, vilket lett till skolbyten för många elever. Detta skulle också kunna vara förklaringar till resultaten.

7.3. Utvecklingsområden

Likvärdig måluppfyllelse mellan årskurser, skolor och elevgrupper

Det är tydliga skillnader mellan skolorna i Varbergs kommun både när det gäller måluppfyllelse och elevernas skolsituation. En tydlig skillnad är andelen som uppnår kunskapskraven i alla ämnen, både i årskurs 6 och 9. Denna skillnad har ökat över tid, vilket är en oroande utveckling. De yngre åren har positiva tendenser i måluppfyllelse på kommunnivå, vilket inte syns för äldre elever.

Varje elev ska ha samma förutsättningar att nå kunskapskraven och trivas i skolan oavsett vilken skola eleven går på. Därför är likvärdigheten ett utvecklingsområde när skillnaderna mellan skolorna ökar.

Likvärdigheten mellan olika elevgrupper är också ett viktigt utvecklingsområde. Ett sådant exempel är elever vars föräldrar har lägre eller högre utbildningsbakgrund. Elevgruppen i Varbergs kommunala grundskola vars föräldrar har förgymnasial eller gymnasial utbildning har högre gymnasiebehörighet, högre andel elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen, samt högre meritvärde än motsvarande elevgrupp i

riket. Det kan betyda att Varberg är bättre på att kompensera för de elever som har föräldrar med lägre utbildningsbakgrund.

Det finns fortfarande stora skillnader i måluppfyllelse mellan elever med utländsk bakgrund födda utomlands och elever födda i Sverige. Måluppfyllelsen för denna grupp har dock blivit högre över tid.

Jämställdhet

Skillnader mellan könen är ett genomgående mönster i statistiken, både när det gäller skolsituation och måluppfyllelse. Detta är ett mönster som syns år efter år, och skillnaderna fortsätter öka. Ett utvecklingsområde är att bryta denna trend.

Flickorna mår mycket sämre än pojkarna, vilket blir tydligt i elevhälsoenkäten för årskurs 8. I flera år har årskurs 8 stuckit ut negativt på elevhälsoenkäten. Skillnaden mellan könen är stor. Flickorna i årskurs 8 trivs sämre i skolan, känner sig mindre trygga, mår sämre och har betydligt lägre sinnesstämning. De upplever också en högre andel stress i skolarbetet än pojkarna. Tendenser till denna skillnad mellan könen syns redan i årskurs 4.

Flickorna har högre måluppfyllelse, vilket är ett mönster som syns redan i årskurs 2. Flickornas måluppfyllelse är högre i omdömen, betyg, meritvärde och gymnasiebehörighet.

För att hitta orsaker till problemet och kunna säkerställa att flickor och pojkar har likvärdiga förutsättningar i skolan, både vad gäller förutsättningar att må bra och att uppnå kunskapskraven, behöver analys och utvecklingsarbete ur ett jämställdhetsperspektiv förbättras.

Ökad samsyn kring begrepp

I samtliga kvalitetsdialoger har det uppstått ett behov av att främja en ökad gemensam förståelse för bärande delar av uppdraget. Bland annat behövs det en ökad samsyn och gemensamma begreppsdefinitioner för att säkerställa att medarbetare använder begreppen likvärdigt. Det har blivit tydligt att "särskilt stöd", "flexteam", "undervisning i fritidshemmet" eller "måluppfyllelse" kan ha olika betydelser beroende på vilken skola eller förskola de används. En ökad samsyn när det gäller begrepp för hela förvaltningen kan öka likvärdigheten, möjliggöra samarbetet och underlätta övergångar.

Stärka en främjande och positiv skolkultur

Analyserna visar på att elevernas skolsituation har betydelse för måluppfyllelse, både gällande det som sker i den direkta undervisningen och klimatet på skolan. Resultatet visar på att det finns en utvecklingspotential i Varberg avseende elevernas upplevelse. Utvecklingsområdet stämmer väl överens med tidigare analyser om det pedagogiska ledarskapets betydelse, vikten av motivationsfrämjande undervisning och tvärprofessionell samverkan.

8. Källförteckning

Förskole- och grundskoleförvaltningen (2022). Läsutveckling i Varberg – LiV. Nulägesanalys läsåret 21/22.

Kolada. www.kolada.se

Sandell Ring Anniqa (2021) *Mångfaldens förskola – Flerspråkighet, omsorg och undervisning* Lund:

Skollagen (2010:800)

Skolverkets allmänna råd (2017). *Måluppfyllelse i förskolan*.

Skolverket (2018). Läroplan för förskolan Lpfö 18.

Skolverket (2022) Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet, LGR22 <https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>

Skolverket (2020). *Skolverkets lägesbedömning 2020*. Rapport 2020:1. www.skolverket.se. [hämtad 2022-10-12].

Skolverket (2021). *Lärarprognos 2021*. Redovisning av uppdrag att ta fram återkommande prognoser över behovet av förskollärare och olika lärarkategorier.

Skolverket (2022). *Barn och personal i förskola – Hösten 2021*. www.skolverket.se. [hämtad 2022-10-19]

Skolverket (2023a). *Rätt till förskola*. www.skolverket.se. [hämtad 2023-11-02]

Skolverket (2023b) Elever i förskoleklass <https://www.skolverket.se/download/18.77dcd21f187010822346a0/1679910245840/pdf11308.pdf> [hämtad 2023-11-02]

Skolverket (2023b) ”Rätt till förskola” [hämtad 2023-11-02]

Utvärdering av matematiksatsning i Varberg (Masiv). Utvärderingsrapport för Varbergs kommunala grundskola. Oktober 2023.

Varbergs kommun, 2022. *Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan* [internt material]. Varberg: Varbergs kommun.

Bilaga 1 – Begreppsförklaring

Andel som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16) i årskurs 6–9

Andel elever som, enligt betygsregistreringarna, når kunskapskraven i samtliga ämnen (minst 16) som eleven registrerats på.

Genomsnittligt meritvärde av betyg i årskurs 6–9

Den sammanlagda summan av elevers meritvärde utifrån deras 16 bästa (högsta

meritvärde) senast satta betyg per ämne, samt ett sjuttonde betyg om elev läst modernt språk, delas med antal elever som fått minst ett godkänt betyg. Med godkänt betyg menas här om eleven uppnått minst E i ett ämne.

Det genomsnittliga meritvärdet baseras på andelen betyg som är A, B, C, D, E, F, streck eller anpassad studiegång (beslut om att anpassa bort ämnet från elevs studiegång för att exempelvis koncentrera sig på att nå kravnivån i andra ämnen).

Gymnasiebehörighet årskurs 9

Elever behöriga till gymnasieskolans nationella program. För behörighet till yrkesprogrammen ska eleven utöver godkänt i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik även ha godkänt i 5 ytterligare ämnen dvs. i 8 ämnen totalt.

För behörighet till **estetprogrammen** ska eleven utöver godkänt i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik även ha godkänt i ytterligare 9 ämnen dvs totalt 12 ämnen.

För behörighet till **ekonomi-/humanistiska-/sällskapsvetenskapsprogrammet** ska eleven utöver godkänt i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik ytterligare 9 godkända ämnen där 4 av dessa 9 ska vara geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap.

För behörighet till **naturvetenskapliga/teknikprogrammet -programmen** ska eleven utöver godkänt i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik ha ytterligare 9 godkända ämnen där 3 av dessa 9 ska vara biologi, fysik och kemi.

Omdömen i årskurs 1–5

Omdömena syftar till att följa elevens kunskapsutveckling. Omdömen bygger på lärarens kontinuerliga dokumentation och bedömning av elevens kunskapsutveckling utifrån läroplanen. Det är skolans rektor som beslutar om hur dessa omdömen ska se ut.